

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

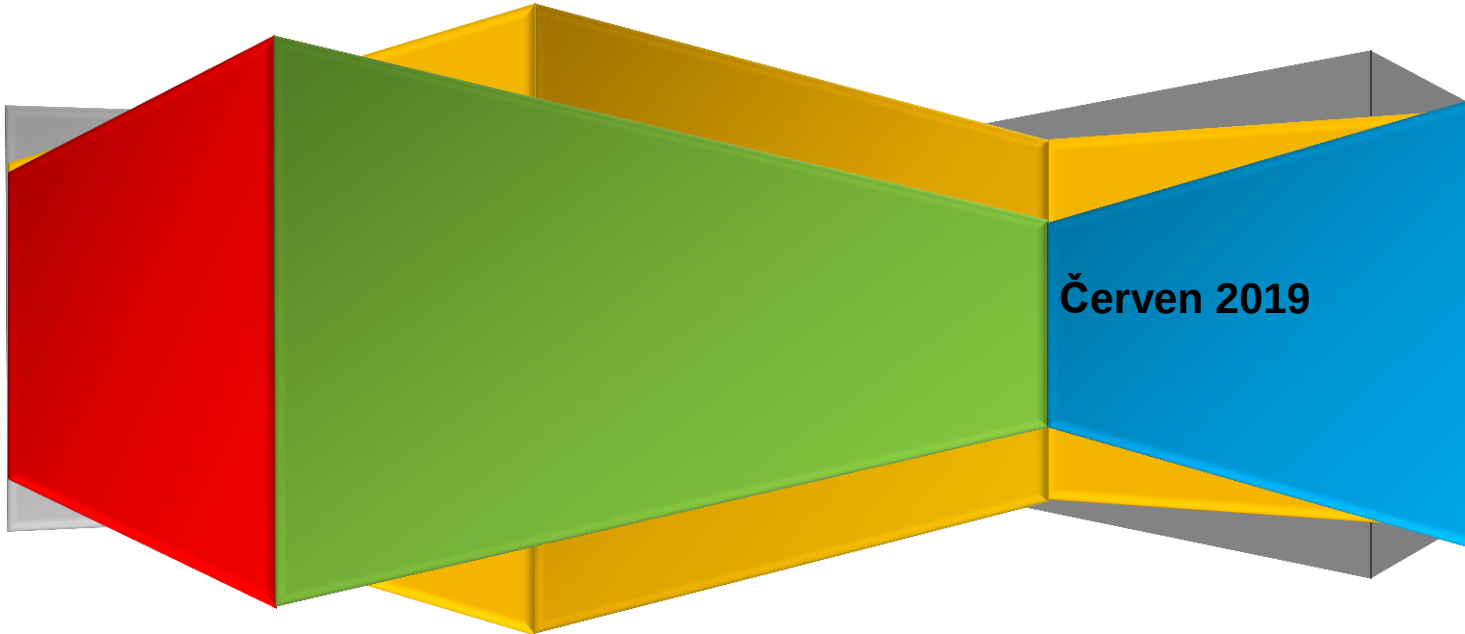
Agentura
pro sociální začleňování

Realizováno v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605.

Vývoj percepce pocitu bezpečí a strachu z kriminality obyvatel Břeclavi ve vztahu k proměnám bezpečnostních rizik, vlivu médií, prevenci a dalším okolnostem

Tematický výzkum

Zpracovali: Mgr. Martin Šmoldas, DiS

Červen 2019

Seznam zkratek

APK – Asistent prevence kriminality

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

ČSÚ – Český statistický úřad

DPS – Domov s pečovatelskou službou

HN – Dávky hmotné nouze vyplácené Úřadem práce

JMK – Jihomoravský kraj

KoP ÚP – Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR

KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

LP – Lokální partnerství ASZ

MěÚ – Městský úřad

MKDS – Městský kamerový dohledový systém

MP – Městská policie (Břeclav)

MV – Ministerstvo vnitra

NSZM ČR - Národní síť zdravých měst ČR

OO PČR – Obvodní oddělení Police České republiky

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

OPZ – Operační program zaměstnanost

PČ – Přestupková činnost

PČR – Policie České republiky

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů ČSÚ

SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

TČ – Trestná činnost

Z. Č. – Zákon číslo

Obsah

Úvod.....	1
Metodologie.....	2
Standardy výzkumné práce a práce s informacemi	4
Etický kodex	4
Vazba studie na strategické dokumenty	5
Srovnání výsledků anket či výzkumů, zaměřených na pocit bezpečí	6
Výzkum <i>Prevence kriminality očima občanů</i> z roku 2002.....	6
Ankety Břeclavského deníku, Sedmičky a Nového života z let 2008, 2011 a 2018.....	7
Výsledky dotazníkového šetření v rámci analytické fáze tvorby <i>Strategického plánu města Břeclav</i> z roku 2013	8
Veřejná fóra a činnost Zdravého města Břeclav	11
Pocitová mapa v rámci projektu Zdravé město.....	13
Dotazníkové šetření města v lokalitách <i>Budovatelská</i> a <i>Dukelská</i>	16
Shrnutí kapitoly 3:	17
Vývoj problematiky bezpečnosti a bezpečnostních rizik v letech 2013 – 2018 pohledem statistik	18
Vývoj nápadu trestné činnosti v Břeclavi	18
Koncentrace vybraných trestných činů na území města Břeclavi	21
Vývoj nápadu přestupků v Břeclavi	23
Specifika vybraných typů přestupků a jejich koncentrace v prostoru města	25
Specifika vývoje nápadu přestupků a jejich koncentrace.....	28
Shrnutí kapitoly 4:	33
Vliv vybraných preventivních opatření na problematiku bezpečnosti	35
Preventivní aktivity v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká.....	36
Hodnocení vybraných preventivních opatření očima realizátorů	39
Asistenti prevence kriminality	39
Komunitní práce v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká.....	42
Volnočasový klub Kotelna na sídlišti Na Valtické.....	43
Asistenti prevence kriminality očima účastníků Fóra zdravého města Břeclav 2019.....	45
Shrnutí kapitoly 5:	47
Analýza mediálního obsahu vzhledem k vnímání bezpečnostních rizik občany	50
Chronologie událostí rámuujících soužití Romů s majoritou	53

Kvantitativní obsahová analýza vybraných článků z let 2007 - 2011.....	55
Rozdělení pojmů do kategorií	56
Kvantitativní obsahová analýza vybraných článků z let 2013 - 2018.....	58
Rozdělení pojmů do kategorií	58
Shrnutí kapitoly 6:	61
Další použitá literatura a prameny	63
Další internetové stránky	64

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů	3
Tabulka 2 - Pracovníci institucí, se kterými proběhl strukturovaný rozhovor	3
Tabulka 3 - Srovnání spokojenosti se životem ve vybraných obcích v roce 2002 (Zdroj: Prevence kriminality očima občanů, 2003)	7
Tabulka 4 - Srovnání aspektů kvality života a bezpečnosti ve vybraných obcích v roce 2002 (Zdroj: Prevence kriminality očima občanů, 2003)	7
Tabulka 5 – Srovnání pořadí tzv. ověřených problémů vzešlých z Fóra dravého města mezi lety 2013 – 2018 (Zdroj: MěÚ Břeclav, vlastní zpracování)	12
Tabulka 6 – Vybrané komentáře obyvatel sídliště Budovatelská k možnostem úpravy veřejného prostoru (Zdroj: MěÚ Břeclav)	17
Tabulka 7 - Výsledky kvantitativní obsahové analýzy mediálních výstupů z let 2007 – 2011 (Zdroj: Různé, vlastní zpracování)	57
Tabulka 8 - Výsledky kvantitativní obsahové analýzy mediálních výstupů z let 2013 – 2018 (Zdroj: Různé, vlastní zpracování)	60

Seznam grafů

Graf 1 - Výčet negativních stránek života v Břeclavi v roce 2013 (Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření, DHV/Město Břeclav, S. 14)	9
Graf 2 - Výčet a pořadí nejzásadnějších problémů v roce 2013 (Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření, DHV/Město Břeclav, S. 16)	10
Graf 3 - Srovnání vývoje indexu kriminality v ČR a v Břeclavi v letech 2013 – 2017 (Zdroj: mapakriminality.cz, PČR)	19
Graf 4 - Počty u vybraných druhů trestné činnosti v Břeclavi v letech 2013 - 2017 (Zdroj: PČR, MP Břeclav)	20
Graf 5 - Počty vybraných přestupků evidovaných v letech 2012 – 2017 městskou policií Břeclav (Zdroj: Výroční zprávy městská policie Břeclav, vlastní zpracování)	24
Graf 6 - Počty vybraných přestupků v Břeclavi ze součtu evidence MP Břeclav a PČR Břeclav (Zdroj: Bezpečnostní analýza Břeclav 2017)	25
Graf 7 – Vývoj počtu přestupků na sídlišti Na Valtické v letech 2013 – 2018 (Zdroj: Městská policie Břeclav, vlastní zpracování)	27
Graf 8 – Vývoj počtu skutků s podezřením z trestného činu v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká (Zdroj: Městská policie Břeclav)	30
Graf 9 – Vývoj počtu přestupků na ulici Sady 28. Října v letech 2013 – 2018 (Zdroj: Městská policie Břeclav)	30

Seznam map

Mapa 1 - Pocitová mapa - Břeclav 2017, heat mapa (Zdroj: NSZM)	14
Mapa 2 - Pocitová mapa - Břeclav 2017, hexagony (Zdroj: NSZM)	15
Mapa 3 – Vybrané oblasti centra města s vyšší koncentrací majetkové trestné činnosti v letech 2013 – 2017 (Zdroj: PČR)	22
Mapa 4 – Vybrané oblasti centra města s vyšší mírou koncentrace násilné trestné činnosti v letech 2013 – 2017 (Zdroj: PČR)	23

Úvod

Výzkumná zpráva, která se vám právě dostává do rukou, se zabývá vývojem problematiky bezpečnosti a jejího vnímání obyvateli města Břeclavi. Vznikla v rámci spolupráce města s Agenturou pro sociální začleňování s Univerzitou Palackého v Olomouci. Agentura v Břeclavi působí již od července 2016¹ a zpráva tak plynule navazuje na předchozí výstupy této spolupráce, zejména pak na *Vstupní analýzu Břeclav* nebo *Strategický plán sociálního začleňování města Břeclav na léta 2016 – 2018*, které přinesly komplexní pohled na sociální vyloučení, a mimo jiné se věnovali i souvislostem mezi vnímáním bezpečnosti a sociálními problémy ve městě.

V předkládaném textu pracujeme s pojmem bezpečnost na několika různých úrovních. Jednak vycházíme z výskytu a koncentrace určitých forem protiprávního jednání v čase a prostoru, tak jej v Břeclavi evidovaly bezpečnostní složky. Dále se v textu věnujeme pocitu bezpečí sdílenému občany i tomu jak se jejich pohledem měnil v několika uplynulých letech. Na jeho podobu mohly mít vliv různé faktory, počínaje výskytem skutečných bezpečnostních rizik, špatnými zkušenostmi obyvatel, ale i způsob jakým o problematice informují média, která pocit ohrožení někdy nepatřičně přizívají. Navíc současná legislativní definice protiprávního jednání a její výklad se nemusí shodovat s názory části veřejnosti na to, co představuje nebezpečné nebo „kriminální“ jednání. Lidé mnohdy projevují zvýšenou senzitivitu na projevy jednání, které narušuje obecně sdílenou představu o veřejném pořádku, a spojují tyto projevy s potenciálními riziky, ačkoliv se ve skutečnosti nemusí jednat o protiprávní nebo jinak nebezpečné jednání. Proto jsme se v předkládané studii pokusili o komplexní vyhodnocení vlivů, které mohly mít ve sledovaném období vliv na podobu vnímání bezpečnosti a zohlednili při tom i různé externí faktory, například zmíněný vliv médií nebo prevence. Nedílnou součástí výzkumu byl proto i rozbor mediálních textů, které se dané problematice v Břeclavi věnovaly v posledních 15 letech, nebo vliv podpůrných nástrojů pro zlepšení kvality soužití mezi občany a prevenci patologických jevů. V případě Břeclavi šlo hlavně o soužití mezi různými etnickými či sociálními skupinami.

Výše uvedená zjištění jsme navzájem srovnali, doplnili o popis a výčet doposud realizovaných preventivních opatření i rozbor jejich dopadu na statistiky trestné a přestupkové činnosti. V případě, že se tento postup osvědčí, chtěli bychom do budoucna nastavit trend pro průběžné měření a vyhodnocování úspěšnosti prevence kriminality a vlivu těchto opatření na pocit bezpečí mezi občany.

¹ V rámci projektu Systémové zajištění soc. začleňování, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605

Metodologie

Předkládaná práce vznikala v rozmezí listopadu 2018 – května 2019 kombinací kvalitativních a kvantitativních výzkumných metod. Pracuje se v ní proto jak s „tvrdými“ faktografickými, historickými a statistickými daty, tak i s osobními a profesními postřehy, zkušenostmi a hodnocením oslovených místních aktérů či respondentů. V rámci výzkumu byly použity následující metody:

- **Analýzu primárních dat**, jsme zaměřili na zpracování datových matic nebo mapových souborů vytvořených některou z partnerských institucí přímo pro potřeby výzkumu. Většina potřebných materiálů byla poskytnuta zaměstnanci Městského úřadu a Městské policie Břeclav nebo Policie České republiky, kteří po dobu šetření poskytovali výzkumníkům nezbytnou součinnost. Další údaje či dokumenty jsme získali od pracovníků neziskových organizací, ze statistik Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), od pracovníků KoP ÚP Břeclav nebo z jiných zdrojů.
- **„Desk research“**, neboli sekundární analýza dat, nám posloužila k vyhodnocení informací z odborných studií a textů, úředních a městských dokumentů, archivních pramenů či médií. Kromě veřejně dostupných internetových zdrojů a mediálních výstupů, jsme pracovali s následujícími vybranými dokumenty:

Název dokumentu	Vydavatel (autor)	Rok vydání
Analýza kulturního prostředí města Břeclavi – magisterská diplomová práce	Tomáš Vágner - FF MUNI - Ústav hudební vědy	2011
Analýza lidí se závažným duševním onemocněním na Břeclavsku	Jiří Šupa – Práh Jižní Morava, z.s.	2017
Anketa pro obyvatele sídliště Dukelských hrdinů	Město Břeclav	2018
Anketa pro sídliště vymezené ulicemi Nádražní, Hájová, B. Šmerala, Okružní (včetně ulic Budovatelská a Gagarynova)	Město Břeclav	2017
Bezpečnostní analýza Břeclav 09/2017-09/2018	PČR	2018
Bezpečnostní analýza 2017	PČR	2017
Bezpečnostní a sociálně demografická charakteristika sociálně vyloučené lokality ul. Riegrova, Krátká, Na Zahradách	Město Břeclav	2014
Dílčí projekt č. 1. Investiční projekt. Zabezpečení sociálně vyloučené lokality Břeclav	Město Břeclav	2012
Domácí násilí a síť služeb na Břeclavsku – bakalářská práce	Jana Schaferová – UTB/Fakulta humanitních studií	2009
Drogová problematika regionu Břeclav – bakalářská práce	Boris Létal – UTB Zlín/Institut mezinárodních studií Brno	2008
Integrovaný plán rozvoje města Břeclavi – zóna Valtická	DHV/Město Břeclav	2008
Koncepce prevence kriminality města Břeclav na léta 2015 - 2018	Město Břeclav	2014
Mediální analýza kauzy Břeclav. Obraz Romů v českých médiích	Jiří Augustýnek - Přírodovědecká fakulta OSU v Ostravě	2014

Měsíční statistická zpráva	KrP ÚP ČR Brno	12/2018
Město Břeclav. Program prevence kriminality. Dílčí projekt č. 1. Zabezpečení sociálně vyloučené lokality Břeclav. Investiční projekt	Město Břeclav	2012
Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání	ASZ/Město Břeclav	2016
Návrh koncepce systému komunitní péče lidí se závažným duševním onemocněním v Jihomoravském kraji	Pracovní skupina JMK	2016
Plány (prevence kriminality) na roky 2016 – 2018 + vyhodnocení plánu na rok 2015	Město Břeclav	2016
Plán zlepšování v roce 2018	Zdravé město Břeclav	2018
Realizace projektu „Bezpečná lokalita“	Město Břeclav	2013
Seznam akcí zdravého města 2018	Zdravé město Břeclav	2018
Strategický plán rozvoje města Břeclavi	DHV, Město Břeclav	2014
Strategický plán sociálního začleňování města Břeclav pro období 2017 - 2019	ASZ/Město Břeclav	2017
Výsledky dotazníkového šetření (analytická část tvorby strategického plánu města)	DHV/Město Břeclav	2013
Závěrečná zpráva 2017	Zdravé město Břeclav	2018
Závěrečná zpráva. Sociologický výzkum. Vnímání pocitu bezpečí a ohrožení obyvatel vybraných bytových domů v Břeclavi	AUGUR Consulting s.r.o.	2011
Zpráva z veřejného fóra 2018	Zdravé město Břeclav	2018

Tabulka 1 - Seznam použitých dokumentů

- **Hloubkové strukturované nebo polo-strukturované rozhovory** probíhaly s tzv. institucionálními aktéry², tedy se zástupci institucí, organizací, či firem, jež se problematikou bezpečnosti či soužití přímo zabývají, nebo se jich alespoň nějakým způsobem dotýká. Celkem proběhlo 40 rozhovorů v délce 30 – 160 minut, kterých se účastnilo přibližně 30 systémových aktérů. Oslovení aktéři jsou shrnuti v tabulce 2.

Oslovená instituce	Počet oslovených pracovníků
Městský úřad Břeclav	7
Oblastní Charita Břeclav	1
Městská policie Břeclav	6
IQ Roma servis Břeclav, z. s.	2
Royal Rangers Břeclav	1
Policie České republiky	2
Agentura pro sociální začleňování	4
Univerzita Palackého – Katedra Geografie	2

Tabulka 2 - Pracovníci institucí, se kterými proběhl strukturovaný rozhovor

- **Pozorování a mapování v terénu** - v identifikovaných nebo rizikových lokalitách na území města Břeclav, buď samostatně, nebo v doprovodu Asistentů prevence kriminality či zaměstnanců MěÚ Břeclav.
- **Doplňkové rozhovory** realizované elektronickou poštou nebo telefonicky
- **Zpracování a interpretace dat**

² Institucionální aktéři jsou dále v textu označováni rovněž jako *systémoví aktéři* nebo jen *aktéři*.

Standardy výzkumné práce a práce s informacemi

Veškeré informace použité v této studii byly získány se souhlasem participantů a s vědomím účelu, k němuž budou využity. Data jsou zpracovávána anonymně a osobní sdělení jsou v textu označena písemnou zkratkou. Rovněž statistická data jsou uváděna v agregované podobě tak, aby byla zachována ochrana osobních údajů dotčených osob. **Účastníci kvalitativního šetření jsou ve zprávě označeni jako participantů či aktéři, jsou očíslováni a u jednotlivých výpovědí zůstává vyjádřeno pohlaví (participantka/participant).**

Jednotlivá tvrzení a výzkumné závěry v této zprávě vznikaly převážně komparací kvalitativních dat získaných přímo v terénu se statistickými údaji od institucí. Pokud se k danému tvrzení nepodařilo získat potřebné statistické údaje, ověřování pravdivosti probíhalo metodou tzv. *triangulace*, tedy potvrzením informace minimálně ze tří na sobě nezávislých zdrojů, případně i *triangulací výzkumných metod*. Některé číselné údaje, se kterými v textu pracujeme, se nepodařilo stoprocentně ověřit, a proto je uvádíme jako kvalifikované odhady v určitém rozmezí nebo s předpokládanou odchylkou.

Vzhledem k časovému rozpětí výzkumu (prosinec 2018 až březen 2019), je nutné vzít v úvahu, že se některé uváděné údaje mohou mírně lišit od aktuálního stavu v době finalizace analýzy.

Etický kodex

Při své práci se výzkumníci ASZ řídí ***Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování***, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu. Ve zprávách o výsledcích výzkumníci v ASZ jasně rozlišují mezi poznatky zjištěnými od participantů, svou interpretací těchto poznatků a jakýmkoliv doporučeními na nich založenými. Použití tohoto kodexu mj. znamená, že v šetření není narušeno soukromí a důstojnost participantů, participantů byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení.

Vazba studie na strategické dokumenty

V několika strategických dokumentech je problematice vnímání bezpečnosti, případně konkrétním návrhům opatření na zlepšení, věnována zvýšená pozornost a vyplývají z toho také konkrétní závazky města, na které zde navazujeme. Jedná se zejména o:

*Strategický plán sociálního začleňování pro léta 2017 – 2019 (dále jen SPSZ), u kterého přímo navazujeme na oblast 3. **Bezpečnost**, prioritu 3.1 **Zlepšení pocitu bezpečí ve městě**, cíl 3.1.2 **Proaktivní a otevřená komunikace města v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality**, kde je mezi výstupy a indikátory účinnosti zařazený právě **Výzkum pocitu bezpečí**. Potřebnost výzkumu je zde pak zdůvodněna následovně: „Je důležité, mít kvalitní data o skutečném stavu bezpečnosti ve městě, tak o vnímané úrovni bezpečí a pociťovaných problémech či rizicích u veřejnosti, tak u obyvatel SVL či dalších ohrožených skupin. Proto proběhne specializovaný výzkum na téma pocitu bezpečí ve městě, který uskuteční výzkumné oddělení ASZ.“³*

*Strategický plán rozvoje Břeclavi (Město Břeclav, 2013), uvádí v Oblasti 3., kvality života a lidských zdrojů mezi slabými stránkami *Vnímání pocitu snížené bezpečnosti ze strany občanů města*⁴. A dále pak „I přes objektivní nárůst bezpečnosti města (resp. pokles kriminality a projevů sociálně patologického chování) je město svými občany vnímáno jako ne zcela bezpečné⁵“. Je zde tedy obecně nastíněno, že snížený pocit bezpečí navzdory „objektivním“ číslům, může být jedním z klíčových problémů, kterým město v současné době čelí, a jež je potřeba řešit.*

³ *Strategický plán sociálního začleňování města Břeclav pro období 2017 - 2019* [online]. In: . Břeclav: Město Břeclav [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. S. 92

⁴ *Strategický plán rozvoje města Břeclavi* [online]. In: . Břeclav: Město Břeclav/DHS, 2013 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. S. 125

⁵ *Strategický plán rozvoje města Břeclavi* [online]. In: . Břeclav: Město Břeclav/DHS, 2013 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. S. 150

Srovnání výsledků anket či výzkumů, zaměřených na pocit bezpečí

Na území města Břeclavi bylo v minulosti realizováno několik výzkumů či anket, které se dílčím způsobem zaměřovaly na pocit bezpečí obyvatel města či na identifikaci problémů či lokalit, které občané vnímají jako rizikové. Většina z těchto šetření nebyla založena na sběru dotazníků u reprezentativního vzorku populace a navíc se mezi sebou jednotlivá šetření metodologicky velmi lišila, a proto je obtížné či krajně nespolehlivé porovnávat jejich výsledků v čase, například co se proměny veřejného mínění týče. I přes tyto metodologické nedostatky nám jejich srovnání může poskytnout určité informace (jakkoli dílčím způsobem nepřesné) o proměnách situace v ulicích Břeclavi očima občanů i celkovému klimatu ve městě.

Výzkum *Prevence kriminality očima občanů* z roku 2002

V roce 2002 se uskutečnil ve vybraných obcích ČR **komparativní výzkum** realizovaný *Institutem pro kriminologii a prevenci*, s názvem ***Prevence kriminality očima občanů***. Šetření probíhalo ve 12 vybraných městech, která v té době již alespoň 5 let realizovala tzv. *Komplexní program prevence kriminality*. Konkrétně se jednalo o obce **Břeclav, Česká Lípa, Karlovy Vary, Karviná, Kopřivnice, Liberec, Most, Nový Jičín, Pardubice, Přerov, Příbram, Teplice**. Výzkum byl proveden prostřednictvím dotazníkové šetření na celkovém vzorku **6235 respondentů**, oslovených na základě kvótního výběru založeného na věku, pohlaví a vzdělání. **Samotná Břeclav byla zastoupena vzorkem 530 respondentů**. Ačkoliv je tento výzkum již poměrně staršího data, zařadili jsme jeho dílčí výsledky do naší zprávy, protože šlo o jedinou komparativní studii srovnávající pocit bezpečí v Břeclavi a jiných městech.

V rámci srovnání vychází vnímání celkové situace i bezpečnostní situace v Břeclavi roku 2002 v podstatě průměrně. Respondenti hodnotili jednotlivé aspekty situace na škále mezi 1 – 6, přičemž **Břeclav se nejčastěji umístila zhruba uprostřed této škály**. Hodnocení bylo horší pouze u spokojenosti s bytovou situací, pracovními příležitostmi a obavami s možností okradení, nicméně v tomto odpovídal trend ostatním hodnoceným městům. **Z hlediska hodnocení bezpečnosti jako takové, byly potom výsledky o něco horší než průměr a Břeclav byla po Teplicích, Mostu a Příbrami hodnocena jako čtvrtá nejhorší ze sledovaného vzorku 12. měst.** Nicméně jinak se Břeclav, ve srovnání s ostatními městy zařazenými do výzkumu tedy nebyla dle občanů situace v roce 2002 nijak zásadně horší než jinde. Jak ukazují tabulky 1 a 2, **z hlediska celkové spokojenosti získala Břeclav známku 3,05 z možných 6.** Při hodnocení bezpečí známku 3,77, při možnosti nebezpečí okradení 4,05 a při hodnocení vztahu mezi lidmi 2,97 z možných 6.

	Kopřiv- nice	Nový Jičín	Pardu- bice	Břec- lav	Přerov	Libe- rec	Tepli- ce	Česká Lipa	Příb- ram	Most	Karl. Vary	Karvi- ná
umístění na škále	2,86	2,91	2,94	3,05	3,12	3,15	3,19	3,22	3,34	3,38	3,39	3,41
pořadí	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

Tabulka 3 - Srovnání spokojenosti se životem ve vybraných obcích v roce 2002 (Zdroj: Prevence kriminality očima občanů, 2003)

	Kopřiv- nice	Nový Jičín	Pard- ubice	Břec- lav	Pře- rov	Libe- rec	Tep- lice	Čes. Lipa	Příb- ram	Most	Kar. Vary	Kar- viná	průměr
bezpečí	2,79	2,9	3,09	3,77	3,31	3,45	3,9	3,13	3,82	3,87	3,61	3,62	3,438
nebezpečí okradení	3,42	3,81	3,61	4,05	4,15	4,45	4,85	4,1	4,66	4,42	4,47	4,15	4,178
vztahy mezi lidmi	3,0	2,86	3,08	2,97	2,99	3,2	3,34	3,26	3,25	3,39	3,4	3,24	3,165

Tabulka 4 - Srovnání aspektů kvality života a bezpečnosti ve vybraných obcích v roce 2002 (Zdroj: Prevence kriminality očima občanů, 2003)

Břeclav byla tedy v roce 2002 hodnocena občany jako průměrně bezpečné město. Zajímavé je zjištění jak dlouho se ve městě již realizují různé preventivní programy. Z výzkumu totiž mimo jiné vyplývá, že byla Břeclav již od roku 1996 zařazena do *Komplexního programu prevence kriminality Ministerstva vnitra*. Co z něj naopak nevyplyvá, která místa, a v jakém kontextu, byla v dané době veřejností v Břeclavi považována za riziková.

Ankety Břeclavského deníku, Sedmičky a Nového života z let 2008, 2011 a 2018

Několik anket, které se dotýkaly různých aspektů života ve městě, včetně tematiky bezpečnosti, bylo realizováno také regionálními médii. Konkrétně se jednalo například o Břeclavský deník, nebo noviny Sedmička. Výstupy z anket samozřejmě odpovídaly formátu mediálního sdělení, a proto je potřeba je brát s rezervou.

Břeclavský deník například uveřejnil v dubnu roku 2008 článek, *Lidé z Břeclavi v anketě přiblížili, co se jim ve městě nelíbí*, kde uvedl názory oslovených občanů zjednodušeně takto: „Břeclavané se v anketě Deníku, co jim v jejich městě nejvíce vadí a co by se mělo změnit, vyjádřili jasně. Nejproblémovějšími jsou Romové. Jako nejpálčivější se ukázala být právě romská komunita“⁶.

⁶ Břeclavské trápí hlavně Romové. *Břeclavský deník* [online]. Břeclav, 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/breclavske-trapi-hlavne-romove20080427.html

Podobně jednostranně informovala v únoru 2011 také regionální mutace týdeníku Sedmička, ve „srovnávací“ anketě zaměřenou na vzájemné názory obyvatel Hodonína a Břeclavi, publikované ve článku: *Břeclav, to jsou Romové a nádraží*, kde se mimo jiné dočteme: „Na otázku, co se vám vybaví, když se řekne Břeclav, Hodonínští nejčastěji odpověděli: Romové. „Dojžděl jsem do Břeclavi za prací, takže vím, že s nimi často řeší problémy,“ říká například Lukáš Jeřábek, jenž se shodl s třetinou zpovídaných lidí.“⁷

Bohužel, ani jeden ze dvou zmíněných článků neobsahoval podrobnosti o sběru informací, například kolik lidí bylo při anketě osloveno nebo jakým způsobem se redaktoři dotazovaných ptali. Zmíněné průzkumy se tak spíše přiživily jednostranný způsob informování o bezpečnostních problémech a soužití v Břeclavi, který byl, jak si ostatně ukážeme v samostatné kapitole 4, v daném období typický a spíše než k osvětlení problému dále připíval k negativnímu obrazu mezinárodního soužití.

O několik let později se však problémy města jeví v jiném světle než dříve, protože za **největší problém Břeclavi je již pokládána dopravní situace**. V listopadu 2016 informoval Břeclavský deník o výsledcích ankety realizované městským úřadem, které se zúčastnilo celkem 238 lidí.: „Z 238 hlasujících v anketě ukázalo na řešení průjezdnosti města 199 lidí“⁸. Celkově se v anketě řešilo 12 palčivých problémů v následujícím pořadí: „Řešení průjezdnosti města· Spojení všech městských částí cyklostezkami· Rekonstrukce staré tržnice· Zvyšování bezpečnosti ve městě· Zlepšení veřejného pořádku na pěší zóně· Přiblížit řeku lidem (místa k sezení a podobně)· Vytvořit promyšlenou koncepci zeleně města· Efektivní nakládání s městským majetkem· Vybudování letního kina a divadla· Hluk a smog ve městě· Vybudování amfiteátru· Dotace místním začínajícím podnikatelům.“ **Témata týkající se bezpečnosti a specificky potom veřejného pořádku se tak v této anketě objevují až na 5 a 6 místě.**

V anketě týdeníku Nový život, hodnotilo v červenci 2018 dvanáct osobností města Břeclav celkovou kvalitu života ve městě. V rámci toho známkovali i různé oblasti života. **Jako nejpálčivější problém** se pro oslovené ukázala **situace v dopravě s průměrnou známkou 4** (z 5 možných). Ostatní oblasti jako bydlení, volný čas, tvář města a **bezpečnost byly hodnoceny podstatně lépe, průměrnou známkou 2.**

Výsledky dotazníkového šetření v rámci analytické fáze tvorby Strategického plánu města Břeclav z roku 2013

V roce 2013 zpracovala firma DHV pro město výsledky **dotazníkového šetření, které bylo zaměřeno na kvalitu života a spokojenost obyvatel s životem v Břeclavi. Šetření se zúčastnilo 273 respondentů, kteří buď vyplnili papírový dotazník na některé z vybraných městských institucí,**

⁷ Břeclav, to jsou Romové a nádraží. *Sedmička* [online]. 2008 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.sedmicka.cz/hodonin-breclav/clanek?id=249517>

⁸ Problémy v Břeclavi? Hlasoval o nich jen každý stý. *Břeclavský deník* [online]. 2016 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: http://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/problemy-breclavi-hlasoval-o-nich-jen-kazdy-sty-20161128.html

anebo online dotazník na stránkách města. Vzhledem k výzkumné metodologii nelze sice tento vzorek považovat za reprezentativní, nicméně výsledky mají jistou validitu.

Občané v dotazníku odpovídali také na otázky týkající se negativních stránek života ve městě: „**Vůbec nejvíce v odpovědích rezonovala problematika častého výskytu osob, které jsou respondenty považovány za sociálně problematické, a jejich výskyt byl spojován s konkrétními lokalitami veřejného prostoru ve městě. Nejčastěji se respondenti nechtějí v rámci života ve městě Břeclavi chlubit místy, kde se sdružují členové romské komunity, bezdomovci či jiní tzv. sociálně nepřizpůsobiví občané. Za tyto místa respondenti označovali zejména oblasti městských parků, pěší zóny, Shopping centra, Riegrovy ulice a jiné.**“⁹ Četnost jednotlivých odpovědí shrnuje tabulka 2.

Odpověď	Počet respondentů
Nepřizpůsobiví občané, bezdomovci, romská komunita	82
Městské parky a pěší zóna	61
Břeclavský zámek a jeho okolí	52
Dopravní situace	36
Shopping centrum a jeho okolí	23
Neuklizené veřejné prostory a odpady	23
Centrum města	23
Zámecký (Vránův) mlýn	23
Riegrova ulice	21
Železniční nádraží a jeho okolí	19
Maloobchodní síť (vietnamské obchody, supermarkety)	12
Městské koupaliště	11
Vedení města	10
Herny	10
Stav chodníků a vozovek	10
Grafity a jiné projevy vandalizmu	10

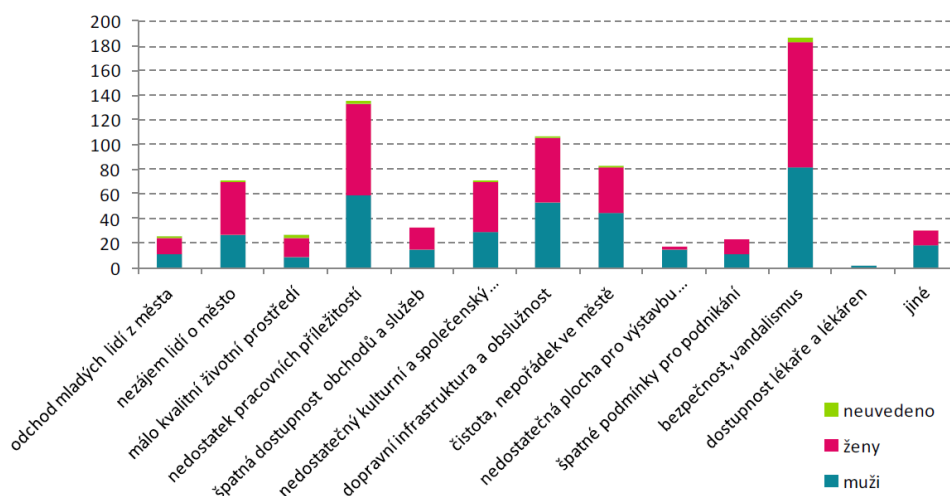
Graf 1 - Výčet negativních stránek života v Břeclavi v roce 2013 (Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření, DHV/Město Břeclav, S. 14)¹⁰

V podobném duchu se nesly i odpovědi na otázku, co je občanů považováno za nejzávažnější problém, kde až „**70 % všech respondentů ve své odpovědi zaškrtnulo jako jednu z možných tří odpovědí možnost „bezpečnost, vandalismus“.** Frekvence této odpovědi rezonuje s výsledky předešlé otázky, kde byl také výrazně akcentován **stav veřejných prostor zejména ve spojení s výskytem tzv. nepřizpůsobivých občanů.** Souvisejícím problémem (čtvrtý nejčastěji

⁹ Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. In: . HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/>. S. 6

¹⁰ Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. In: . HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/>. S. 6

zmiňovaný) je čistota a nepořádek ve městě, který respondenti silně asociují s výskytem těchto osob.¹¹

Graf 2 - Výčet a pořadí nejzásadnějších problémů v roce 2013 (Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření, DHV/Město Břeclav, S. 16)

Na téma potom plynule navazovala otázka: **Cítíte se ve městě Břeclavi bezpečně?**, na kterou 41 % odpovědělo kladně a 59 % záporně.

Oproti očekáváním, se ve městě nejvíce bezpečně cítili respondenti nad 65 let a naopak nejméně lidé mezi 15 – 29 lety. „U této věkové kategorie může být menší pocit bezpečí způsoben častějším pobytem na veřejných prostranstvích v pozdních večerních a nočních hodinách, kdy starší obyvatelé jsou již doma, a veřejný prostor tak již není „pod dohledem“.“¹²

Za nejčastější zdroj rizik ve veřejném prostoru byl občanů v roce 2013, považován častý výskyt **problémových osob 27 %**, dále trestná činnost či nevhodné chování mladistvých 14 %, a shodně vandalismus ve městě 13 % a zvýšená kriminalita. **Zajímavé je, že problémové osoby nejsou explicitně spojeny s trestnou činností, která se v odpovědích objevuje méně často, a tak je možné se domnívat, že jako problematická je vnímána už sama prostá přítomnost těchto tzv. problémových osob.**

Nutno podotknout, že dnes by už výsledky ankety možná dnes již vypadaly jinak, protože město se zaměřilo na několik preventivních aktivit, například na výraznou regulaci hazardu, který byl ještě v roce 2013 vnímán jako problém u 9 % respondentů, stejně jako na preventivní aktivity pro mládež ohroženou sociálním vyloučením. **Na výskyt tzv. problémových osob ve veřejném prostoru zase reaguje systematická práce Asistentů prevence kriminality, případně rovněž podpora**

¹¹ Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. In: . HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/>. S. 7

¹² Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/S.35>

volnočasových aktivit. Nicméně problém však může souviset také s nedostatečnými kapacitami bydlení, nebo krizového ubytování.

Závěrečná otázka výzkumu: *Jaký by podle Vás mělo mít město v roce 2020 charakter, dopadla následovně: „Respondenti si v souladu s předchozími výsledky a silnou tematizací problémů s nepříznivými spoluobčany a nízkým pocitem bezpečí nejčastěji volili jako budoucí charakter města v roce 2020 „bezpečné město“.*¹³

Sečteno a podtrženo: Oslovení respondenti pociťovali v roce 2014 snížený pocit bezpečí, nejčastěji ve spojení s výskytem tzv. problematických skup osob. Dle odpovědí respondentů se přitom většinou mělo jednat o Romy, nebo mladistvé pod vlivem alkoholu nebo omamných látek, kteří se dopouštěli výtržností nebo agresivního chování.¹⁴

Veřejná fóra a činnost Zdravého města Břeclav

Od roku 2011 je město Břeclav zapojeno do mezinárodního projektu Zdravé město v rámci programu tzv. místní Agendy 21, který je v české republice zastřešen Národní sítí zdravých měst ČR (NSZM ČR). Projekt je všeobecně zaměřen na udržitelný rozvoj, zdraví a kvalitu života, v Břeclavi se orientuje například na mobilitu, cyklistiku nebo **komunikaci s veřejností, prostřednictvím internetu nebo setkání s veřejností nazvaných Fórum zdravého města**. Fóra se konají od roku 2012 a jejich výstupem je každý rok stanovení oblastí kvality života ve městě, které by se měli zlepšovat. V rámci fóra je vždy navrženo 10 – 18 problémových oblastí, přičemž jsou následně ověřena on – line hlasováním a je jim přiděleno pořadí důležitosti. Veřejného fóra v roce 2018 se tak například zúčastnilo 53 občanů a jejich výběr potvrdilo v anketě dalších 270 lidí. V roce 2019 se fóra zúčastnilo dokonce zhruba 100 lidí (v době výzkumu však nebylo on-line hlasování za rok 2019 ještě uzavřeno). V našem výzkumu jsme se srovnávali na veřejná fóra z let 2013, 2016, 2017 a 2018, kde bylo pomocí fóra a následného ověření hlasování občany označeno vždy 10 - 18 nejzásadnějších problémů. Pro zjednodušení komparace výsledků jsme počty problémů zredukovali vždy na 10 nejdůležitějších. Údaje z roku 2013 nebyly potvrzeny následným hlasováním a vycházely pouze z bodování na veřejném fóru.

Jak vidno, přestože se každým rokem výběr částečně obměňuje, **jako nejpalčivější, se optikou veřejných fór jeví v posledních letech dopravní situace, případně rozvoj cyklistické infrastruktury či městská zeleň**. Problematika bezpečnosti se v seznamech sice objevuje také, ale většinou neobsazuje čelní příčky, v letech 2017 – 2018 se mezi 10 ověřených problémů potom nedostala vůbec. Zároveň však výsledky veřejného fóra (vzhledem k diskutované problematice) nemusíme brát za zcela reprezentativní, jednak proto, že se jich pravděpodobně účastní aktivnější

¹³ Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/S.47>.

¹⁴ Výsledky dotazníkového šetření: Analytická fáze tvorby Strategického plánu Břeclav [online]. In: . HaskoningDHV Czech Republic, spol. s r.o., 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://breclav.eu/folder/1908/display/>. S.30.

občané, případně občané či skupiny s konkrétními zájmy či problémy na které chtějí upozornit či prosadit, čímž následně nastavují agendu, o které se teprve hlasuje.

Pořadí	2013	2016	Počet hlasů	2017	Počet hlasů	2018	Počet hlasů
1.	Zlepšit průtah města	Řešení průjezdnosti města	199	Další spojení centra s Poštornou	64	Hustota dopravy v Břeclavi	147
2.	Dále rozvíjet cyklostezky	Spojení všech městských částí cyklostezkami	66	Osvěta místních zaměstnavatelů pro zaměstnávání lidí se zdravotním a duševním onemocněním	58	Cyklostezka ke hřbitovu	97
3.	Řešit propojení městských částí Břeclav – Poštorná – Charvátská Nová Ves	Zvyšování bezpečnosti ve městě	39	Podpora a motivace využívání MHD a cyklo-dopravy	33	Výsadba zeleně (velko korunních stromů)	95
4.	Chybí profesionální kulturní středisko	Rekonstrukce staré tržnice	38	Zelená parkoviště – propustná dlažba, zasakování dešťové vody v místě parkoviště, výsadba vzrostlých stromů	26	Podjezd na Tř. 1. Máje pro cyklisty	84
5.	Vyčlenění sportovních areálů pro rekreační sportovce	Zlepšení veřejného pořádku na pěší zóně*	36	Prošetření podnětu občanů na znečišťování ovzduší od místních firem (St. Břeclav)	24	Nedostatek odborníků (zubař, psycholog)	19
6.	Řešit drobnou kriminalitu*	Přiblížit řeku lidem (např. místa k posezení)	33	Zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných odborníků ve zdravotnictví (revmatologie, psychiatrie)	18	Nedostatek startovacích bytů pro mladé	18
7.	Řešit bezpečnost*	Startovací byty pro sociálně slabé	33	Modernizace Domova seniorů.	17	Nedostatečný počet parkovacích míst na sídlišti Valtická	14
8.	Zrealizovat koncepci zámku	Vytvořit promyšlenou koncepci zeleně	23	Oprava stávajícího či výstavba nového Kulturního domu v centru města	17	Zveřejnění plánovaného kácené stromů	11
9.	Vytvořit koncepci pro městskou zeleň	Efektivní nakládání s majetkem	22	Záchrana stávající pobočky SVČ Duhovky na sídlišti Na Valtické	4	Letní kino 18	18
10.	Zlepšit možnosti pro zaměstnanost žen (zkrácené úvazky, delší provoz MŠ)	Vybudování letního kina a divadla	20	Podpora environmentálního vzdělávání	2	Obnova kulturních památek	11

Tabulka 5 – Srovnání pořadí tzv. ověřených problémů vzešlých z Fóra dravého města mezi lety 2013 – 2018 (Zdroj: MěÚ Břeclav, vlastní zpracování)

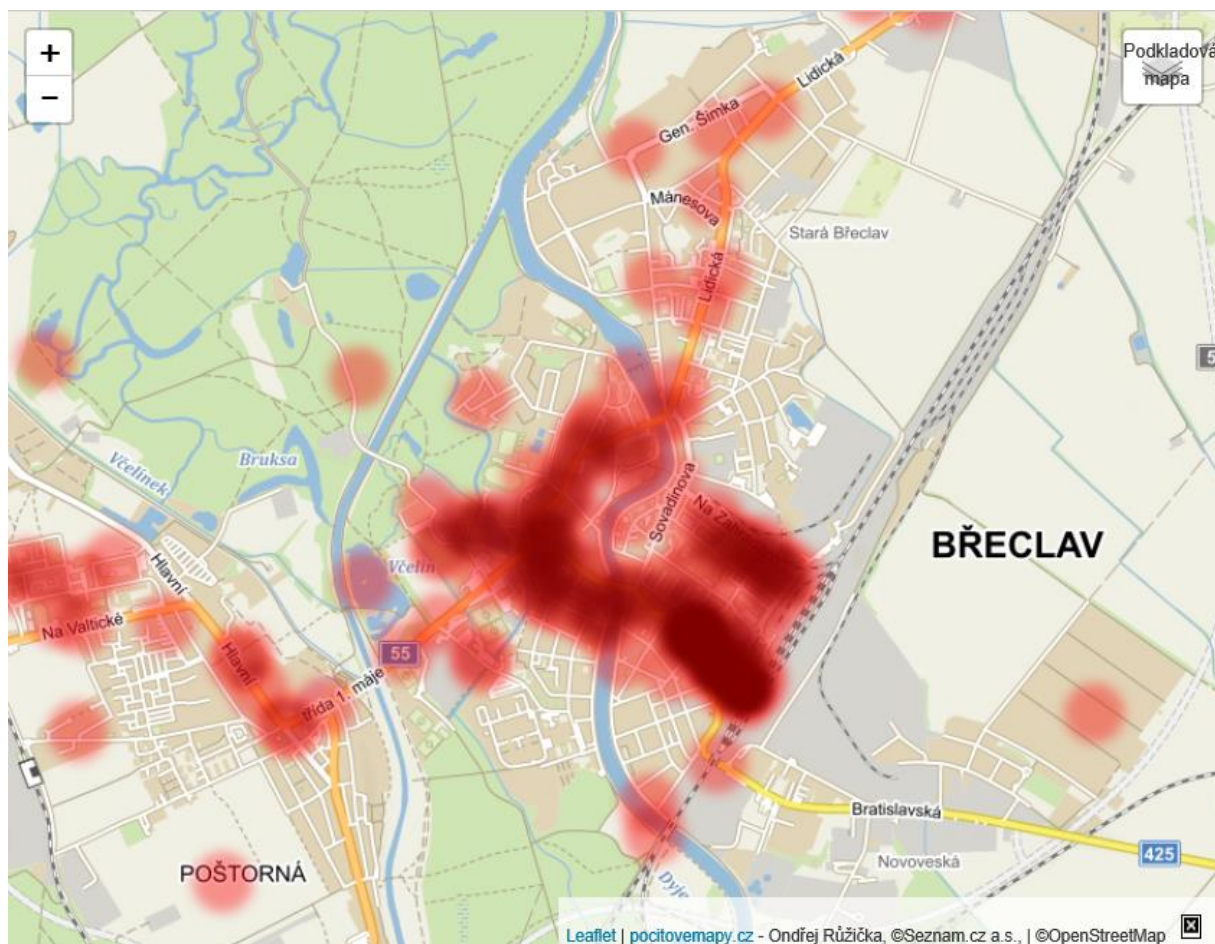
(*Žlutě jsou v tabulce označeny problémy, týkající se bezpečnosti)

Pocitová mapa v rámci projektu Zdravé město

Jednou z aktivit zaštiťovaných v rámci projektu *Zdravé město Břeclav*, se stala také tvorba tzv. pocitových map, kde mohli občané zaznamenat do pomyslného prostoru města body, které si spojují s buď s pozitivními či negativními zážitky nebo asociacemi. Samozřejmě včetně míst, kde se necítí bezpečně. Tvorba mapy proběhla jednak v rámci *Fóra zdravého města* v květnu roku 2017, kde občané vkládali barevné špendlíky do mapy a následně pak byla mapa doplněna občany v on-line aplikaci prostřednictvím facebooku. V rámci záznamu problémových míst, mohli občané odpovědět na otázku: „**Kde se necítím bezpečně ve dne, kde se necítím bezpečně v noci, kde je dopravně nebezpečné místo, kde bych něco změnil a proč, kde rád trávím volný čas, kde jsem na Břeclav hrdý**“. Mapování se zúčastnilo celkem **168 respondentů**, kteří do mapy zaznačili celkem **429 prvků**, z nichž některé doplnili rozšiřujícím komentářem. Výstupy byly zpracovány celkem do tří typů map, které se objevily na webových stránkách projektu¹⁵. Jednalo se jednak o tzv. **heat mapy**, kde je znázorněna koncentrace největšího množství bodů na vybraných místech, dále **mapy města rozděleného do hexagonů**, u kterých byl počet bodů vyčíslený a konečně **detaillní mapy s jednotlivými body**.

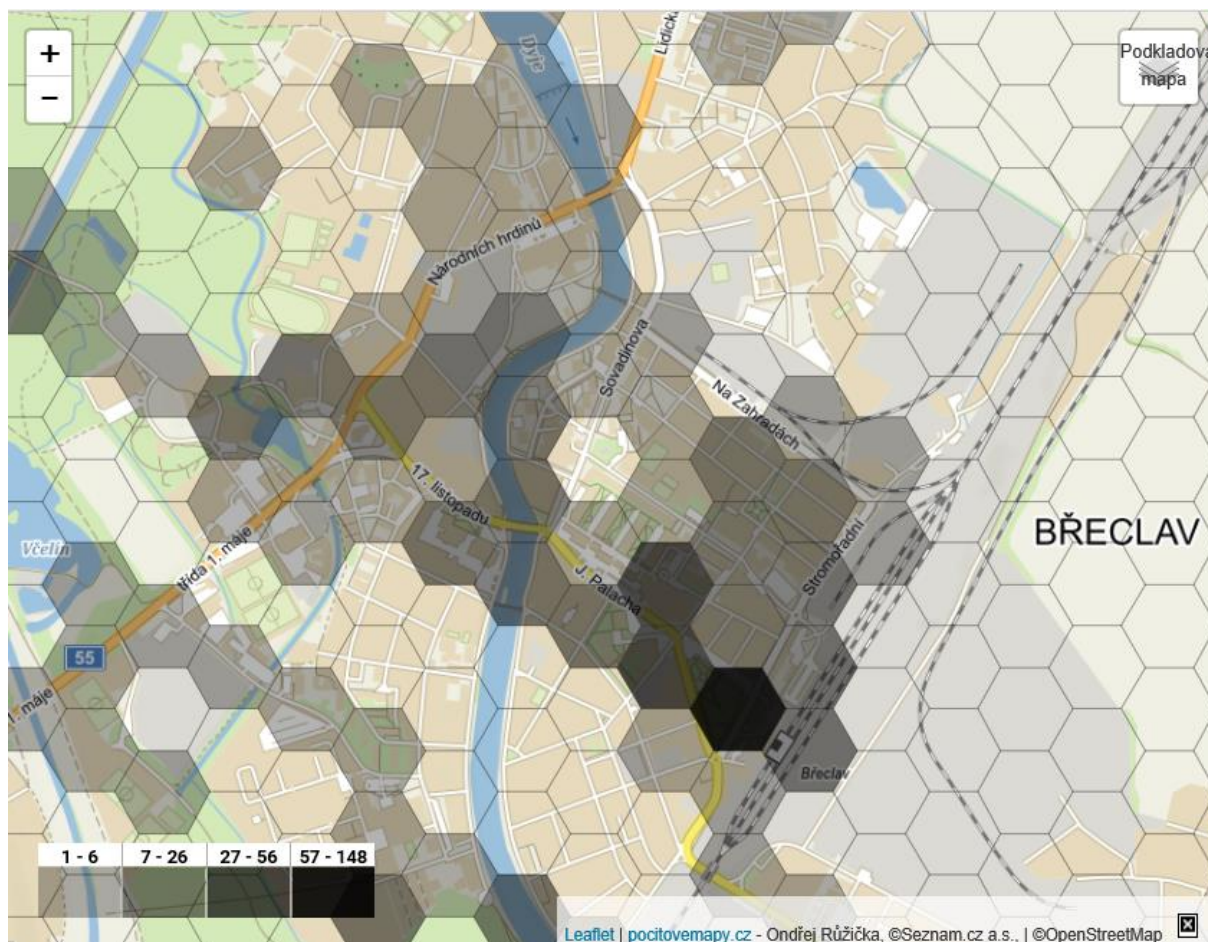
Největší počet záznamů se v mapě objevuje v souvislosti s komplikovanou dopravní situací, a to jak v odpovědích na otázku: **Kde je dopravně nebezpečné místo**, tak i v odpovědích na otázku **Kde se necítím bezpečně ve dne, Kde se necítím bezpečně v noci** a **Kde bych něco změnil a proč**. O něco méně záznamů se objevuje v rámci tzv. „míst strachu“, spojovaných občany s pocity diskomfortu nebo ohrožení (v souvislosti s výskytem jiných lidí). V těchto případech se nejvíce záznamů objevuje ve vybraných lokalitách v centru města, konkrétně u **prostranství uvnitř i před nákupní centrem Břeclove (lidově nazývané „šopping“), okolí parku na ul. Sady 28. Října a rovněž prostor před budovou Nádraží ČD**. V menší míře se potom objevuje Riegrova ulice, okolí tzv. Vránova mlýnu, okolí synagogy, Smetanovo nábřeží nebo sídliště Na Valtické. **V noci se potom objevují některá další místa, například prostor před kostelem v Poštorné nebo další, která jsou však již vzdálena od centra města**. Jako dopravně rizikové jsou označovány především křižovatka v Poštorné, Lidická, Národních Hrdinů, Náměstí TGM, Třída 1. Máje, ulice Jana Palacha a křižovatka před gymnáziem a nákupním střediskem, nebo kruhový objezd u hlavní pošty.

¹⁵ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav>

Mapa 1 - Pocitová mapa - Břeclav 2017, heat mapa (Zdroj: NSZM)

Jako absolutně nejrizikovější místo je podle pocitové mapy považován prostor před nádražím ČD a přilehlý park Sady 28. Října, který se v nočních hodinách objevil jako rizikový u 148 záznamů (bodů), ve dne potom u 79 bodů. Na druhém místě figuruje potom křižovatka v Poštorné (1. Máje), kde se objevilo nejméně 90 záznamů, nicméně ty ve své většině souvisí s již zmíněnou dopravní situací. Třetí nejrizikovější místo je potom dle občanů, kteří se účastnili mapování, označeno místo před i uvnitř nákupního centra Břeclove (případně za ním), kde se objevilo 60 záznamů v noci a 59 ve dne.

Mapa 2 - Pocitová mapa - Břeclav 2017, hexagony (Zdroj: NSZM)

Z hlediska interpretace toho, proč jsou vybraná místa považována občany za riziková, je zajímavé sledovat komentáře, které objevují pod některými, v mapě označenými body. Z některých totiž vyplývá, že spíše než popis konkrétních rizik či zkušeností s trestnou, přestupkovou činností (ačkoliv i tyto zkušenosti se zde objevují – např. napadení) se ve většině případů jedná o diskomfort účastníků mapování, kteří nepříjemné pocity spojují s přítomností určitých skupin osob na veřejných místech, případně s jejich způsoby projevu či komunikace. Jednalo se tedy o projevy, které jsou spíše než s reálnou kriminalitou spojovány s obecně sdílenými představami o překračování norem veřejného pořádku. Jak už jsme poukázali v jiných částech textu, právě tyto projevy, které jsou na veřejných místech poměrně běžně k vidění, mohou být řadou obyvatel považovány za potenciální bezpečnostní riziko, ačkoliv se skutečným protiprávním jednáním nemusejí souviset. U jednoho bodu zaznačeného v prostoru před nádražím se tak například objevuje text: „...je tu plno osob tmavší pleti, kteří pokřikují na lidi, vyhrožují jim a už i tím, jak nepříjemně a provokativně pohlíží na potenciální cestující Českých Drah, dávají lidem pocit strachu.“¹⁶ Podobný popis se objevuje u nedalekého parku Sady 28. října: „Více zabezpečit a změnit vysadavani romských obyvatel na lavičkach po celý

¹⁶ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>

den nedělá to dobrý dojem na město¹⁷, případně: „Cigáni a bezdomovci...opravdu ta hlavní cílová skupina pro městský park?“¹⁸

Z podobných příčin je často jako problematické vnímáno respondenty prostranství před nákupním centrem: „Necítím se dobře v prostranství před Shopping centrem. Nechávám si tam kolo, a pokud si tam chcete sednout, tak ani není kam, protože se tam rozvalují romští občané.“¹⁹ Nebo ve stejném duchu: „Před shoppingem. Sedí tam na lavičkách bezdomovci a cigáni a nevyvolává to moc dobrý dojem.“²⁰ Podobné komentáře se pak objevují i v okolí lokality Riegrova, Na Zahradách, Krátká, jež je na pocitové mapě zaznačena také. Například komentářem: „Časté zdržování menšin. Nepříjemné prostředí.“²¹

Vzhledem k tomu, že se jednalo o internetové mapování, je možné, že byl vzorek účastníků omezen jen na ty, kteří z různých důvodů mohou nebo chtějí používat internet. Na vzorku účastníků také nebyla zohledněna věková, vzdělanostní nebo jiná sociodemografická struktura, jediným kritériem tak byla možnost a motivace se mapování zúčastnit.

Dotazníkové šetření města v lokalitách Budovatelská a Dukelská

V rámci přípravy projektů na revitalizaci sídliště Budovatelská a sídliště Dukelská, realizovalo město v letech 2017 a 2018 dotazníkové šetření zaměřené na kvalitu života v těchto lokalitách a případné možnosti jeho zlepšení perspektivou obyvatel

V anketě zaměřené na sídliště Budovatelská se kromě otázek týkající se kvality života, objevily také další, specificky zaměřené na riziková místa a bezpečnost v okolí.

Zhruba 54 % obyvatel sídliště bylo s celkovým prostředím spíše nebo velmi spokojeno. Nejvíce připomínek se objevilo u nízkého počtu parkovacích míst. Z hlediska kvality veřejného prostoru upozorňovali někteří občané dále na absenci příjemných míst k posezení či setkávání, nebo dobře situovaných laviček. Za nedostatek bylo označeno také nedostatek sportovních ploch nebo obecně špatně udržované veřejná prostranství.

Názory na vybudování nových míst pro setkávání se však mezi účastníky šetření lišily. Řada lidí se například u dalších prostranství obávala shlukování mládeže, případně navrhovali vybudovat sportovní hřiště dále od obytných domů. Výmluvné je srovnání vybraných komentářů připojených k dotazníku, kde se objevují i zcela protichůdné názory:

¹⁷ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>. Text převzatý v originálním znění

¹⁸ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>. Text převzatý v originálním znění

¹⁹ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>

²⁰ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>

²¹ <http://pocitovamapa.nszm.cz/breclav-2017/nahled>

Lavičky se stolky příp. altány - nedoporučuji, skončilo by to katastrofálně.
Potřebovali bychom podpořit komunitní život, není se kde setkávat.
Lavičky - z uvedených příkladů nám nic nechybí.
Hřiště ne. Je využíváno pískoviště pod našimi okny. Bydlení je stresující. Dům č. 95.
Hřiště pro dospívající děti tu moc chybí! Např. fotbalové hřiště.
v okolí není žádné hřiště pro děti 8 a více let

Tabulka 6 – Vybrané komentáře obyvatel sídliště Budovatelská k možnostem úpravy veřejného prostoru
(Zdroj: MěÚ Břeclav)²²

S kvalitou a využíváním veřejných prostranství úzce souvisí také pocit bezpečí v daných lokalitách. Celkově se až 54,5 % oslovených obyvatel sídliště Budovatelská, se zde dle anket necítí na veřejných prostranstvích bezpečně²³. Jako převažující příčiny mezi odpověďmi dominovalo špatné nebo žádné osvětlení na veřejných místech či komunikacích, a dále shlukování a hlučné projevy rizikových skupin nebo agresivní mládeže u tzv. betonového půlkruhu nebo v zahradě u kostela v Poštorné. 68, 2 % respondentů bylo otevřeno zavedení kamerového systému.

Při anketě na sídlišti Dukelských hrdinů se problematika bezpečnosti neřešila, ani neobjevovala. Řešilo se zde hlavně to, jestli rozšiřovat či nikoliv počet parkovacích stání na úkor zeleně či nikoliv.

Shrnutí kapitoly 3:

V minulých letech bylo vnímání pocitu bezpečí mezi veřejností v Břeclavi opakovaně vyhodnocováno v různých výzkumech a anketách.

Ty však neměly jednotnou metodiku sběru dat a proto dle nich není možné provést odpovídající srovnání a vyhodnocení vývoje pocitu bezpečí v čase. Ankety realizované médii je pak potřeba kvůli metodologii sběru dat nebo formě prezentace brát s rezervou.

Celkové množství provedených šetření ukazuje, že se město o názory svých občanů zajímá. Podle výsledků v některých případech nastavuje i dílčí parametry preventivní politiky.

Pokud by se do budoucna měla podobná šetření opakovat, doporučujeme, aby byla metodologicky sjednocena a bylo tak možné výsledky průběžně ověřovat a sledovat vývoj názorů veřejnosti a vliv preventivních opatření na tuto problematiku.

Zároveň je možné si položit otázku, jestli množství realizovaných anket a výzkumů na téma bezpečnosti spolu s častými mediálními výstupy v minulosti spíše neposilovalo u veřejnosti pocit, že „něco není v pořádku“ a dále nesměřovalo nepatřičnou pozornost na problematiku bezpečnosti a soužití.

Z dílčího rozboru je patrné, že se v posledních letech přesouvá důraz od problematiky bezpečnosti a veřejného pořádku v ulicích k tématu dopravní situace a dalším tématům.

²² Anketa pro sídliště vymezené ulicemi - Nádražní, Hájová, B Šmerala, Okružní (včetně ulic Budovatelská a Gagarinova) [online]. Město Břeclav, 2017 [cit. 2019-02-24]. S. 17

²³ Anketa pro sídliště vymezené ulicemi - Nádražní, Hájová, B Šmerala, Okružní (včetně ulic Budovatelská a Gagarinova) [online]. Město Břeclav, 2017 [cit. 2019-02-24]. S. 18.

Vývoj problematiky bezpečnosti a bezpečnostních rizik v letech 2013 – 2018 pohledem statistik

Následující kapitola se věnuje rozboru a interpretaci statistických údajů o trestné a přestupkové činnosti evidované PČR nebo městskou policií Břeclav a dále je porovnává s výsledky některých a výzkumů, zaměřených na pocit bezpečí obyvatel.

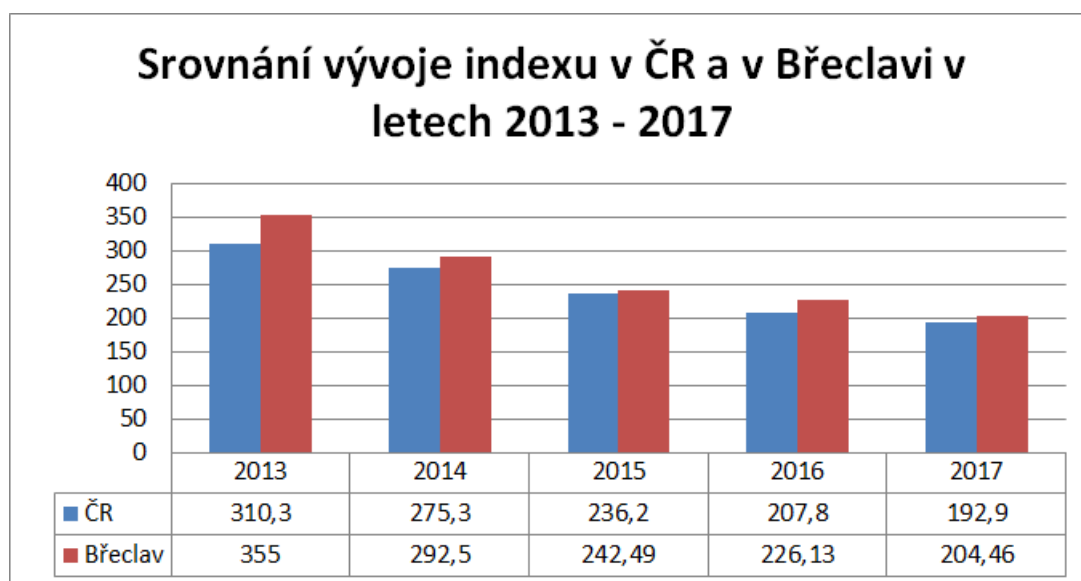
Vývoj nápadu trestné činnosti v Břeclavi

Území Jihomoravského kraje (s působností krajského ředitelství PČR JMK) patří ve srovnání s jinými kraji již tradičně mezi nejvíce zasažené nápadem trestné a přestupkové činnosti (dále jen TČ nebo PČ). V roce 2016 obsadilo například čtvrté místo v pořadí krajů s nejvyšším indexem kriminality, nicméně pořadí je způsobené i přítomností druhého největšího města ČR – Brna na území kraje. Územní odbor Břeclav (dále ÚO) a jemu podřízené Obvodní oddělení (dále OO) v Břeclavi ve srovnání s krajským i republikovým průměrem dosahovaly spíše hodnot podprůměrných.

Vývoj trestné činnosti v samotné Břeclavi²⁴ už vykazuje několik po sobě jdoucích let sestupný trend. Ve srovnání s republikovými ukazateli je sice přepočet místního indexu kriminality²⁵ mírně nad průměrem, nicméně meziroční srovnání indexu za roky 2013 - 2018 ukazuje pozvolný pokles jeho hodnoty, což odpovídá obdobnému u trendu na většině území ČR. Ze sledovaného období dosahoval v rámci zastoupení TČ nejvyšších hodnot rok 2013, **nicméně mezi lety 2013 – 2017 klesl index kriminality i absolutní hodnoty nápadu TČ v Břeclavi o více než 42 %**. Nicméně při srovnání vývoje indexu kriminality v Břeclavi s republikovým vývojem vidíme, že ve stejném období zde byl pokles srovnatelný - asi o 41, % (viz graf 6.)

²⁴ V Břeclavi působí jednak *Územní odbor* PČR (dále jen ÚO PČR) přibližně na území okresu Břeclav, dále *Obvodní oddělení* PČR (dále OO PČR), zhruba kopírující území ORP Břeclav. Obě územní jednotky evidují vlastní statistiky TČ a PČ, stejně jako tzv. index kriminality (viz. Níže), přičemž se hodnoty indexu jak u ÚO tak i OO pohybují pod krajským i republikovým průměrem. Dále v textu se však primárně věnujeme TČ a PČ na území města Břeclavi, vymezeném jeho katastrálním územím, kde se naopak index kriminality pohybuje v mírně nadprůměrných hodnotách.

²⁵ Index kriminality představuje počet spáchaných trestných činů za určený časový úsek na daném území, přepočtený na 10 tisíc obyvatel.

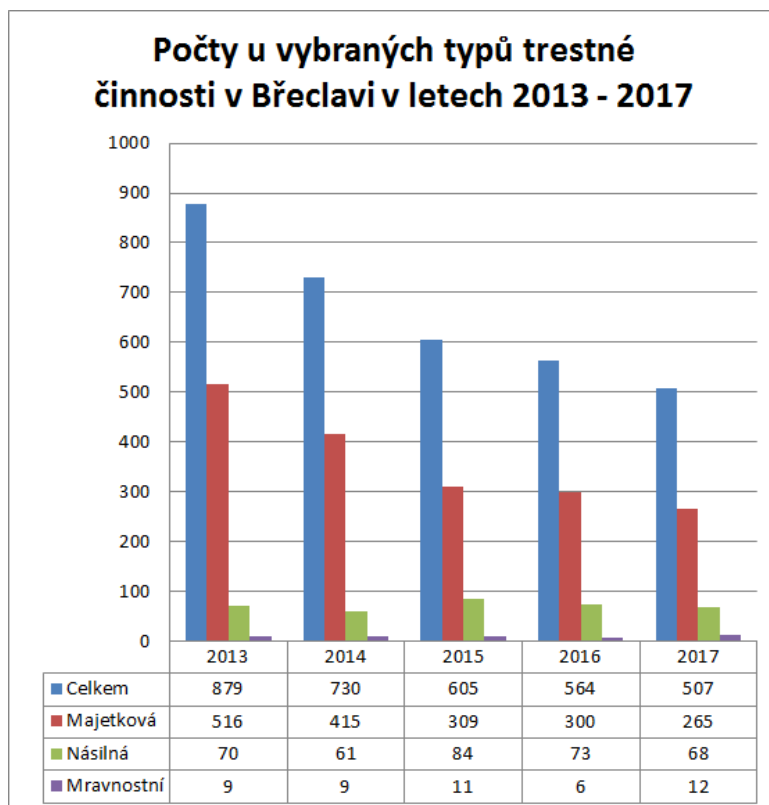

Graf 3 - Srovnání vývoje indexu kriminality v ČR a v Břeclavi v letech 2013 – 2017 (Zdroj: mapakriminality.cz, PČR)

Na celkově nižší počty trestných činů mají vliv hlavně klesající hodnoty u tzv. majetkové trestné činnosti, do které řadíme hlavně krádeže prosté a krádeže vloupáním. Tento typ trestné činnosti byl ve sledovaném období zastoupen v celkovém počtu zhruba 51 – 58 %. Podle dostupných informací se v Břeclavi nejčastěji vyskytovaly například vloupání do objektů, bytů, rodinných domů či automobilů. V turistické sezóně výrazně narůstá také počet odcizených jízdních kol²⁶.

U násilné trestné činnosti byl však ve stejném období vývoj poněkud odlišný. Zatímco absolutní počty násilných TČ zůstávaly zhruba na stejných číslech a oscilovaly zhruba v rozmezí 70 – 80 skutků, jejich procentuální zastoupení, vzhledem k jinak celkově klesajícím počtu trestných činů, vzrostlo z 8 % na 14 %

²⁶ Bezpečnostní analýza 2017. Město Břeclav/Policie České republiky, 2017. S. 20.

Graf 4 - Počty u vybraných druhů trestné činnosti v Břeclavi v letech 2013 - 2017 (Zdroj: PČR, MP Břeclav)

Na výskyt a specifika trestné činnosti v Břeclavi má vliv několik faktorů. Dle bezpečnostní analýzy zpracované každoročně pro město Břeclav místním oddělením PČR je například nápad TČ „...významně ovlivněn skutečností, že se město nachází v blízkosti dvou státních hranic a to s Rakouskem a se Slovenskem, s čímž souvisí velký pohyb lidí při cestě do zahraničí, přičemž velkého procenta trestné činnosti se dopouští i osoby ze zahraničí. Dalším faktorem je také skutečnost, že město Břeclav je velmi dobře přístupné po dálnici D-2, po které se pachatelé mohou rychle přesunovat a to zejména při krádežích. Dále zde hraje velkou roli i železnice, neboť je zde důležitý železniční uzel v podobě železniční stanice Břeclav a tento rovněž umožňuje velmi dobrý přístup pachatelům trestné činnosti.“²⁷ S příhraniční polohou také souvisí i, ve stejné zprávě zmiňovaná, častá slovenská státní příslušnost pachatelů určitých typů TČ.

Na průběžně klesajícím počtu trestných činů a celkově také indexu kriminality se podílí řada faktorů, nicméně nelze přesně stanovit jejich pořadí nebo míru vlivu, protože k tomu není dostatečné množství dat.

V první řadě, je možné zmínit městem a městskou policií realizovaná preventivní opatření, například dlouhodobě fungující přítomnost tzv. Asistentů prevence kriminality na exponovaných místech v centru města, nebo fungování *Městského kamerového dohledového systému* (MKDS), případně ještě i

²⁷ *Bezpečnostní analýza 2017*. Město Břeclav/Policie České republiky, 2017. S. 20 – 21.

komplex preventivních opatření *Bezpečná lokalita*, zavedený v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká. Svůj vliv ale mohou mít také preventivní opatření dalších organizací, například práce s rizikovou mládeží (IQ Roma servis, Royal Rangers, aj.), dále terénní sociální práce nebo již 5 let fungující komunitní práce, realizovaná v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká opět neziskovou organizací IQ Roma servis. Svůj podíl má i dobře odváděná práce policistů z OO PČR v Břeclavi, nebo jiných policejních složek.

Pro průběžný pokles indexu kriminality jsou však zásadní také příčiny nadregionálního významu, například dlouhotrvající a bezprecedentně nízká nezaměstnanost a zlepšující se socio-ekonomická částí obyvatel (což má nepochybně vliv na nižší výskyt majetkové trestné činnosti). Jiným vlivným faktorem je například přesouvání části protiprávního jednání na internet, kde se obtížněji zjišťuje a prokazuje, či obecně nízká důvěra občanů v možnosti vypátrání pachatele, například při hlášení krádeže nebo i závažnějších přečinů (a tím pádem růst tzv. latentní kriminality).

O celkové objasněnosti trestných činů, které se odehráli v Břeclavi, bohužel údaje k dispozici nemáme. V rámci obvodního oddělení Břeclav (které zahrnuje i město Břeclav s nadpoloviční většinou TČ) se objasněnost mezi lety 2013 – 2017 pohybovala v rozmezí 53 – 56 %²⁸.

Koncentrace vybraných trestných činů na území města Břeclavi

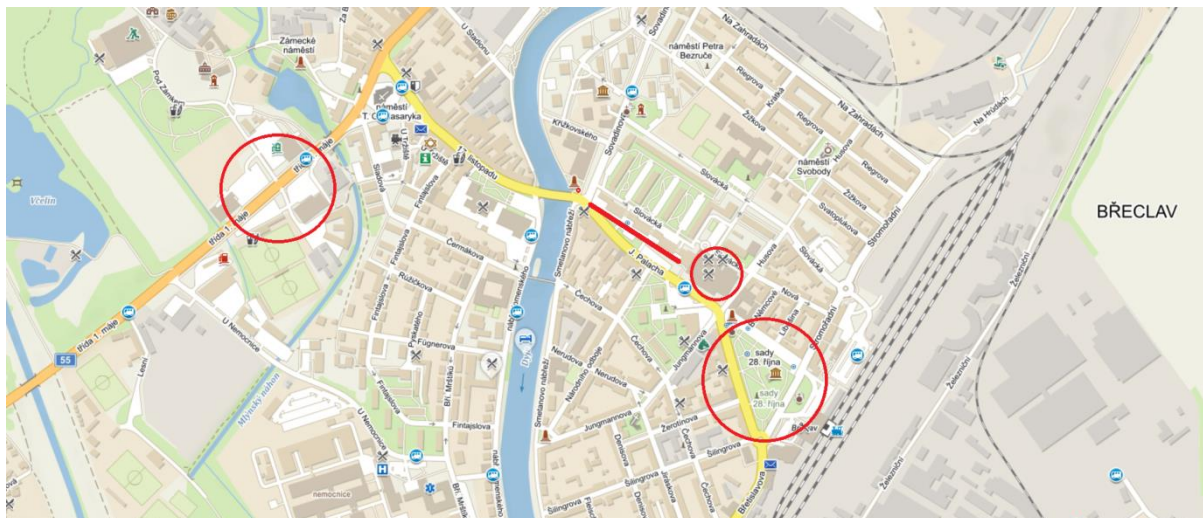
Některé typy trestných činů, ke kterým v Břeclavi dochází, se ve větší míře odehrají, (respektive jejich koncentrace je vyšší) na místech či lokalitách, které k tomu mají určité předpoklady. K většímu výskytu majetkové trestné činnosti tak logicky dochází tam kde je také koncentrován nějaký majetek (ke zcizení či poškození), nicméně tyto jednoduché analogie neplatí vždy a rozhodně ne všechny druhy trestné činnosti. O to zajímavější je srovnání nápadu určitých druhů trestné činnosti dle prostorové koncentrace na území města, s již uvedenými *pocitovými mapami*. Do těchto map mohla být dle našeho názoru občany rovněž zaznačena místa dle určitých předpokládaných příčin (například: přítomnost skupiny osob obvykle považované rizikovou = vyšší pravděpodobnost protiprávního jednání či fyzického ohrožení, neosvětlené místo/večer = vyšší riziko napadení). Podobnému rozboru prostorového výskytu a koncentrace, ale u přestupků, se budeme věnovat také v další kapitole.

Následující interpretace vycházejí z dat o prostorovém rozmístění a koncentraci vybraných druhů trestné činnosti na území města Břeclavi v letech 2013 – 2017, poskytnutých PČR. V případě Břeclavi je však nutné mít na paměti, že i v místech „zvýšené“ koncentrace se jedná pouze o **větší množství jednotek** (větších než 1), **maximálně o desítky trestných činů v určitém vymezeném prostoru**. Navíc je potřeba podotknout, že místo spáchání trestného činu či přestupku je policií evidováno v místě, kde k němu došlo, nicméně v případech, kdy je pachatel neznámý, je hlášeno a evidováno na příslušné služebně PČR, kde je pak koncentrace některých typů trestné činnosti nejvyšší, což může být zavádějící. S těmito místy koncentrace proto dále v textu nepracujeme.

Stejně jako u přestupků proti majetku (viz. níže), vykazuje také rozložení **majetkové trestné činnosti** v čase a prostoru určité pravidelnosti. Co se týče například **krádeží prostých**, byly tyto trestné činy v letech 2013 – 2017 spáchány nejčastěji v **okolí nádraží ČD, v břeclavském nákupním centru**

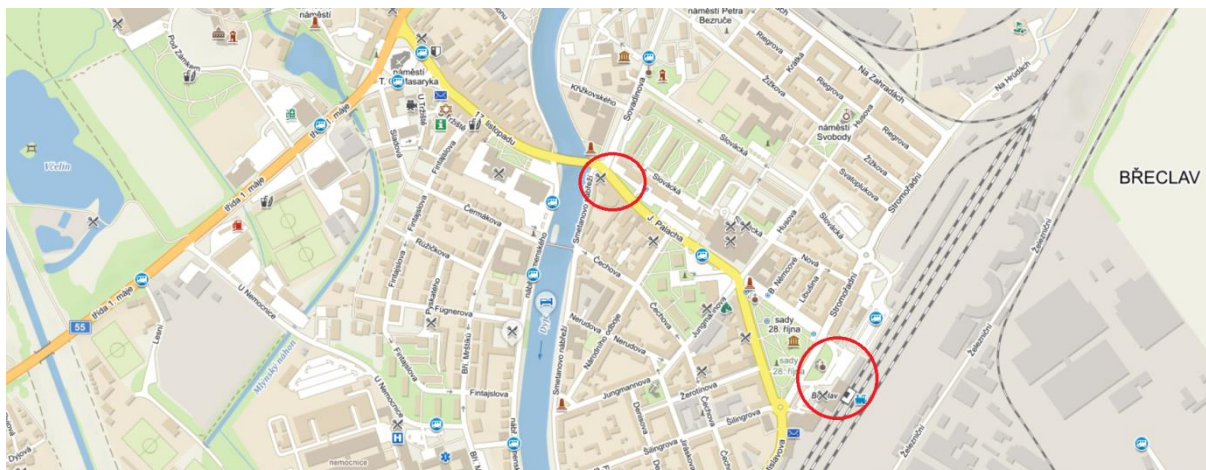
²⁸ *Obvodní oddělení Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/#>

Břeclove (dříve tzv. šoping), dále v prostoru nákupního střediska na Lidické ul. (Tesco atd.), v některém ze supermarketů na ul. 1. Máje (Billa, Lidl, Penny Market), na ulici J. Palacha, kde je větší množství obchodů, a částečně také na sídlišti Na Valtické. Prakticky stejné lokality objevovaly také u koncentrace tzv. ostatní majetkové trestné činnosti, kam spadá například zpronevěra, překupnictví, poškozování cizí věci, neoprávněné užívání cizí věci a další. V některých letech k nim ve větší míře přibýli další lokality, třeba prodejna Albert v Poštorné nebo překvapivě i lokalita městských bytových domů Na Zahradách, Riegrova, Krátká. U této lokality je tedy zřejmé, že její obyvatelé se někdy stávají i oběťmi určitého typu ekonomické kriminality, neboť se zde ve vybraných letech ve větší míře objevuje také nápad TČ podvodu.

Mapa 3 – Vybrané oblasti centra města s vyšší koncentrací majetkové trestné činnosti v letech 2013 – 2017 (Zdroj: PČR)

Mezi nejobávanější trestnou činností s nejhoršími dopady patří bezpochyby TČ násilného charakteru. V letech 2013 – 2017 byla z perspektivy její zvýšené koncentrace možné považovat **okolí nádraží ČD**, dále v „severní“ část ulice J. Palacha, případně spojnici na rohu této ulice a Smetanova Nábřeží. Co se týče sídliště Na Valtické, tak tam se ve vyšší míře než jinde vyskytoval například v okolí prostranství před samoobsluhou Enappo, v okolí prostranství u dětského hřiště a potravin Můjbchod.cz, mezi bloky bytových domů 31 – 36 a 42 – 48, v okolí restaurace Grill-restaurant, nebo v severozápadní části sídliště. Další místa se potom ve zvýšené míře objevovala nepravidelně v určitých letech, jako například prostor před kulturním domem, nebo před SPŠE (Střední průmyslová škola elektrotechnická) v roce 2013, okolí nákupního centra Břeclove, severní část parku Sady 28. Října v roce 2014 („šoping“) v roce 2015 a další místa spíše stranou centra (ulice U Cukrovaru, Na Zvolenci, Husova, SVL)

Mapa 4 – Vybrané oblasti centra města s vyšší mírou koncentrace násilné trestné činnosti v letech 2013 – 2017 (Zdroj: PČR)

Další typy trestné činnosti vykazovaly ve sledovaném období, co do míst se zvýšenou koncentrací spíše nepravidelný výskyt. Například veřejné budovy a jejich okolí (mohlo se ovšem jednat i o vloupání do zaparkovaných aut) byly místy s častějším výskytem vloupání, například nemocnice, kulturní dům, ZŠ na školní ulici, areál cukrovaru, nákupní centrum Břeclav, aj. Ze soukromých objektů pak různé rodinné domy nebo garáže.

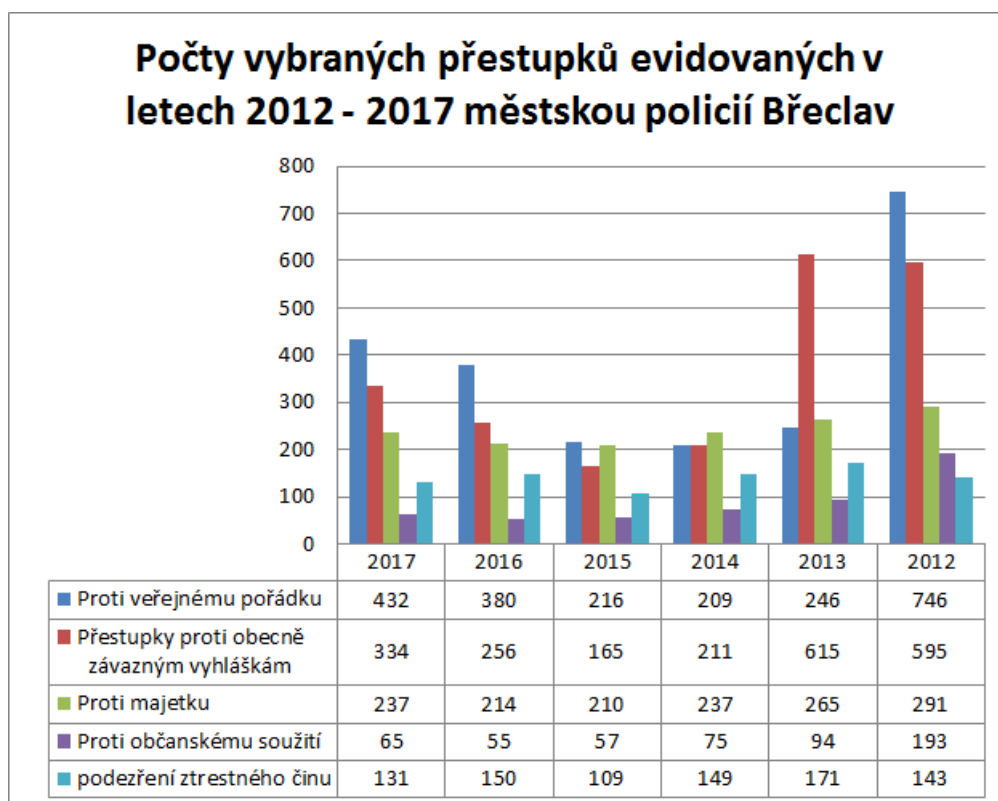
Nejméně pravidelný výskyt zvýšené koncentrace nápadu v letech 2013 – 2018 měli TČ z oblasti tzv. Toxikománie. Do tohoto typu trestné činnosti patří hlavně TČ *nedovolená výroba a držení omamných látek a jedů, šíření toxikománie* a další. Tyto trestné činy se ve větší míře vyskytovaly pouze v areálu a okolí Nádraží ČD (2015 – 2017), na prostranství před obchodem Enappo Na Valtické (2014 a 2015), před areálem cukrovaru na ul. Národních Hrdinů (2014 a 2016) nebo na některých místech ve staré zástavbě v Poštorné (2016 a 2017).

Vývoj nápadu přestupků v Břeclavi

Kromě trestné činnosti je pochopitelně důležitým indikátorem bezpečnosti také vývoj počtu přestupků a charakteristické rozložení jejich vybraných druhů v prostoru města. Mimo PČR odhaluje a eviduje přestupkovou činnost především městská policie Břeclav. Přestupky jsou buď vypořádány na místě blokovou pokutou, nebo jsou dále předány k řešení příslušnému správnímu orgánu (odborníky MěU, komise). Část přestupků je řešena také domluvou, nebo od 1. 7. 2017 tzv. napomenutím. Přechylny závažnějšího charakteru jsou předávány PČR.

Celkový počet evidovaných přestupků, se obvykle skládá minimálně ze 2/3 z přestupků dopravních. Například v roce 2016 bylo z celkového počtu přestupků 6412 celkem 5417 spácháno v dopravě. V naší analýze jsme se však zaměřili hlavně na přestupky, které se týkají ohrožení majetku či zdraví občanů, jejich vzájemných vztahů, nebo soužití ve veřejném prostoru, přičemž přestupky v dopravě jsme z tohoto součtu zcela vyloučili. Jedná se nám tak hlavně o **přestupky proti veřejnému pořádku, proti majetku, proti občanskému soužití nebo přestupky týkající se porušování vyhlášek a nařízení města**. Specifickou kategorií je potom protiprávní jednání, které ve sledovaném

období MP evidovala s podezřením na trestný čin. Statistický přehled počtu přestupků v jednotlivých kategoriích poskytuje graf 8.

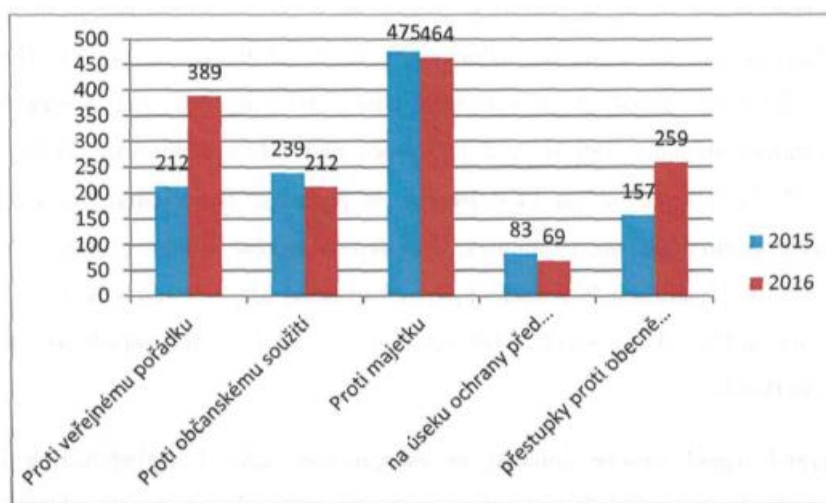

Graf 5 - Počty vybraných přestupků evidovaných v letech 2012 – 2017 městskou policií Břeclav (Zdroj: Výroční zprávy městská policie Břeclav, vlastní zpracování)

Údaje z uvedeného grafu je obtížné interpretovat, protože z nich není patrný žádný jednoznačný trend. Je sice zřejmé, že od roku 2013 došlo k razantnímu poklesu počtu přestupků proti veřejnému pořádku a proti občanskému soužití a od roku 2014 i k poklesu evidovaných přestupků proti obecně závazným vyhláškám. V letech 2016 a 2017 je však patrný opětovný nárůst počtu přestupků proti obecně závazným vyhláškám i proti veřejnému pořádku. Počty přestupky proti majetku se ve sledovaném období oscilovaly kolem podobných hodnot a ani u případů podezření z trestného činu nelze usuzovat na žádný jednoznačný vývoj (nadpoloviční většina z nich se ovšem opět týkala majetku). Na celkové množství evidovaných přestupků v těchto kategoriích přitom může mít vliv mnoho dalších faktorů, například změna tzv. přestupkového zákona a s tím spojený způsob evidence od 1. 7. 2017 (nově zákon 251/2016 Sb., respektive 65/2017, dříve zákon 200/1990 Sb.), dále rostoucí personální zabezpečení a tím pádem i rozsah činnosti městské policie Břeclav, včetně dlouhodobého nasazení zkušených asistentů prevence kriminality nebo strážníků s územní a objektovou odpovědností (tzv. okrskářů). Dále efektivita kamerového systému, jiná preventivní opatření nebo další specifické okolnosti. V určitém roce se tak může projevit účinek nárazové preventivní akce zaměřené například na konzumaci alkoholu mladistvými razantním nárůstem počtu těchto přestupků, nicméně v dalších letech již funguje odstrašující účinek této akce, jež se naopak

projeví dlouhodobě nižším počtem těchto přestupků²⁹ Pravidelná přítomnost APK v terénu nebo větší pokrytí MKDS zase mohou přispět k častějšímu odhalení protiprávního jednání, ale tím pádem i k vyššímu množství přestupků v evidenci. Stejně jako u trestné činnosti jsou i u vývoje počtu přestupků důležité i nadregionální faktory.

Na zachycování části přestupků se podílí také OO PČR Břeclav. Mimo přestupky v dopravě eviduje státní policie nejvíce přestupků proti majetku. Jak ukazuje graf 9 (součet přestupků vybraných přestupků z evidence MP a PČR Břeclav) v letech 2015 a 2016 evidovala PČ 265 a 250 přestupků proti majetku (z celkového množství 474 a 464, zbytek evidovala MP).

Graf 6 - Počty vybraných přestupků v Břeclavi ze součtu evidence MP Břeclav a PČR Břeclav (Zdroj: Bezpečnostní analýza Břeclav 2017)

S. 19

Specifika vybraných typů přestupků a jejich koncentrace v prostoru města

Jak jsme již uvedli, pro předmět této analýzy je důležité srovnání pocitu ohrožení obyvatel s prostorovou koncentrací vybraných skupin trestné a přestupkové činnosti. U přestupků se jedná převážně o následující skutkové podstaty:

- **Přestupky proti veřejnému pořádku, dle § 5 z. č. 251/2016 Sb.** (do roku 2017 dle § 47 z. č. 200/1990 Sb.) kam spadá například *neuposlechnutí výzvy úřední osoby, porušení nočního klidu, vzbuzení veřejného pohoršení, znečištění a zábor veřejného prostranství či založení tzv. černé skládky*³⁰

²⁹ Viz. Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2013 [online]. Břeclav, 2014 [cit. 2019-02-28]. S. 19.

³⁰ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 13

- **Přestupky proti obecně závazným vyhláškám a nařízením, dle § 4 z. č. 251/2016 Sb.** (do roku 2017 dle § 46 z. č. 200/1990 Sb.) kam spadá zejména *konzumace alkoholu na místech, kde to je zakázáno, dále nerespektování vyhlášky o pohybu psů na veřejném prostranství a o porušování Tržního řádu města Břeclavi*³¹.
- **Přestupky proti majetku, dle § 8 z. č. 251/2016 Sb.** (do roku 2017 dle § 50 z. č. 200/1990 Sb.) *Jde o přestupky, jichž se pachatel mj. dopustí úmyslným způsobením škody na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí* (15/2015)³² V uvedených případech se jedná o přestupek, pokud škoda nepřekročí 4999 Kč.
- **Přestupky proti občanskému soužití, dle § 7 z. č. 251/2016 Sb.** (do roku 2017 dle § 49 z. č. 200/1990 Sb.) Jedná se hlavně o *ubližování na cti a o narušování občanského soužití vyhrožování újmou na zdraví, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním*³³
- A do jisté míry také **přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a toxikománií, dle z. č. 65/2017 Sb.** (do roku 2017 dle § 30 z. č. 200/1990 Sb.)

Protiprávním jednáním je v Břeclavi logicky nejvíce zasaženo centrum města, hlavně kvůli zvýšenému pohybu osob nebo množství obchodů a restaurací, které se zde nachází. Dle informací městské policie, jde **hlavně o území vymezené ulicemi J. Palacha, Sady 28. Října nebo prostory v okolí dopravního terminálu (autobusové nádraží a nádraží ČD).** Jen v ulici **Sady 28. Října** bylo přitom **v roce 2018 evidováno více než 10 % (mimo dopravních) přestupků, které byly spáchány na území města.** „V této části města dochází zejména k poškozování majetku vč. městského mobiliáře, krádežím v obchodech, porušování vyhlášky o zákazu konzumace alkoholu, krádežím jízdních kol.“³⁴ Významný podíl hrají také přestupky proti zákaz podomního či pochůzkového prodeje (*Tržní řád města Břeclavi*), porušení pravidel pro venčení psů, ale v závažnějších případech i skutky vandalizmu na soukromém majetku, například poškozování výloh či zaparkovaných automobilů. **Uvedené území v podstatě odpovídá nejčastěji zakresleným místům v tzv. Pocitové mapě Břeclav, ačkoliv při zdůvodnění pocitovaných rizik, občané strach o majetek v doplňujících komentářích nezdůrazňovali.** V rámci rozdělení působnosti městské policie, spadá území do Okrsku 4 (Centrum II), který je jako celek nejvíce zasažen nápadem přestupků, i když je to i tím, že zahrnuje největší část města, včetně velké části centra. **Převažují zde přestupky proti majetku dle § 8 a proti vyhláškám dle § 4.** Značná část závažnějšího protiprávního jednání souvisí s pohybem velkého množství osob, krádežemi nebo konzumací alkoholu. Svou roli zde hrají i sezónní společenské události.

Statisticky významný počet přestupků je zaznamenáván také v Okrsku 5 – Stará Břeclav, kde se jedná opět **převážně o přestupky proti majetku (§ 8),** hlavně v souvislosti s přítomností **Hypermarketu Tesco a Supermarketu Hruška na Lidické ulici.** Podobně souvisí vyšší koncentrace majetkových

³¹ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 14

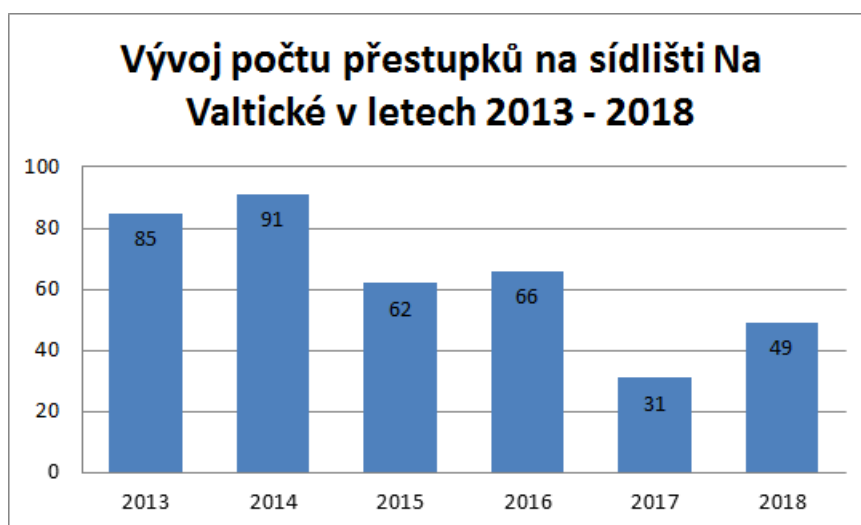
³² Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 14

³³ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 15

³⁴ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 10

přestupků v Okrsku 3 – Centrum I, především s přítomností velkých obchodů **Lidl, Billa a Penny Market, případně benzinové pumpy na ulici 1. Máje.**

Pro Břeclavská sídliště, zejména pak **sídliště Na Valtické** jsou charakteristické hlavně **přestupky proti občanskému soužití dle § 5**, specificky rušení nočního klidu a zakládání černých skládek, dále **přestupky proti majetku dle § 8**, často vandalství, **přestupky proti občanskému soužití dle § 7**, zejména ublížení na cti, ublížení z nedbalosti, vyhrožování, hrubé jednání a **přestupky dle § 4**, kdy se jedná hlavně porušování vyhlášky o pohybu psů a *Tržního řádu města Břeclavi*. Jak je vidět na následujícím grafu, v letech 2013 – 2018 došlo ke značnému (i když nepravidelnému) poklesu množství každoročně evidovaných přestupků³⁵.

Graf 7 – Vývoj počtu přestupků na sídlišti Na Valtické v letech 2013 – 2018 (Zdroj: Městská policie Břeclav, vlastní zpracování)

K výše uvedenému je potřeba doplnit, že vyšší rušení nočního klidu je hlavně sezónní záležitostí a kromě míst s vyšší koncentrací rezidenčního bydlení, se týká převážně kulturních a společenských akcí – restaurací, diskoték, klubů, jarmarků, slavností nebo koncertů. S přijetím *Tržního řádu města Břeclavi*, včetně regulace restauračních zahrádek v roce 2013 však došlo k poklesu oznámení na rušení nočního klidu z těchto provozoven.³⁶

Přestupky proti občanskému soužití (mimo uvedené sídliště k nim dochází ve zvýšené míře rovněž v centru), mají rovněž svá specifika: „*Řada z oznámení (...) spadá do tzv. návrhových přestupků a ze strany MPBV je poškozený pouze poučen o možnosti učinit oznámení na správní úřad. V řadě případů jsou viníkem špatné sousedské vztahy, zhruba třetina oznámení je podávána stejnými osobami na stejné pachatele.*“³⁷ U tohoto typu přestupků se jako vhodná prevence ukázala přítomnost tzv. okrskářů, kteří mohou se svou znalostí prostředí předejít vyhocení situace. Podobně fungují ve

³⁵ Vzhledem k tomu, že od 1. 7. 2017 vstoupil v platnost zákon 251/2016 Sb., který nahradil zákon 200/1990 a nově vymezil některé typy přestupků, došlo i k určitým změnám v jejich evidenci, které se mohly odrazit i v jejich absolutních počtech v evidenci.

³⁶ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2013 [online]. Břeclav, 2014 [cit. 2019-02-28]. S. 10.

³⁷ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2015 [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2019-02-28]. S. 10.

vymezených lokalitách také APK. **K přestupkům proti občanskému soužití často dochází mezi osobami blízkými (rodina, partneři) a mají až ve 40 % stejné oznamovatele.**

Z hlediska **přestupků proti majetku dle § 8**, převažují v rámci celého města krádeže v obchodních centrech, supermarketech nebo krádeže jízdních kol.

Specifika vývoje nápadu přestupků a jejich koncentrace

Práce městské policie Břeclav se vyvíjí v závislosti na proměnách charakteru přestupkové činnosti, účinnosti preventivních opatření i změnách celkového klimatu ve městě. Dle informací městské policie se například část krádeží z velkých nákupních center a supermarketů přesunula do menších prodejen, které nejsou proti krádežím tak efektivně technicky a personálně zabezpečeny. Ještě v roce 2013 se hovořilo také o tom, že jsou pachatelé krádeží stále více zastoupení mladiství nízkého věku, respektive, že se jejich věk snižuje. V rámci spolupráce MP s dalšími subjekty, například s PČR nebo orgánem OSPOD, bylo zase například dle výroční zprávy MP Břeclav (2013) realizováno několik úspěšných kontrolních akcí zaměřených na dodržování zákazu konzumace alkoholu mladistvých, které snížili nápad tohoto typu přestupků

K největším změnám však došlo v souvislosti s realizovanými preventivními opatřeními na exponovaných lokalitách v centru města, konkrétně v oblasti přednádraží, a na ulici Sady 28. Října, J. Palacha a rovněž také v lokalitě bytových domů na ulicích Na Zahradách, Riegrova a Krátká. Ještě ve výroční zprávě městské policie Břeclav z roku 2012 je přitom explicitně uvedeno:

„Mezi prioritní úkoly roku 2012 patřilo zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku v okolí komplexu OC Shopping centrum v ulici J. Palacha a v přilehlé pěší zóně v sadech 28. října. Lokalita je charakteristická výskytem bezdomovců a osob ze sociálně vyloučených lokalit. Jsou mezi nimi příslušníci majoritní části společnosti i romské menšiny, přičemž druhá skupina obyvatel budí u breclavské majority větší averze. Lokalita od OC SC po nádraží ČD je charakteristická především porušováním vyhlášky o zákazu konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích, dále znečišťováním veřejného prostranství a závadových chování výše popsaných skupin v podobě hlasitého pokřikování, nespolečenského chování a občasných verbálních provokací kolemjdoucích.“³⁸ V souvislosti s lokalitou Na Zahradách, Riegrova, Krátká je potom ve stejném textu zmíněno: *„I v roce 2012 bylo úkolem MPBV napomoci při zklidnění dlouhodobě napjaté situace v lokalitě ulic Riegrova, Na Zahradách, Krátká, kde ještě v roce 2011 panovaly vyostřené vztahy mezi obyvateli bytového komplexu Riegrova a obyvateli zbývajících zástavby (...) Problémem však zůstává klid a pořádek uvnitř dvorního traktu bytového komplexu a ve společných prostorách domů (...) V těchto prostorách totiž v roce 2012 stále docházelo k jejich znečišťování a poškozování majetku ve vlastnictví města i ke krádežím osobního majetku (jízdní kola, vykrádání sklepů, krádeže sušeného prádla apod.). Část tohoto protiprávního jednání má na svědomí zejména omladina obyvatel bytového komplexu a jejich přátelé (...) zasažení užíváním OPL, což vede k sociálně-patologickému chování. Do lokality bytového*

³⁸ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2012 [online]. Břeclav, 2013 [cit. 2019-02-28]. S. 4.

*komplexu se navíc stahují i závadové osoby z jiných částí Břeclavi, zejména z Poštorné a některých obcí Břeclavska.*³⁹

Mimo uvedené problémy a lokality, pak bylo ve stejném roce ještě uváděno problematické chování některých osob v prostorách nádraží ČD nebo problematika sprejerství. Mezi příčiny byly potom zařazeny hlavně přítomnost a neutěšený stav zmíněné lokality nebo budova bývalé železniční polikliniky naproti hlavnímu nádraží, kterou svého času obývaly desítky osob bez domova.

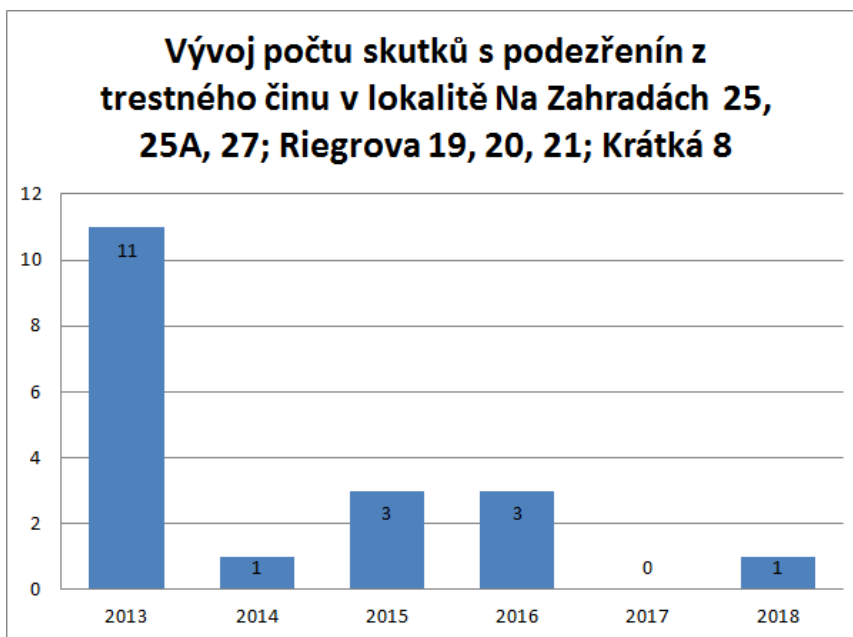
Od té doby byla přijata řada opatření, které se odrazili na změně a následně i na vnímání situace. Budova polikliniky byla stržena, v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká byl zaveden komplex opatření *Bezpečná lokalita* a rovněž byla posílena přítomnost asistentů prevence kriminality na exponovaných místech v centru města. Svou roli rovněž sehrálo schválení *Tržního řádu města Břeclavi*⁴⁰, který reguluje restaurační předzahrádky, včetně například těch, ve kterých se dle tvrzení městské policie scházely tzv. problematické osoby. Účinnost dalších preventivních opatření si potom můžeme domýšlet, například regulace hazardu, práce s mládeží nebo komunitní práce. Svůj vliv mají ale i další faktory, například několikrát zmiňovaná **nízká nezaměstnanost a lepší ekonomická situace obyvatel. V práci navíc nyní tráví větší množství lidí daleko větší množství času, pravděpodobně včetně těch, kteří se dříve častěji scházeli na veřejných prostranstvích. Zároveň je také třeba zmínit dlouhodobý odchod části Romů z Břeclavi**⁴¹.

Preventivní opatření nezměnila exponovaná místa jen pocitově či vizuálně, ale promítla se v některých případech i do statistik protiprávního jednání. **Patrné je například srovnání nápadu skutků, u nichž existovalo podezření na spáchání trestného činu v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká, které se od roku 2013 rapidně snížilo a v posledních dvou letech je takřka zanedbatelné.** Nicméně, zároveň je potřeba říct, že množství přestupků i podezření z trestných činů, které se v lokalitě odehraje, i nadále zahrnuje obvykle nejméně 2/3 přestupků z celých těchto ulic.

³⁹ Výroční zpráva městské policie Břeclav za rok 2012 [online]. Břeclav, 2013 [cit. 2019-02-28]. S. 5.

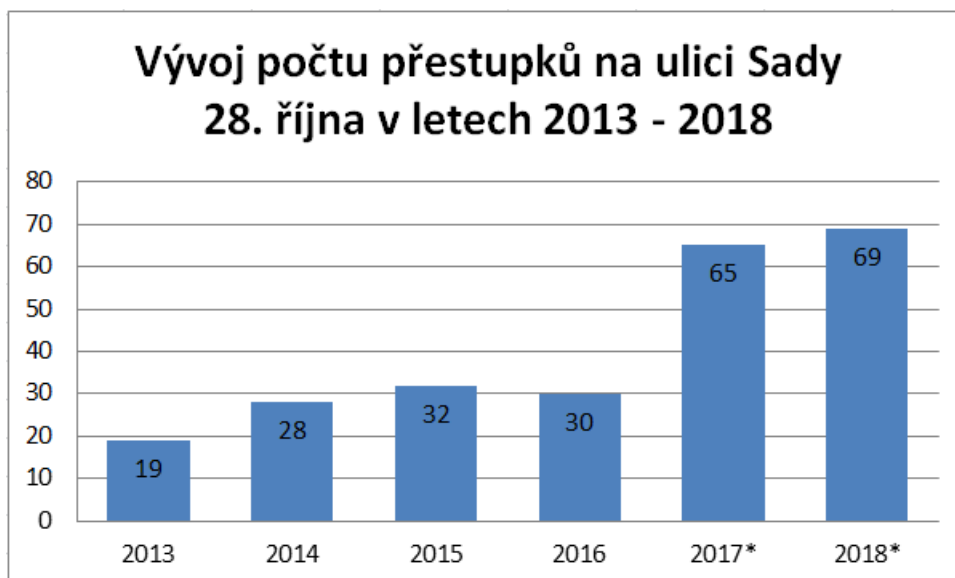
⁴⁰ Tržní řád města Břeclav: Nařízení města Břeclav č. 5/2017 - Tržní řád [online]. [cit. 2019-03-01]. Dostupné z: <https://breclav.eu/urad/vyhlasaky-a-narizeni/trzni-rad>

⁴¹ Viz. Situační analýza Břeclav (2017) strana 21 – 22.

Graf 8 – Vývoj počtu skutků s podezřením z trestného činu v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká
(Zdroj: Městská policie Břeclav)

U jiných statistických údajů již změny k lepšímu tak patrné nejsou. Například počet evidovaných přestupků v Sadech 28. Října průběžně narůstá a nyní již tvoří zhruba 10 % ze všech (nedopravních) přestupků evidovaných ročně městskou policií. Na jejich zvýšeném počtu v evidenci se však paradoxně mohla podepsat i dlouhodobá a pravidelná přítomnost APK (nebo většího množství a lepší technické úrovně kamer), kteří přispívají k jejich většímu odhalování, ale tím pádem i jejich většímu evidovanému počtu⁴².

Graf 9 – Vývoj počtu přestupků na ulici Sady 28. Října v letech 2013 – 2018 (Zdroj: Městská policie Břeclav)

⁴² Vzhledem k tomu, že od 1. 7. 2017 vstoupil v platnost zákon 251/2016 Sb., který nahradil zákon 200/1990 a nově vymezil některé typy přestupků, došlo i k určitým změnám v jejich evidenci, které se mohly odrazit i v jejich absolutních počtech v evidenci.

Celková změna bezpečnostní situace je patrná paradoxně i proto, že téma již **není veřejně tolik tématizováno**. Ve výročních zprávách městské policie se od roku 2013, již takto explicitně zaměřené pasáže na určité lokality či skupiny osob neobjevili, téma postupně v podstatě zmizelo z médií, a není ani již příliš politizovaným. **Například v parku Sady 28. Října se začínají po letech konat znovu i první společenské akce. V rámci akce Fórum zdravého města téma bezpečnosti ustupuje problematice dopravy a městské zeleně.**

Nicméně, jak jsme detailně diskutovali v předchozí kapitole, v rámci tvorby tzv. *Pocitové mapy*, figurovala celá oblast (přednádraží, park, prostor před nákupním centrem) ještě v polovině roku 2017 v obavách občanů stále jako nejrizikovější, a to hlavně v souvislosti s výskytem a koncentrací Romů, bezdomovců nebo osob konzumujících alkohol či drogy na veřejných místech. Výskyt těchto osob je přitom **pravděpodobně** dán stále stejnými faktory, na které jsme upozorňovali už před dvěma lety ve *Vstupní analýze Břeclav, například absencí zázemí (prostoru) pro volnočasové aktivity pro děti z lokality Na Zahradách, Riegrova, Krátká, dále množstvím vícečetných rodin, které zde obývají menší byty, bytovou politikou města, v rámci které se dlouhou dobu sestehovávaly romské rodiny do zmíněné lokality, nebo absence kapacit krizového nebo sociálního bydlení ve městě obecně. U těchto problémů přitom nedošlo za uplynulé 2 roky k příliš velkému posunu (podrobnosti viz kapitola 5).*

Zároveň se u těchto lokalit jedná o exponovaná místa v centru města, kde mají lidé přirozeně tendenci se shromažďovat, včetně příslušníků minoritních skupin. **To, že části veřejnosti evidentně vadí například už pouhá přítomnost příslušníků romské menšiny, ukazuje na hluboké kořeny problémů ve vzájemném soužití skupin občanů, a proto je potřeba říci, že tyto problémy jednoduše nezmizí, pokud se nějaká skupina lidí přesune z jednoho místa na jiné.** Z hlediska některých kriminologických teorií⁴³ jsou tyto skupiny osob považovány za nesoucí tzv. „*znaky kriminality*“⁴⁴, jež jsou některými lidmi podvědomě spojovány s potenciální kriminalitou a vzbuzují v nich obavy nebo narušují představu veřejného pořádku. „*Některé studie upozorňují, že právě znaky veřejného nepořádku mohou mít větší vliv na pocitování strachu než kriminální činy (...) Signály takového narušování se projevují jak prostřednictvím fyzických znaků (nepořádek na ulicích, graffiti, jiné projevy vandalizmu, opuštěné budovy apod.), tak i sociálních jevů (hádky, rvačky, veřejné popíjení alkoholu či užívání drog na veřejnosti apod.) (...) Tyto fyzické a sociální znaky jsou v řadě výzkumů vnímané jako důležitější pro pocit bezpečí, než samotná kriminalita.*“⁴⁵

⁴³ Viz. např.: FERRARO, Kenneth. Fear of Crime: Interpreting victimization risk [online]. State University of New York press, 1995 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=98Mq8xQy0cAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false. S. 13

⁴⁴ TOUŠEK, Ladislav. *Kvalitativní analýza pocitu bezpečí občanů města Pardubice: Zpráva z šetření* [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: http://www.antropologie.org/sites/default/files/files/downloads/reports/caat_kva-analyza-pocitu-bezpeci-pardubice.pdf. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu. S. 14

⁴⁵ JÍCHOVÁ, Jana. *Kriminalita a její percepce v městském prostředí* [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/dokumenty/votavova-media2015.pdf>. Dizertační práce. Univerzita Karlova.

Spojování obav veřejnosti o vlastní bezpečí s přítomností určitých skupin na veřejných místech ovšem přitom zdaleka jen tématem Břeclavsky, ale naopak, v podobných intencích se problém objevuje ve většině velkých nebo středně velkých měst. **Například obdobný výzkum pocitu bezpečí v Pardubicích konstatuje, že: „Postoje lidí ke kriminalitě (...) se neodvíjí od stavu kriminality tak, jak jí zachycují a prezentují struktury formální sociální kontroly, např. v podobě statistik trestné činnosti (...), ale jsou odvozeny od mediálních sdělení a stereotypních lidových modelů.“**⁴⁶ Tyto postoje pak mohou být v Břeclavi, stejně jako v Pardubicích založeny na několika pevně zakotvených představách, které však nemusejí odrážet realitu, například: **„Faktorem, který nejvíce ovlivňuje strach z kriminality je její stereotypní spojování s určitými skupinami obyvatel, bez ohledu na to, zda skutečně kriminalitu páchají (...). Lokality, kde dochází ke koncentraci těchto osob, jsou automaticky považována za místa zvýšeného nebezpečí.“**⁴⁷ A dále: **„Strach z kriminality je takřka výlučně spojován s tzv. pouliční kriminalitou, kriminalitou odehrávající se na ulici, tj. ve veřejném prostoru. Obecně můžeme dále říct, že lidé nemají strach z toho, co přímo „není vidět“. Nebojí se korporátní kriminality, protože nevidí její přímé znaky, resp. přímé důsledky, ale nejvíce je znepokojuje vandalismus, protože ho mají každý den na očích při cestě do práce. Nebojí se mafiánů, protože ty na ulici nepotkávají, ale „bojí“ se hloučku Romů postávajících v sousedství nebo spícího bezdomovce na lavičce.“**⁴⁸

⁴⁶ TOUŠEK, Ladislav. Kvalitativní analýza pocitu bezpečí občanů města Pardubice: Zpráva z šetření [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z:

http://www.antropologie.org/sites/default/files/files/downloads/reports/caat_kva-analyza-pocitu-bezpeci-pardubice.pdf. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu. S. 15

⁴⁷ TOUŠEK, Ladislav. Kvalitativní analýza pocitu bezpečí občanů města Pardubice: Zpráva z šetření [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z:

http://www.antropologie.org/sites/default/files/files/downloads/reports/caat_kva-analyza-pocitu-bezpeci-pardubice.pdf. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu. S. 15

⁴⁸ TOUŠEK, Ladislav. Kvalitativní analýza pocitu bezpečí občanů města Pardubice: Zpráva z šetření [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z:

http://www.antropologie.org/sites/default/files/files/downloads/reports/caat_kva-analyza-pocitu-bezpeci-pardubice.pdf. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu. S. 16

Shrnutí kapitoly 4:

Mezi lety 2013 – 2018 poklesla míra nápadu trestné činnosti v Břeclavi o 42 %. Nejvyšší pokles byl zaznamenán u nápadu tzv. majetkové trestné činnosti

Při srovnání s jinými obcemi, odpovídá míra zatížení kriminalitou velikosti a poloze města. V rámci působnosti OO PČR Břeclav je index kriminality pod celostátním průměrem, u samotného města Břeclavi naopak o něco vyšší.

Na pokles výskytu protiprávního jednání mají pravděpodobně vliv lokální preventivní opatření, jako například dlouhodobé působení Asistentů prevence kriminality v problematických lokalitách, dobrá činnost městské a státní policie, rozšíření kamerového systému, sociální a komunitní práce nebo volnočasové aktivity pro mládež. Dále regulace hazardu a schválený Tržní řád města Břeclavi, nebo specifické preventivní projekty jako například *Projekt bezpečná lokalita*.

Stejně tak je možné spařovat příčiny poklesu indexu kriminality i v nadregionálních faktorech, jako je dlouhotrvající a bezprecedentně nízká nezaměstnanost a zlepšující se socioekonomická situace obyvatel, přesouvání části protiprávního jednání na internet, nebo určitá míra nehlášené (latentní) kriminality.

Celostátní pokles indexu kriminality byl ve sledovaném období 41 % a téměř se tak shodoval s poklesem v Břeclavi. Hlavní důvody pro tento pokles v Břeclavi je tak obtížné stanovit.

Na konkrétní podobu trestné a přestupkové činnosti mají v Břeclavi dlouhodobý vliv příhraniční poloha a dobrá dopravní dostupnost. Vyšší míry zastoupení mají sezónní krádeže kol, nebo vloupání do aut.

Z hlediska koncentrace vybraných typů protiprávního jednání v letech 2013 – 2017, se u majetkové trestné činnosti ukazuje, že je nejvíce zastoupena v prostoru a okolí nákupních center nebo větších obchodů (Břeclove, Tesco, Billa, Lidl, Penny Market a další provozovny.) a dále pak v okolí nádraží ČD a v některých částech ulice J. Palacha.

Násilná trestná činnost byla ve sledovaném období více koncentrována v okolí nádraží ČD, ve vybraných částech ulice J. Palacha a na rohu této ulice a Smetanova Nábřeží. Na Valtické potom hlavně v okolí obchodů, restaurací a některých hřišť.

U přestupků evidovaných městskou policií, jejich počty kolísají v posledních letech na různých hodnotách a tento vývoj tak nelze jednoznačně interpretovat. V roce 2018 například došlo oproti předchozímu roku k celkovému nárůstu evidovaných skutků. Na to může mít vliv i vyšší personální zabezpečení MP, fungování MKDS nebo činnost APK, které více přestupků odhalují, a proto je jejich evidovaný počet vyšší.

K největší koncentraci přestupků dochází na území vymezeném ulicemi J. Palacha, Sady 28. Října nebo prostory v okolí dopravního terminálu (autobusové nádraží a nádraží ČD). Na sídlištích (hlavně na Valtické) převládají přestupky proti občanskému soužití dle § 5 a 7, hrubé jednání a přestupky dle § 4, kdy se jedná hlavně porušování vyhlášky o pohybu psů a *Tržního řádu města Břeclavi*. Častější je také výskyt vandalství.

Z hlediska přestupků proti majetku dle § 8, převažují v rámci celého města krádeže v obchodních centrech, supermarketech nebo krádeže jízdních kol

V samotné ulici *Sady 28. Října* bylo v roce 2018 evidováno více než 10 % přestupků spáchaných ve městě (mimo dopravy).

Značná část závažnějšího protiprávního jednání zde souvisí s pohybem velkého množství osob, krádežemi nebo konzumací alkoholu (+ sezónní společenské události). Převažují zde přestupky proti majetku dle § 8 a proti vyhláškám dle § 4.

Uvedené území v podstatě odpovídá místům v tzv. Pocitové mapě Břeclav z roku 2017. Příčiny obav občanů v těchto lokalitách však mohly být jiné než typy přestupků, protože při zdůvodňování rizik občané strach o majetek v komentářích nezdůrazňovali a spíše se vymezovali vůči některým skupinám (Romové, bezdomovci, uživatelé drog) v jejichž přítomnosti se cítí nepříjemně.

Tyto skupiny osob jsou dle řady jiných výzkumů spojovány s obavami obyvatel z narušení veřejného pořádku nebo s potenciální kriminalitou, ačkoliv souvislost s vyšší mírou protiprávního jednání u těchto lidí není vždy prokazatelná. Kromě vlastní negativní zkušenosti lidí, to mohou způsobovat i symbolické znaky, pro které jsou určité skupiny spojovány s rizikem, dále mezigeneračně předávané zkušenosti nebo vliv médií.

Dlouhou dobu byla za největší problém veřejného pořádku považována koncentrace nepřízpůsobivých osob na pěší zóně a v lokalitě *Na Zahradách, Riegrova, Krátká*. Po zavedení komplexu preventivních opatření se situace uklidnila a není již tolik tematizována ani médii. Některé statistiky prokazují, že v lokalitě Na Zahradách spolu s tím došlo k poklesu určitého typu protiprávního jednání, ale většina údajů však jednoznačné údaje ke srovnání neposkytuje a není tak ani zřejmé, jestli byla v minulosti v souvislosti s těmito problémy jejich míra prokazatelně vyšší.

Vliv vybraných preventivních opatření na problematiku bezpečnosti

Reakcí města Břeclavi na rozpoznaná bezpečnostní rizika bylo postupné zavádění preventivních opatření. Jak už jsme uvedli v předchozí kapitole, nejpozději od roku 1996 bylo město zapojeno do *Komplexního programu prevence kriminality Ministerstva vnitra*, mezi lety 2012 - 2015 dále do programu *Úsvit* a od roku 2016 do současnosti do *Programu prevence kriminality na místní úrovni* (rovněž v gesci MV). Z posledních dvou jmenovaných programů byla na úrovni rozšíření činnosti městské policie financována řada aktivit, z nichž některé navazují až do současnosti. Mezi jinými se například jedná o *Asistenty prevence kriminality* (v současné době financováno z programu OPZ), pokračování projektu *Domovník-Preventista* (v současné době financováno ze 3/4 z programu OPZ), rozšiřování *Městského kamerového dohledového systému*, *Projekt bezpečná lokalita* v bytových domech na ulicích Na Zahradách, Riegrova, Krátká, dále senior pagery (SOS hodinky), nebo tzv. forézní identifikační značení kol a další. Specifickým programem městské policie se stal *Projekt bezpečnostní deštník*, zaměřený na posílení činnosti a spolupráce v rámci dalších obcí ORP Břeclav. Pro koordinaci všech zmíněných aktivit je přímo u městské policie zaměstnána manažerka prevence kriminality, která každoročně vypracovává *Plán prevence kriminality*. V rámci spolupráce klíčových aktérů se na městě 2 x ročně schází také *Pracovní skupina pro prevenci kriminality*, které předsedá 1. Místostarosta.

Samotné město Břeclav k předcházení rizikových společenských jevů přistupuje především prostřednictvím obecních vyhlášek a nařízení, například *Obecně závazné vyhlášky* (dále jen OZV) *města Břeclavi č. 6/2011, která reguluje provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her na území města Břeclavi*, díky níž v současné době nefunguje v Břeclavi jediný výherní automat. Důležité bylo také schválení *Nařízení města Břeclavi 5/2017, kterým se schvaluje Tržní řád*, který například reguluje provoz (z pohledu městské policie někdy rizikových) předzahrádek a zcela zakazuje tzv. podomní prodej. Z hlediska udržování veřejného pořádku jsou důležité i *OZV 5/2016 o veřejném pořádku a čistotě města*, *OZV č. 4/2015 o zákazu konzumace alkoholických nápojů a užívání omamných a psychotropních látek na vymezených veřejných prostranstvích*, nebo například *OZV č. 3/2017 o vymezení doby nočního klidu*.

Kromě města, respektive městské policie Břeclav realizují opatření preventivního charakteru i také neziskové organizace. Důležitou roli při předcházení vzniku kriminality mají například volnočasové aktivity pro mládež ohroženou sociálním vyloučením, které realizuje především IQ Roma Servis (plácky, volnočasové aktivity). Na zlepšování soužití a zvyšování kompetencí je zase zaměřena komunitní práce v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká, kterou realizuje opět IQ Roma servis. Doposud neformální aktivity pro ohroženou mládež na sídlišti Valtická zajišťovala mládežnická organizace Apoštolské církve – Royal Rangers v klubu Kotelna. Tyto se od roku 2019 realizací projektu organizace Centrum pro komunitní práci východní Morava formálně mění na komunitní práci zaměřenou na obyvatele sídliště. V širším kontextu lze za preventivní opatření (i v rámci předcházení kriminálnímu nebo konfliktnímu jednání) považovat i sociální práci, dluhové poradenství apod., které

ve městě realizuje hned několik subjektů. Pro specifickou cílovou skupinu uživatelů drog je zaměřena činnost *Kontaktního centra s terénním programem* Oblastní Charity Břeclav.

Obecným problémem volnočasových aktivit realizovaných pro většinovou populaci (kroužky, sportovní oddíly), je jejich nízká návštěvnost dětmi a mládeží ze sociálně znevýhodněného prostředí. To je způsobeno například finanční nedostupností řady aktivit, ale například i nízkou motivací v rodinné prostředí nebo naopak obavami z nepřijetí kolektivem vrstevníků. Jedním z překvapivých důvodů je dle tvrzení některých aktérů například i to, že v početnějších romských rodinách mají děti odpovědnost za sourozence nebo chod domácnosti a na volnočasové aktivity nemají příliš mnoho času. CITACE ZDE...

Preventivní aktivity v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká

Podrobnému rozboru situace bytových domů v ulicích Na Zahradách 25 a 27, Riegrova, 19, 20 21 a Krátká 8 byly věnovány vybrané pasáže ve *Vstupní analýze města Břeclav* z roku 2017. Zde se mimo jiné konstatuje, že **hlavním důvodem, proč byla lokalitě věnována tak velká pozornost, byl samotný zájem města a množství preventivních aktivit, které do ní bylo směřováno v posledních letech.** Lokalita se také objevila jako jeden z klíčových bodů v přihlášce ke spolupráci s ASZ⁴⁹. Jako problémová je soustavně vnímána i veřejností. **V letech 2010 – 2011 byla například několikrát zmiňována v médiích v souvislosti s vyhrocenými vztahy s obyvateli okolních domů,** kteří upozorňovali například na údajné stěhování Romů ze Slovenska, na výskyt problematických jedinců, nedodržování pořádku a s peticemi se obraceli na vedení města. V roce 2012 se v souvislosti s protiromskou demonstrací stala také jedním z cílů „tvrdého jádra“ jejích účastníků a v dalších měsících tak byla dávána i do souvislosti s problematickým soužitím a vyhrocením nepokojů.

Rozbor dostupných statistických údajů v situační analýze ukázal, že ve srovnání s průměrnou úrovní sociálních problémů v Břeclavi **se skutečně jedná o lokalitu s vyšším podílem osob ohrožených sociálním vyloučením,** především co do počtu nezaměstnaných, počtu příjemců sociálních dávek, nebo počtu dlužníků za odpady⁵⁰. Nicméně **přesto, že je zde zvýšený počet romských rodin, z celkového počtu domácností se jedná jen asi o šestinu.** Z hlediska úrovně trestné nebo přestupkové činnosti přímo v místě, se pak žádný zásadně zvýšený nápad neprokázal, a to ani při aktualizovaném srovnání dostupných údajů za léta 2013 – 2018, s výjimkou prokazatelného poklesu počtu skutků „podezření z trestného činu“ (v evidenci městské policie) v letech 2013 – 2014. Přitom právě na zvýšenou kriminalitu v lokalitě spojenou s koncentrací sociálně vyloučených, bylo opakovaně upozorňováno a byla jí částečně zdůvodňována i nutnost masivního zavedení preventivních opatření. **Důkladný rozbor situace ale jasně prokázal, že za zvýšenou koncentrací sociálně vyloučených osob se v posledních letech skrývala i špatně řešená bytová politika města.**

⁴⁹ ŠMOLDAS, Martin. *Vstupní analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 42.

⁵⁰ ŠMOLDAS, Martin. *Vstupní analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 42 – 43.

Přesto byl nakonec v roce 2013 do lokality směřován komplex preventivních opatření s programem *Úsvit* s názvem Projekt bezpečná lokalita, zahrnující kamerový systém, bezpečnostní vchodové dveře a tzv. *Domovníky-Preventisty*. O rok dříve také zkušební zavedení postu Asistentů prevence kriminality. Hlavní důvody pro to byly dva:

1. Nájemníci dotčených bytových domů se účastnili dotazníkového šetření, kde potvrdili své obavy ze zvýšeného pohybu cizích nebo problematických osob v nezabezpečených společných prostorách a většinou vyjádřili souhlas se zavedením komplexu bezpečnostních opatření (včetně kamerového systému), což bylo následně stvrzeno na společné schůzi s představiteli města.
2. Vedení města se rozhodlo pro zavedení části opatření v souvislosti s tlakem veřejného mínění, které poukazovalo na špatné soužití obyvatel lokality se sousedy, na problémy v okolí nedalekého nákupního centra nebo na pěší zóně, a také v souvislosti se nepokoji v roce 2012, kdy byla existence lokality nepřímo dávana do souvislosti s původem údajných (nakonec prokazatelně neexistujících) pachatelů útoku⁵¹

V rámci zavádění preventivních opatření projektu **Bezpečná lokalita** byly koncem roku 2012 do městských domů pořízeny nové vchodové dveře, zabezpečené čipovými zámky, novými zvonky a vchodovými telefony a dále kamerový systém s 31 kamerami, které monitorují prostor před vchody, na patrech a ve dvoře. V červenci 2013 byly pak v lokalitě vytvořeny celkem tři pozice domovníků-preventistů. Velkou částí nájemníků i systémových aktérů byla realizován opatření kvitována pozitivně. Někteří však upozorňovali na množství kamer zasahujících do soukromí, nebo se obecně pozastavovali nad tím, proč je do lokality, která z hlediska bezpečnosti příliš nevybočuje koncentrováno takové množství opatření.

Následující informace o situaci v lokalitě v roce 2017 přebíráme z vybraných pasáží *Situační analýzy Břeclav* z roku 2017, protože v podstatě ilustrují i současný stav. V případech, kdy došlo za uplynulé dva roky ke změně, uvádíme údaje na pravou míru:

„Za hlavní problém vzájemného soužití v lokalitě je místními nájemníky i oslovenými aktéry považován hluk a nepořádek na společném dvorku nebo ve společných prostorách některých domů. Díky souboru preventivních opatření (...) se sice podařilo problémy zmírnit, ale nikoliv úplně eliminovat. Na problémové jevy si stěžují hlavně vybraní obyvatelé dvou soukromých domů, ale vadí i některým obyvatelům domů městských, především těm, jejichž okna jsou situována do dvora. Dlouhodobě nepříznivá situace se také projevuje v širším okolí lokality, kupříkladu snižováním prodejní ceny nemovitostí. Pro daný stav přitom existují snadno rozpoznatelné příčiny, které preventivní opatření neodstranila, ale pouze umírnila či vytlačila ze společných prostor. Jedná se hlavně o velký počet nájemníků, žijících v malých bytech. Větší rodiny se tísní na malém prostoru a děti raději tráví čas venku nebo na chodbách, kde však dochází ke konfliktním situacím kvůli rušení

⁵¹ Dle tvrzení některých aktérů zde policie nevybíravým způsobem intenzivně pátrala po údajných pachatelích smyšleného incidentu.

*klidu ostatních nájemníků. Problém je hlavně s dospívající mládeží, která z nedostatku možností aktivního vyžití vybíjí svojí energii i hlučnými aktivitami nebo provokuje okolí (...) Ve společných prostorách (např. na dvoře) lokality chybí, kromě několika sušáků na prádlo, veškeré základní vybavení, jako například lavičky nebo koše na odpady, což některým nájemníkům vadí.*⁵²

Výše uvedený popis prakticky odpovídá i dnešnímu stavu a se situace prakticky nezměnila. Řada bytů v lokalitě je stále přeplněných a je obývaných vícečetnými rodinami. Pro dospívající mládež (a ostatně ani pro dospělé) se v bezprostředním okolí lokality doposud nenašly vymezené prostory pro trávení volného času, proto se ve zvýšené míře shromažďují na dvoře, případně před nákupním centrem *Břeclove*. Pozitivní změnu představují hlavně svépomocné aktivity v rámci komunitní práce, jako udržování společných prostor, společenské akce nebo vytváření zázemí pro rodiny (ve spolupráci s domovníky-preventisty). Do komunitních aktivit se překvapivě zapojuje stále více dětí a mladistvých (viz níže). Z hlediska volnočasových aktivit pro mládež však víceméně stále platí toto konstatování: „**Aktivní vyžití mládeže zajišťuje v lokalitě pouze v letních měsících IQ Roma servis jedenkrát týdně (prostřednictvím tzv. Plácků). Jiné možnosti bezplatných volnočasových aktivit bohužel děti (ani dospělí⁵³) v okolí lokality nemají.**“⁵⁴

Klíčovým preventivním opatřením bylo zavedení funkce tzv. Domovníků-Preventistů, o kterých hovořila analýza z roku 2017 takto: „*Hlavním úkolem domovníků je dohlížet na pořádek společných prostor a okolí domu, shromažďovat podněty od nájemníků a komunikovat s majetkovým odborem města (...) Vzhledem k odpracovanému počtu hodin (50 hod. měsíčně), se však pro domovníky jedná pouze o přivýdělek a domovnícké práci se nemohou věnovat plnohodnotně (...) Fungování dohodnutých úkolů domovníků se hodně liší v závislosti na jednotlivých případech a velmi také záleží na schopnostech daného domovníka vhodně komunikovat s nájemníky v domě (...) Ve většině domů probíhá komunikace a spolupráce bezproblémově anebo alespoň nekonfliktně. Poněkud horší je situace na Krátké 8, kde žije celkově největší počet obyvatel a rovněž některé rodiny označované ostatními za problémové. V tomto vchodě, jsou vztahy vybraných rodin a domovnice vyhrcoené...*“⁵⁵

Z hlediska působení domovníků-preventistů se za uplynulé dva roky situace proměnila zásadně. Současní tři domovníci jsou financováni z *Operačního programu zaměstnanost* v rámci *Koordinovaného přístupu k soc. vyloučeným lokalitám*. Domovníci jsou zaměstnáni na plný úvazek s tím, že jedna z domovnic společnou činnost koordinuje. Také se zlepšilo zázemí pro jejich práci, nyní mají k dispozici sklepní místnost na Riegrově 19. Dle oslovené domovnice se také situace zklidnila a zlepšili vztahy v dříve nejproblematictější domě na Krátké 8. Zlepšila se také dříve problematická koordinace mezi jednotlivými preventivními aktivitami,

⁵² ŠMOLDAS, Martin. *Vstupní analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 49 - 50

⁵³ Specifické aktivity v lokalitě provozuje tzv. *Domáci skupina* Apoštolské církve, která má asi 5 členů.

⁵⁴ ŠMOLDAS, Martin. *Vstupní analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 51.

⁵⁵ ŠMOLDAS, Martin. *Situační analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 51 - 52

městem a městskou policií. Domovníci také nyní více spolupracují s APK i komunitními pracovníky IQ Roma servis, společně připravují například vybudování, oploceního dětské hřiště/pískoviště přímo na dvoře. Mezi problémy, které v současné době domovníci řeší, jsou například psí exkrementy na společném dvoře, minimální komunikace s obyvateli tří soukromých bytových domů, které jsou vklíněny mezi ty městské, a také časté stížnosti lidí z vnitrobloku, ale i z okolí. „Lidi z okolí si na lokalitu budou stěžovat vždycky, protože ta už má takový ten cejch ghetta.“⁵⁶

Hodnocení vybraných preventivních opatření očima realizátorů

V další části textu, jsme se detailněji zaměřili na popis a hodnocení vybraných preventivních aktivit, které jsou zaměřené buď na zvyšování pořádku na veřejných prostranstvích, nebo na zlepšování soužití mezi majoritou a romskou menšinou či zvyšování kompetencí a možnosti aktivnějšího trávení času vybraných skupin ohrožených sociálním vyloučením. Tedy na problémy úzce související i s problematikou prevence kriminality. Konkrétně se jedná o projekt *Asistentů prevence kriminality*, projekt *Komunitní práce v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká* (IQ Roma servis) a volnočasové centrum *Kotelna* (Royal Rangers), které se letos transformuje na Komunitní centrum v rámci projektu *Komunitní sociální práce ve městě Břeclav* (CpKP východní Morava). Všechny tyto projekty jsou více či méně viditelně úspěšné a mají velký potenciál do budoucna. Spolupracují mezi sebou navzájem i s dalšími aktéry prevence a mají velkou podporu od města. Vybrané pracovníky těchto projektů také spojuje náboženská víra a příslušnost k Apoštolské církvi, což má, dle jejich vlastního pohledu, na tuto práci zcela zásadní vliv.

Asistenti prevence kriminality

V současné době působí v Břeclavi čtyři Asistenti prevence kriminality (dále jen asistentů nebo APK), kteří pracují ve dvou dvoučlenných hlídkách. První hlídka má na starosti širší centrum města, především pak okolí nádraží ČD, park Sady 28. Října a pěší zónu, okolí nákupního centra *Břeclove* nebo lokalitu Na Zahradách, Riegrova, Krátká. V popisu jejich práce je také dohlížení na provoz u přechodu k ZŠ Slovacká, v době začátku a konce vyučování. Druhá dvoučlenná hlídka působí především v problematických částech Poštorné a na sídlišti Na Valtické. Obě hlídky se skládají z jednoho zkušenějšího člena a dalšího, který vykonává tuto funkci teprve kratší dobu. Všichni čtyři asistenti jsou Romové.

Náplň práce asistentů spočívá v pravidelných pochůzkách ve vymezených lokalitách a dohlížení na veřejný pořádek, dodržování zákonů a obecních vyhlášek. K činnosti tak patří i komunikace s problémovými jedinci, s lidmi bez domova či závislými. APK nejsou vybaveni žádnými speciálními pravomocemi, jedná se v podstatě o civilní zaměstnance městské policie. Zvládání obtížných situací tak závisí především na jejich autoritě, komunikačních schopnostech a výcviku. V případě, že se dostanou do obtížné či rizikové situace, která přesahuje jejich schopnosti či kompetence, obvykle zavolají kolegy z městské policie, případně PČR. Nejsou však oprávněni k využívání donucovacích

⁵⁶ Osobní sdělení respondenta 1. Vlastní terénní záznamy.

prostředků, mimo svou vlastní obranu. Tato zdánlivá nevýhoda je směřuje k využívání jiného arzenálu spíše „měkkých“ opatření. Stejnokroje podobné uniformám městské policie (*„Většina lidí reaguje na uniformy a svoje jednání si dopředu rozmyslí.“*⁵⁷) a do jisté míry i fyzická konstituce jim samozřejmě propůjčuje jistou „institucionální“ autoritu, nicméně vše ostatní závisí právě na jejich komunikačních dovednostech. K těm podle oslovených asistentů patří například neustálé (korektní) upozorňování na porušování pravidel, nebo na protiprávní či společensky problematické jednání. Upozorňování je většinou uskutečňováno formou domluvy a vysvětlováním možných dopadů na dané jedince. Samozřejmě někdy dojde i na razantnější přístup, který se prý paradoxně uplatňuje *„hlavně vůči svým“* tzn. Romům. V těchto případech se však snaží spíše situaci vyřešit jinak, než by byl příjezd hlídky městské policie, který by mohl v případě zásahu u romské komunity situaci spíše eskalovat. V některých případech se autorita uplatňuje i skrze rodinné vazby či osobní známost, nicméně *„Není možné dělat rozdíly mezi rodinou, kamarády a ostatními (...) to bychom se rychle dostali do problémů.“*⁵⁸ Přestože se APK podle svých slov setkávají i s problémovými jedinci, kteří se někdy chovají nevhodně či agresivně, pokud je to možné, snaží se k lidem přistupovat s *„láskou, úctou a soucitem“*. Motivací je jim k tomu dle vlastních slov hlavně víra a studium Bible, kde prý ostatně nalézají obdobná řešení situací, jako při jejich profesní přípravě a výcviku. Profesní vzdělávání a rozšiřování kompetencí pomocí školení i letité zkušenosti však mají na jejich výkon také zásadní vliv.

Kromě upozorňování na protiprávní jednání a důsledky, které by mohlo daným osobám přinést, je součástí práce asistentů také komunikace s lidmi, kteří jsou zasaženi sociálními problémy. Jedná se například o lidi bez domova, ale obecně i další osoby ohrožené důsledky sociálního vyloučení. V případě nutnosti tyto osoby pak asistenti odkážou na patřičnou pomoc, sociální služby, případně je k nim i doprovodí (například osoby bez přístřeší do nízkoprahového denního centra). K tomu je však potřeba podotknout, že znalosti o poskytovatelích sociálních služeb nejsou asistentům doplňovány průběžně a například ještě začátkem roku neměli informace o náplni a funkci městského projektu *Komplexní podpora sociálního začleňování města Břeclav* (financovaného z KPSVL)

Mimo uvedené úkoly se dle jejich slov od nich očekává i to, že budou „umravňovat“ především romské rodiny či jednotlivce, kteří se hlavně v letních a jarních měsících shromažďují v okolí laviček při nákupním centru *Břeclove*, nebo na přilehlé pěší zóně a projevují se hlučnou komunikací. V tomto případě se však, dle asistentů, pokud prostě tam jen sedí a baví se ve větších skupinkách, nedopouštějí žádného protiprávního jednání a není tedy důvod k zásahu.

Ruku v ruce s vlastní činností asistentů v ulicích města je důležitá také jejich role motivační. Někteří APK pracují s mládeží i ve volném čase a ostatním mohou jít osobním příkladem, když se jejich sociální situace se s výkonem tohoto povolání i vlivem dalších okolností významně zlepšila. Asistenti také upozorňují na rizika (zdravotní, sociální, trestní) spojená s konzumací nelegálních drog. Podle nich je drogová problematika v současné době sice více skrytá, ale stále je latentně přítomna (například Na Valtické) a představuje závažné riziko pro bezpečnost a pořádek v Břeclavi

⁵⁷ Osobní sdělení respondenta 2. Vlastní terénní záznamy.

⁵⁸ Osobní sdělení respondenta 2. Vlastní terénní záznamy.

Co se týče podpory a zázemí pro práci asistentů, tak v rámci městské policie Břeclav mají přiděleného mentora, který s nimi pravidelně řeší problémy při výkonu jejich práce a APK mu předkládají pravidelné týdenní zprávy o své činnosti. Asistenti také absolvují četná školení zaměřená na profesní růst a komunikační dovednosti, některá dokonce společně s domovníky, případně i stáže v jiných městech. Pro náročný výkon práce v terénu poskytuje městská policie asistentům také pracovní pomůcky, v tomto případě, teplé oblečení, stejnokroje a hlavně kvalitní obuv.

Dle výpovědí asistentů se při jejich práci vyskytují také doposud nevyřešené obtíže systémového charakteru, které sťažují výkon jejich práce. Například: Protože jejich mzda je hrazena z projektů ESF, který se zavázal dodržovat maximální výši částek stanovených Ministerstvem vnitra, je mzda APK omezena do výše zhruba na úrovni 15 000 Kč hrubého příjmu (+ občasné odměny). Při současném rekordně nízké nezaměstnanosti a vysoké úrovni růstu příjmů není z hlediska finančního zabezpečení takováto výše platu příliš atraktivní, což se projevuje v častější fluktuaci APK, z nichž někteří raději volí jiné, lépe placené zaměstnání (kvůli nedostatku peněz už odešli 4 lidé). Pro ty, kteří dlouhodobě zůstávají, je to dle jejich slov otázka dlouhodobější jistoty a zázemí, určité společenské prestiže a vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení tuto práci do jisté míry vnímají i jako poslání.

Jiným problematickým aspektem při výkonu jejich práce je ale absence fyzického zázemí, kde by se mohli asistenti převléknout, schovat se před nepřízní počasí, poobědvat atp. „*Je to těžká práce s lidmi, v zimě, v dešti.*“⁵⁹ Asistent přitom mohou využívat pouze neformálně občasného zázemí v kanceláři domovníků-preventistů na Riegrově 19, či ve volnočasovém klubu *Kotelna* Na Valtické. Do října 2018 přitom měli oficiální zázemí v jednom z prázdných stánků na ulici 28. Října, nicméně město je následně opětovně pronajalo a zázemí tak opět chybí.

Na celkové vyhodnocení úspěšnosti projektu APK je v tuto chvíli ještě brzo. Potřebná data jsou nyní shromažďována v rámci procesu evaluace projektu (externím subjektem), která bude ukončena v roce 2021. Nicméně většinou systémových aktérů je toto opatření kvitováno veskrze pozitivně. Podle samotných asistentů také průběžně stoupá důvěra veřejnosti v jejich práci a řada lidí se nyní v ulicích obrací s žádostí o pomoc přímo na ně. Paradoxně však může dobrá práce v některých lokalitách zvyšovat množství evidovaných přestupků, protože jejich pravidelná přítomnost pomáhá k jejich odhalování a prošetření.

Z hlediska podmínek pro vznik protiprávního jednání se situace vyvíjí následovně. Vzhledem k přítomnosti APK, ale například i MKDS protiprávní jednání z exponovaných veřejných míst částečně mizí, nebo se jeho koncentrace rozměňuje do jiných částí města. **S poklesem převážně závažné trestné činnosti je potřeba také hledat nízkou nezaměstnanost, větší množství problematických osob, které jsou buď ve výkonu trestu, nebo z města odešly.** Některé podmínky pro výskyt problematických jevů na veřejných lokalitách však zůstávají. Jedná se například o absenci volnočasových aktivit i kapacit bydlení. I v tomto případě tak opět platí konstatování ze Situační analýzy z roku 2017, kdy „**To všechno vede ke zvýšené koncentraci a pohybu osob spojených s vyšší mírou společenské stigmatizace na exponovaných místech (a občas i ke konfliktním**

⁵⁹ Osobní sdělení respondenta 2. Vlastní terénní záznamy.

situacím⁶⁰) a tedy ke snižování pocitu bezpečí většinové populace, ať už pohyb zmiňovaných skupin představuje skutečnou hrozbu či nikoliv.“⁶¹

Komunitní práce v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká

Již několikátým rokem je v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká realizován organizací IQ Roma servis projekt komunitní práce. Primární smyslem je dle pracovnice projektu hlavně zvyšování občanských kompetencí obyvatel lokality, prohlubování vzájemné solidarity mezi skupinami obyvatel a podporování jejich vztahu k městu a místu. V tomto pojetí je práce zaměřena především na místní romskou komunitu a posilování jejich vnitřních vazeb. Nicméně vzhledem k tomu, že v lokalitě bydlí řada lidí z majority, kteří se potýkají s podobnými problémy (chudobou, přeplněnými domácnostmi, špatně placenými zaměstnáními) tak se postupně začínají přidávat také další a další lidé.

Důležitou komunitní aktivitu představují společné úklidy. Do těch se kromě stabilní skupiny účastníků se čím dál častěji zapojují děti a mládež, které si na tyto aktivity zvykají, berou je za své a v ideálním případě je budou praktikovat i nadále. Dospělí se k nim pak přidávají postupně, ačkoliv jim to zpravidla trvá déle (zpočátku hlavně pozorují). Dle pracovnice se v současné době komunitních akcí v lokalitě účastní 20 – 50 lidí. Mimo úklidy se jedná i o společenské události, například o osazení společného dvora vánočním stromčkem, nebo tzv. předvolební úklid, kde byli lidé motivováni k rozvíjení občanských kompetencí a volební účasti (dle pracovnice KP byla v komunálních volbách účast lidí v lokalitě mnohem vyšší, než u minulých voleb). Některé aktivity také zacílili směrem k širší veřejnosti. Mezi nejúspěšnější lze zařadit velký fotbalový turnaj s mezinárodní účastí, kterého se účastnilo asi 300 lidí jak z majority, tak i Romů. Úspěšné a navštěvované, byly také akce Miss Roma, nebo mezinárodní den Romů. Do spolupořádání těchto akcí se však zapojili i další organizace (např. KLUBÍK Břeclav, z. s.).

Do budoucna se v lokalitě připravuje žádost o zřízení uzavíratelného a oploceného pískoviště, respektive dětského hřiště na společném dvoře, půjčování hraček nebo vysazení 4 stromů. Postupně by se měli objevit také lavičky a další mobiliář. Projekt připravovaný i s městským architektem na zřízení komunitní zahrady se prozatím prosadit kvůli odmítavému stanovisku obyvatel okolních (sukromých) bytových domů nepodařilo. Komunita však není dle pracovnice doposud natolik zmobilizována, aby se tyto aktivity dařilo iniciovat samovolně, bez její účasti.

Aktivity komunitní práce probíhají ve spolupráci majetkovým odborem města a domovníky – preventisty. V obou případech došlo dle pracovnice KP v poslední době k velkým pokrokům, současná koordinátorka domovníků je dostatečně rázná a umí s lidmi patřičně komunikovat. S domovníky je dle

⁶⁰ Ještě do nedávné doby veřejným míněním v Břeclavi rezonovala i mezinárodní migrace, nicméně vlna zájmu o tuto problematiku již částečně opadla, protože příliv uprchlíků se zastavil.

⁶¹ ŠMOLDAS, Martin. *Situační analýza Břeclav* [online]. 2017 [cit. 2019-04-29]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. ASZ. S. 89

potřeby koordinována především součinností při úklidech společných prostor (větší úklidy se jinak dělají cca 4 x ročně) a další záležitosti týkající se zajištění pořádku v lokalitě. Více či méně pravidelně probíhají také společné schůze s nájemníky. Spolupráce s APK není nijak systematicky ukotvená a spíše závisí na osobních vazbách jednotlivých pracovníků, spojuje je například příslušnost k Apoštolské církvi, nebo koordinace potravinové sbírky. Jeden z asistentů také přímo v lokalitě bydlí.

Komunitní práce doposud postrádají zázemí prostoru pro své aktivity, ty se tak konají hlavně na společných prostranstvích ve vnitrobloku. Jak jsme však již několikrát zmiňovali, zázemí ostatně chybí i pro volnočasové aktivity pro mládež.

Podle pracovnice KP se nálady a soužití majority s Romy začínají postupně měnit. Ubývá negativních mediálních výstupů, aktivity IQ Roma servisu například dostávají více prostoru i na FB města, nebo Zdravého města Břeclavi. Pozitivní obrat však souvisí také s celkovým zklidněním situace, kdy se neděje tolik negativních událostí, na které by bylo potřeba upozorňovat.

Volnočasový klub Kotelna na sídlišti Na Valtické

Zhruba od roku 2015 funguje na sídlišti Valtická volnočasový klub pro mládež - *Kotelna*, provozovaný na dobrovolné bázi členy mládežnické organizace Apoštolské církve Royal Rangers. Název *Kotelna* vychází z toho, že se klub nachází v objektu bývalého výměníku (pro rozvod tepla) ve vlastnictví města, které jej organizaci za snížené nájemné pronajímá. Součástí klubu je provizorní posilovna s několika posilovacími stroji a skříňkami, dále malé vnitřní hřiště s trampolínou a klubovna, kde je k dispozici stůl, zázemí pro občerstvení nebo fotbálek.

V letošním roce se klub postupně pod záštitou *Centra pro komunitní práci východní Morava* transformuje na komunitní centrum (v rámci projektu *Komunitní sociální práce ve městě Břeclav*) pro širší skupinu obyvatel sídliště. Mimo stávajících aktivit tak, za účelem zapojení obyvatel zdejší komunity, mají vzniknout tematické pracovní skupiny, jejichž snahou by mělo být hledání řešení společných aktuálních potřeb a problémů, které osoby v dané lokalitě nejvíce trápí. V případě úspěšné aktivizace zdejších obyvatel se předpokládá, že by mělo dojít ke zlepšení společného soužití a sousedských vztahů, snížit se napětí a konflikty mezi obyvateli dané lokality a zvýšit jejich zapojení do běžného života. Dalším z aktivizačních prvků by se měla stát také realizace motivačně-vzdělávacího programu Pokrok. Do budoucna se v rámci naplňování aktivit projektu počítá se zvelebením prostor svépomocí zdejší komunity tak, aby se mohly využívat pro setkávání maminek s dětmi nebo seniorů. Do budoucna bude možné rozšířit klub o kavárnu, senior klub apod. To však bude vyžadovat větší investici do léta zanedbaného majetku a bude se tudíž odvíjet od potenciálních finančních možností spolupracujících institucí nebo organizací v dalších letech.

Zacílení aktivit klubu právě na toto sídliště není náhodné. Jedná se o největší sídliště v Břeclavi, které je prostorově částečně oddělené od zbytku města a z centra dostupné pouze jedinou komunikací, na které se v ranních a odpoledních špičkách tvoří časté kolony. Nejpozději od roku 2008 je zde popsán

častější výskyt problémových a sociálně patologických jevů (např. alkohol, drogy), z nichž některé popisujeme v kapitole 4 a na dalších místech textu. Na sídlišti v současné době žije asi 14 % obyvatel města. **Dle situační analýzy z roku 2017 se jednalo celkem o 3423 osob v 1440 domácnostech, z tohoto počtu bylo odhadem asi tak 40 – 50 domácností příjemci dávek HN.** Na podobu situace na sídlišti má kromě uvedených faktorů vliv také ve srovnání se zbytkem města nízká prodejní cena bytů, související s technickým stavem domů, nevhodnými dispozicemi bytů a opět i s polohou sídliště. Přestože v rámci IPRM proběhla regenerace veřejných prostor a technického zázemí sídliště, opravy a kultivace jednotlivých domů a bytů jsou v režii jejich vlastníků a město na ně nemá nejmenší vliv. S danými faktory souvisí pozvolná proměna struktury obyvatelstva sídliště, kdy se část střední třídy stěhuje do centra nebo do okolních obcí a v lokalitě naopak přibývá více sociálně slabších rodin. Například počet zdejších romských domácností však dle oslovených aktérů v současné době opět klesá. **Z hlediska prevence patologických jevů je však překvapivě problematické také urbanistické členění sídliště, způsob života jeho obyvatel a celkový nedostatek kulturních a společenských příležitostí v této lokalitě. Nejmladší Břeclavské sídliště nebylo vystavěno podle příliš sofistikovaného urbanistického záměru. Jedná se v podstatě o geometrický shluk panelových bytovek, doplněných několika objekty občasně obslužnosti (obchod Ennapo, lékárna, lékař a hospody), nicméně kterému chybí přirozené prostory pro setkávání lidí.** „Sídliště Na Valtické slouží většině lidí jako přespání po práci.“⁶² Na sídlišti je pro děti a mládež k dispozici školní hřiště s umělým povrchem, nicméně na jeho provoz si často stěžují někteří obyvatelé sídliště, především pak z řad seniorů. Město Břeclav, začalo v blízkosti hřiště budovat *skate park*, nicméně ten doposud není dodělaný a nespokojená mládež věnující se tomuto sportu musí jezdit až do Hodonína. Kvůli malému množství pro možnosti organizovaných i neorganizovaných aktivit pro mládež, se v lokalitě častěji vyskytují party mladých lidí, bez aktivní náplně volného času). Dle vedoucího Kotelny se v poslední době rozšířili například rizikové tzv. *syntetické kanaboidy*, kterými je právě tato cílová skupina ohrožena. Stejně tak zcela chybí prostory pro společné trávení volného času rodin. „*Když chce rodina (z Valtické) spolu prožít hezký den, tak jede do Brna.*“⁶³

Kotelna spolupracuje s dalšími neziskovými organizacemi v lokalitě, nejčastěji s IQ Roma servis. Společně pořádali například tzv. Den sousedů nebo Dětský den. Mimoto v Kotelně spolupracují také se svou „kmenovou organizací“ Apoštolskou církví, která má středisko na Tylově ulici v Poštorné. Tam v současné době provozuje klub pro maminky s dětmi, kam dle poskytnutých informací docházejí také maminky z Valtické. Kotelna obecně staví na své náboženské komunitě. Na Valtické se schází několik tzv. Domácích skupinek, které mají zhruba 20 členů, z nichž se například rekrutují někteří aktivní dobrovolníci. Kotelna také mimo jiné spolupracuje s Probační a mediační službou, která k nim posílá na některých případech mladé lidi na alternativní výkon trestu. Kotelnu může jako zázemí využívat také místní hlídka APK.

Budoucí zaměření komunitní práce zůstává otázkou. Kotelna je spojována zatím především jednak s mládeží ohroženou sociální vyloučením a jednak s náboženskou komunitou Apoštolské církve.

⁶² Osobní sdělení respondenta 3. Vlastní terénní záznamy.

⁶³ Osobní sdělení respondenta 3. Vlastní terénní záznamy.

Někteří lidé tak považují kotelnu za romský Klub (ačkoliv podle vedoucího klubu, je v současné době podíl romských návštěvníků nižší než z majoritní populace). Budoucí výzvou pro pracovníky komunitního centra tak bude především uvedené předsudky rozptýlit a ukázat, že je centrum zaměřené opravdu na potenciální cílovou skupinu všech obyvatel sídliště. V případě místní romské komunity je Na Valtické problematická její nestabilita v podmínkách bydlení. Na Valtické bylo už v roce 2017 zaznamenáno několik přeplněných domácností. Dvě z nich se v posledních měsících vystěhovaly, ale členové těchto domácností přebývají v jiných bytech nebo různě kolují po známých atd. Bez stability bydlení přitom nelze na úspěšnou komunitní práci vůbec pomýšlet.

Asistenti prevence kriminality očima účastníků Fóra zdravého města Břeclav 2019

8. dubna 2019 se v Břeclavi uskutečnilo další veřejné setkání v rámci *Fóra zdravého města*, kterého se zúčastnilo bezmála 100 návštěvníků. Město pro ně ve spolupráci s ASZ a spolkem *EvetData* připravilo stručné dotazníkové šetření zaměřené na působení APK v Břeclavi. Občané v něm odpovídali například na otázky: *Co víte o působení Asistentů prevence kriminality? V čem vidíte přínos asistentů pro obyvatele Břeclavi? Co by měli asistenti dělat pro zvýšení bezpečnosti? Máte s prací asistentů nějakou osobní nebo zprostředkovanou zkušenost. Pociťili jste nějakou změnu v bezpečí/atmosféře/pořádku v lokalitách, kde asistenti působí (hlavně nádraží, park, pěší zóna?)* V průběhu akce, se od účastníků podařilo vysbírat 44 vyplněných dotazníků, nicméně část respondentů odpověděla pouze na některé z otázek, případně souhrnně pouze jednou na dotazník jako celek. Z hlediska metodologie se nejednalo o výběr reprezentativního vzorku (součástí dotazníku nebyly ani otázky zaměřené na zjišťování struktury vzorku respondentů), jako spíše o krátkou sondu mezi veřejností. Dotazníkové šetření bude mimo tuto akci k dispozici na webu městu, případně jej občané mohou vyplnit v papírové podobě v budově radnice.

Celkového počtu 44 vyplněných dotazníků mělo povědomí o existenci Asistentů prevence **37 respondentů, tedy zhruba 84 %**. Jejich funkci ve veřejném prostoru dokázalo správně, ať už úplně nebo alespoň dílčím způsobem **definovat 24 respondentů (55 %)**. Za přínos pro bezpečnost v Břeclavi je označilo **34 účastníků šetření (77 %)**, nicméně osobní nebo zprostředkovanou zkušenost s jejich působením mělo **pouze 12 účastníků (28 %)**. V souvislosti s působením APK v Břeclavi, především na exponovaných místech v centru (park, pěší zóna, nákupní centrum) zaznamenalo změnu v bezpečnosti **celkem 17 respondentů (39 %)**, nicméně jeden z nich konstatoval, že je v těchto místech více nebezpečno, než dříve. U poslední dvojice otázek: *Co by podle Vás měli APK dělat pro zvýšení bezpečnosti*, a dále *Vaše připomínky k působení asistentů*, se odpovědi částečně překrývaly. Na první z této dvojice odpovědělo celkem 37 respondentů, nicméně 18 z nich navrhovalo vykonávat nebo posílit činnost v, kterou ale již asistenti nyní vykonávají (tzv. dohled v problematických lokalitách: park, pěší zóna, „šoping“, nádraží, ulice Stromořadí; dohled na problémové jedince). Mezi dalšími odpověďmi se potom objevovaly například návrhy na působení

asistentů v noci nebo o víkendech (3), působení na odlehlejších místech (2) či ulicích nebo větší dohled na neukázněné cyklisty, kteří jezdí po chodnících (2) a další. Podobně se mezi závěrečnými připomínkami k práci APK objevovaly návrhy na noční nebo víkendové směny (3), na působení v okrajových částech města. Nejvíce odpovědí zdůrazňovalo potřebu větší aktivity či důraznosti APK (3), část respondentů však byla s prací asistentů spokojena, tak jak fungují (3) a část požadovala navýšení jejich počtu (2).

Shrnutí kapitoly 5:

Reakcí Břeclavi na bezpečnostní rizika bylo zavádění preventivních opatření. Od roku 1996 bylo město zapojeno *do Komplexního programu prevence kriminality Ministerstva vnitra*, mezi lety 2012 - 2015 dále do programu *Úsvit* a od roku 2016 do současnosti do *Programu prevence kriminality na místní úrovni*.

Z posledních dvou byly financovány aktivity v gesci městské policie - *Asistenti prevence kriminality* (APK), pokračování projektu *Domovník-Preventista*, rozšiřování *Městského kamerového dohledového systému*, *Projekt bezpečná lokalita* v bytových domech na ulicích Na Zahradách, Riegrova, Krátká, dále senior pagery (SOS hodinky), nebo tzv. forézní identifikační značení kol a další. Projekty APK a domovníci jsou nyní financovány z OPZ prostřednictvím KPSVL.

Město k prevenci přistupuje také prostřednictvím obecních vyhlášek a nařízení, například *Obecně závazné vyhlášky* (dále jen OZV) *města Břeclavi č. 6/2011, která reguluje provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her na území města Břeclavi a dalších*.

Kromě města, realizují preventivní opatření neziskové organizace, jedná se například o volnočasové aktivity IQ RS pro mládež ohroženou sociálním vyloučením (tzv. *Plácky*, volnočasové aktivity v Poštorné), nebo komunitní práci v lokalitě Na Zahradách, Riegrova a Krátká.

Neformální aktivity pro ohroženou mládež na sídlišti Valtická zajišťovala organizace Royal Rangers v klubu *Kotelna*. Tyto se od roku 2019 realizací projektu organizace *Centrum pro komunitní práci východní Morava* formálně mění na komunitní práci zaměřenou na obyvatele sídliště.

Za preventivní aktivity je možné považovat také řadu služeb sociální prevence, které v Břeclavi nabízí hned několik poskytovatelů (Charita, IQ Roma servis, město Břeclav). Neformální volnočasové aktivity mají pro prevenci velký význam, protože problémem volnočasových aktivit pro „většinovou“ populaci (kroužky, sportovní oddíly), je jejich nízká návštěvnost právě dětmi a mládeží ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Do lokality Na Zahradách, Riegrova, Krátká, kde jsou soustředěny obecní byty, byl směřován komplex preventivních opatření z programu *Úsvit* s názvem *Projekt bezpečná lokalita*, zahrnující kamerový systém, bezpečnostní vchodové dveře a tzv. *Domovníky-Preventisty*. Se zavedením těchto opatření si situace částečně zklidnila.

Ve vstupní analýze z roku 2017 byly popsány negativní aspekty, které bránily dalšímu efektivnímu řešení problémů v lokalitě. Řada z nich se od té doby příliš nezměnila. Část bytů v lokalitě je stále přeplněných a pro dospívající mládež se v okolí lokality nenašly vymezené prostory pro trávení volného času. Proto se lidé shromažďují na dvoře nebo na pěší zóně.

Pozitivní změnu představují svépomocné aktivity v rámci komunitní práce, jako je udržování společných prostor, společenské akce nebo vytváření zázemí pro rodiny.

Oproti minulému období jsou nyní Domovníci – preventisté, zaměstnání na plný úvazek, a zlepšilo se zázemí pro jejich práci. Díky tomu se zlepšily vztahy v domě na Krátké 8 a rovněž koordinace mezi jednotlivými preventivními aktivitami, městem a městskou policií. Domovníci také nyní více spolupracují s APK i komunitními pracovníky.

V současné době působí v Břeclavi čtyři Asistenti prevence kriminality ve dvou hlídkách.

Náplň práce asistentů spočívá v pravidelných pochůzkách ve vymezených lokalitách a dohlížení na veřejný pořádek, dodržování zákonů a obecních vyhlášek. K činnosti tak patří i komunikace s problémovými jedinci, s lidmi bez domova či závislými, které mohou odkázat na patřičnou pomoc.

APK nejsou vybaveni žádnými speciálními pravomocemi, jedná se o civilní zaměstnance městské policie. Zvládání obtížných situací tak závisí především na jejich autoritě, komunikačních schopnostech a výcviku.

V terénu tak využívají spíše „měkkých“ opatření. K těm patří například upozorňování na porušování pravidel, nebo na protiprávní či společensky problematické jednání formou

domluvy a vysvětlováním možných dopadů na dané jedince.

Na kvalitní výkon jejich práce má vliv profesní vzdělávání, rozšiřování kompetencí pomocí školení i letité zkušenosti. Motivací k tomu je kromě kompetencí z profesního výcviku, dle jejich vlastních slov hlavně víra a studium Bible.

Mimo vlastní náplň práce APK v ulicích je důležitá také jejich role motivační. Někteří APK pracují s mládeží i ve volném čase a mohou jít osobním příkladem, když se jejich sociální situace se s výkonem tohoto povolání i vlivem dalších okolností významně zlepšila.

Při práci APK se vyskytují doposud nevyřešené obtíže systémového charakteru, které stěžují výkon jejich práce. Například nízká mzda (způsobující fluktuaci APK), absence fyzického zázemí pro práci atd. Pro ty, kteří dlouhodobě zůstávají, je to otázka dlouhodobější jistoty, určité společenské prestiže a vzhledem k jejich náboženskému přesvědčení tuto práci do jisté míry vnímají i jako poslání.

8. dubna 2019 se v Břeclavi uskutečnilo další veřejné setkání v rámci *Fóra zdravého města*, pro které bylo připraveno stručné dotazníkové šetření zaměřené na působení APK v Břeclavi. Podařilo se sesbírat 44 vyplněných dotazníků. Nejednalo se tedy zdaleka o reprezentativní výběr.

Většina respondentů měla povědomí o existenci APK a více než polovina dokázala správně definovat jejich funkci ve veřejném prostoru. ¾ respondentů je považují za přínos pro bezpečnost a více než třetina zaznamenala v souvislosti s jejich působením změnu v bezpečnosti.

V lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká je organizací IQ Roma servis realizován projekt komunitní práce. Hlavním smyslem je hlavně zvyšování občanských kompetencí obyvatel, prohlubování vzájemné solidarity mezi skupinami lidí a podporování vztahu k městu a místu. Práce je zaměřena především na místní romskou komunitu a posilování jejích vnitřních vazeb. ale lokalitě bydlí řada lidí z majority, kteří se potýkají s podobnými problémy, a začínají se přidávat do aktivit projektu.

Důležitou komunitní aktivitu představují společné úklidy. Do těch se kromě stabilní skupiny účastníků se čím dál častěji zapojují děti a mládež, které si na tyto aktivity zvykají a berou je za své.

V současné době se komunitních akcí v lokalitě účastní 20 – 50 lidí. Mimo úklidy se jedná i o společenské události, například o osazení společného dvora vánočním stromčkem, nebo tzv. předvolební úklid. Mezi úspěšné akce lze zařadit velký fotbalový turnaj, kterého se účastnilo asi 300 lidí jak z majority, tak i Romů. Úspěšné a navštěvované, byly také akce Miss Roma, nebo mezinárodní den Romů

Do budoucna se v lokalitě připravuje žádost o zřízení uzavíratelného a oploceného pískoviště na společném dvoře, půjčování hraček nebo vysazení 4 stromů. Postupně by se měli objevit také lavičky a další mobiliář. Tyto aktivity se dějí v úzké spolupráci s domovníky-preventisty a městem.

Komunita zde však není dle pracovnice projekty doposud natolik zmobilizována, aby se tyto aktivity dařilo iniciovat samovolně, bez její účasti.

Komunitní práce doposud postrádá zázemí prostoru pro své aktivity, ty se tak konají hlavně na společných prostranstvích ve vnitrobloku.

Od roku 2015 funguje na sídlišti *Na Valtické* neformální volnočasový klub pro mládež - *Kotelna*, provozovaný členy organizace Royal Rangers.

Součástí klubu je posilovna, malé vnitřní hřiště s trampolínou a klubovna, kde je k dispozici stůl, zázemí pro občerstvení a další.

V letošním roce se klub pod záštitou *Centra pro komunitní práci Východní Morava* transformuje na komunitní centrum pro širší skupinu obyvatel sídliště.

Jedná se o největší sídliště v Břeclavi, které je částečně prostorově oddělené od centra města. Od roku 2008 je zde popsán častější výskyt problémových a sociálně patologických jevů. Na sídlišti v současné době žije asi 14 % obyvatel

Problematické také urbanistické členění sídliště, způsob života jeho obyvatel a celkový nedostatek kulturních a společenských příležitostí v této lokalitě. Na sídlišti chybí třeba přirozené prostory pro setkávání lidí. Kvůli malému množství aktivit pro mládež, se na sídlišti častěji vyskytují party mladých lidí bez aktivní náplně volného času.

Kotelna spolupracuje s neziskovými organizacemi v lokalitě, nejčastěji s IQ Roma servis, s Apoštolskou církví, která má středisko na Tylově ulici v Poštorné. Tam v současné době provozuje klub pro maminky s dětmi, kam docházejí také z Valtické. Kotelna zčásti staví na náboženské komunitě Apoštolské církve. Na Valtické se schází několik tzv. *Domácích skupinek* AC, z nichž se například rekrutují někteří aktivní dobrovolníci pro Kotelnu.

Analýza mediálního obsahu vzhledem k vnímání bezpečnostních rizik občanů

Na různých místech České republiky bychom jistě našli spoustu problematických příkladů, kdy je místní veřejnost silně polarizována a veřejný prostor se stává místem konfliktu mezi majoritou a menšinou Romů. V čem byla tedy Břeclav o tolik jiná nebo horší, když zde ve skutečnosti nikdy nežila (ve srovnání s jinými městy) příliš početná romská menšina, není zde ani žádná jednoznačně definovaná sociálně vyloučená lokalita a město nevybočuje z průměru statistik kriminality. A přesto bylo po určitou dobu jedním z mediálních symbolů internetnického konfliktu a pocitu ohrožení v ulicích. Jedním z důvodů je podle nás to, že se problému přespříliš chopila média a do jisté míry i politická reprezentace a téma tak dlouhou dobu dominovalo ve veřejném prostoru. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli se na mediální obsah podrobněji zaměřit a vytvořit rozbor textů zaměřený na témata soužití s romskou menšinou a bezpečnosti.

Pro účely našeho srovnání jsme prostudovali více než 200 článků z let 2007 – 2018 + několik dalších z let 2003 – 2006 na doplnění kontextu. Pro jejich výběr jsme využili především archiv databáze společnosti NEWTON Media⁶⁴, menší část článků byla dohledána ručně pomocí on-line prohlížečů. Základním filtrem pro výběr článků, bylo spojení slova *Břeclav* se slovem *Romové* (a dalšími variantami při skloňování tohoto slova, např. Rom, romský, romští atd.), nebo s termínem *sociální vyloučení*, přičemž se ve výběru objevili články s jejich nejčastějším zastoupením. V rámci tvorby analýzy jsme následně stanovili chronologii událostí, které měly z hlediska médií od roku 1991 až do současnosti vliv na vnímání problematiky soužití romské menšiny s majoritou nebo vnímání bezpečnosti v ulicích v daném kontextu. Dalším krokem při rozboru vybraného vzorku článků, bylo vypracování dílčí kvantitativní obsahové analýzy, zaměřené na výběr a použití nejčastějších pojmů, které se v souvislosti se soužitím a konflikty ve zprávách v určitém období objevovaly. Na základě vybraných článků jsme potom vypracovali také kvalitativní obsahovou analýzu, kde se zamýšlíme nad formou sdělování dané skutečnosti, kde chceme ilustrovat naše hypotézy týkající se vyhraněného a nevyváženého pohledu některých článků na danou problematiku

Dle našeho názoru mělo totiž způsob referování o problematice v letech 2007 – 2018, zaměřený často na polarizaci a konflikt mezi romskou menšinou a majoritou zcela zásadní vliv na vnímání bezpečnostní situace občanů Břeclavi. To samozřejmě neznamená, že by se v médiích objevoval pouze popis situací, které se nestaly nebo byly zkreslené. **Skutečný průběh popisovaných událostí si zde ani netroufáme posuzovat a ani není to naším záměrem (reálným bezpečnostním rizikům optikou statistických údajů se věnuje v předchozí kapitole).** Zároveň jsme se při kvantitativním rozboru článků snažili popsat i nezanedbatelné změny, které se ve způsobu referování o tématu (hlavně po roce 2012) později projeví.

Není ani možné přesně zpětně kvantifikovat vliv mediálního prostředí na nálady veřejnosti v daném období. Nicméně způsob a četnost referování o vybraných událostech, kterou podrobíme dále

⁶⁴ Viz.: www.newtonmedia.cz

rozboru, mohla mít negativní vliv na vnímání pocitu bezpečí a vyhocenosti interetnického konfliktu nebo mohla umocňovat pocit, že většina rizik ve městě nějak souvisí s místní romskou komunitou. Paradoxně podobně však může platit, že pokud se četnost a intenzita mediálních sdělení zaměřených na toto téma v posledních letech snižuje, může to mít obráceně vliv na snižující se význam toho, jaký význam tomu veřejnost věnuje.

Při rozboru uvedeného vzorku článků a reportáží jsme narazili a dále podrobili zkoumání především následující opakující se témata:

1. Některá místní i celostátní média ve vztahu k Břeclavi dlouhodobě operovala se silně nadhodnocenými, nepřesnými nebo dokonce vzájemně protichůdnými informacemi, o celkovém počtu Romů ve městě. A to jak mezi jednotlivými periodiky, tak i v rámci různých článků stejného média. Některá z nich dále vycházela i z nepodložených informací o tom, že vlivem migrace počet Romů v Břeclavi výrazně narůstá, včetně lokality městských bytů Na Zahradách Riegrova, Krátká, u které se dokonce občas psalo o tom, že Romové zde tvoří většinu obyvatel a stěhují se sem další Romové ze Slovenska⁶⁵. Naše zkušenosti se situací z jiných obcí (např. Moravský Beroun, Větrník, Příbram nebo i Most) ukazují, že představa o vysokém a neustále rostoucím počtu příslušníků místní romské komunity vlivem migrace z jiných (často problémových) území je velmi často zdrojem zvýšeného pocitu ohrožení místních obyvatel, i znepokojení na radnici, ačkoliv se se při bližším prozkoumání ukazuje někdy jako nepřesná. V Moravském Berouně se tak například již v roce 2013 výzkumem prokázalo, že navzdory (velkou částí obyvatel i vedením města) sdílené představě o rostoucím počtu Romů, jich ve městě naopak průběžně ubývalo⁶⁶. V severočeském Mostě zase při výzkumu vyšlo najevo, že většina lidí, kteří v rámci města migrují kvůli nestálému bydlení, je navzdory obavám magistrátu původem z jiných částí Mostu⁶⁷.

V Břeclavi informovala mezi lety 2007 – 2012 média protichůdně o počtu breclavských Romů v rozmezí 800 – 1300, ačkoliv minimálně od roku 2008 bylo z výzkumné zprávy společnosti GAC⁶⁸ zřejmé, že je jich ve městě maximálně polovina z uváděného počtu a dlouhodobá masová migrace ze Slovenska neexistuje. 5. 8. 2007, tak například časopis Týden ve svém článku *Ševčík: V Břeclavi si lidé s Romy rozumí*⁶⁹, přichází s informací, že v Břeclavi žije cca 1300 Romů (většina údajně v Charvátské Nové Vsi). Nicméně přesně o den později informuje regionální mutace deníku Právo o zhruba tisícovce místních Romů, kdežto jihomoravská verze MF DNES naopak o osmi stech Romech. 14. 12. 2007 hovoří server novinky.cz

⁶⁵ Viz. např.: *Sedmíčka* [online]. 28.4.2012 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <http://www.sedmicka.cz/hodonin-breclav/clanek?id=213005>

⁶⁶ PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situční analýza Moravský Beroun* [online]. Hnutí Duha - Sedmá Generace, 2014 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. S. 16

⁶⁷ ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. *Vstupní analýza Most* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2016 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-most>. S. 105 – 111.

⁶⁸ *Strategie integrace romské populace v Břeclavi* [online]. Praha: GAC, 2008 [cit. 2019-02-04]. S. 11.

⁶⁹ *Ševčík: V Břeclavi si lidé s Romy rozumějí* [online]. Praha: Týden, 2007 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/sevcik-v-breclavi-si-lide-s-romy-rozumeji_18222.html

v souvislosti s Břeclaví o počtu 1300 Romů⁷⁰. MF DNES vyčíslila 23. 3. 2008 počet Břeclavských Romů na 800, ale již za necelé 3 týdny (11. 4. 2008) informují Radionoviny ČRo Brno, že Romů má být ve městě přibližně tisícovka. 10. 10. 2011 se ve článku webu Parlamentní listy *Romové útočí i na Břeclav. Místní se bojí chodit na vlak*⁷¹, hovoří asi o tisícovce Romů. 16. 4. 2012 hovoří novinky.cz dokonce o tzv. tisícíhlavé romské komunitě.⁷²

2. Ve značném množství článků jsou skupiny obyvatel popisovány v kategoriích extrémních protikladů. Oproti místním Romům jsou tak do protikladu stavěni slušní, normální nebo bílí, případně pravicoví extremisté. Mezi Romy je pak rozlišováno jako mezi slušnými Romy a zbytkem, nebo mezi starousedlíky a nově příchozími (ze Slovenska nebo z jiných obcí), přičemž nově příchozí jsou uváděni jako zdroj problémů⁷³. Někdy jsou také Romové paušálně označováni jako nepřizpůsobiví.
3. Řada analyzovaných článků v minulosti příliš nerespektovala presumpci neviny a s Romy automaticky počítala jako s pachateli nějakého incidentu, v horším případně je eufemisticky popisovala jako skupinu s vrozenými násilnickými sklony. Při zdůvodňování těchto stanovisek se však příliš neoperovalo s odkazy na fakta, jako spíše na něco, co bychom mohli nazvat „všeobecně sdílená zkušenost“, která je všem jasná a vyjadřuje důvěrnou znalost reálií sdílenou čtenáři a novinářem. Například v článku *Romům šlo jen o agresí, nevzali peníze ani mobil, říká matka zbitého hocha*, se objevují následující tvrzení: „V Břeclavi žije mezi 26 tisíci obyvatel zhruba tisícíhlavá romská komunita, jejíž součástí je skupina vyhlášených násilníků (...) Ve městě kradou ale i malé romské děti, často dokonce na přímý příkaz rodičů.“⁷⁴

Případem předem vytvořeného názoru autora na pachatele incidentu (tedy ignorování presumpce neviny, navíc v rozporu s tvrzeními PČR v následující větě), byl například článek: *U holobytů se rvou bílí s Romy z Břeclavského deníku: „Kdo vše zavinil, ještě policie vyšetřuje. Zatím vše nasvědčuje tomu, že rvačku vyprovokovali Romové. „Obvodní oddělení policie v Břeclavi zatím stále dělá prověřovací výslechy. Trestní stíhání ještě nebylo proti nikomu zahájeno,“ uvedl mluvčí břeclavské policie (...). Podle něj se věc vyšetřuje jako výtržnictví a ublížení na zdraví. Byla to „běžná“ rvačka dvou skupin obyvatel. „Rasový podtext v tom zjištěn nebyl,“ uvedl (mluvčí).“*⁷⁵

⁷⁰ *Břeclav chce integrovat Romy pomocí externí agentury* [online]. Praha: Novinky, 2007 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kariera/128860-breclav-chce-integrovat-romy-pomoci-externi-agentury.html>

⁷¹ *Romové útočí i na Břeclav. Místní se bojí chodit na vlak* [online]. In: . Praha: Parlamentní listy, 2011 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Romove-utoci-i-na-Breclav-Mistni-se-boji-chodit-na-vlak-210369>

⁷² *Romům šlo jen o agresí, nevzali peníze ani mobil, říká matka zbitého hocha* [online]. Novinky, 2012 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/264983-romum-slo-jen-o-agresi-nevzali-penize-ani-mobil-rika-matka-zbiteho-hocha.html>

⁷³ Podobně hovoří například texty ve sborníku: např. POSPÍŠIL, Filip, Martin ŠIMÁČEK a Lenka VOCHOVÁ. *Očernění: Etnické stereotypy v médiích* [online]. Praha, 2003 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/media/publications/93/file/1364591254-ocerneni.pdf>. Člověk v tísni, společnost při ČT. S. 6 - 8

⁷⁴ *Romům šlo jen o agresí, nevzali peníze ani mobil, říká matka zbitého hocha* [online]. Novinky, 2012 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/264983-romum-slo-jen-o-agresi-nevzali-penize-ani-mobil-rika-matka-zbiteho-hocha.html>

⁷⁵ U holobytů se rvou bílí s Romy. *Břeclavský deník*. 28. 3. 2008.

4. V článkách zaměřených na tematiku Romů, se často objevovali informace, že jich samotných nebo jejich útoků (především v textech v roce 2012) ve městě přibývá. Případně bylo informováno o dalších útocích (Romů) a situace byla dávána do souvislosti i s dalšími městy (roste množství útoků tady i jinde), nebo bylo obecně konstatováno, že se situace zhoršuje. Například v článku *Přibývá Romů. I konfliktů* časopisu Sedmička, se dočteme: „*Soužití Romů s ostatními obyvateli Břeclavi je čím dál tím horší. Situace je vyhrocená hlavně v Riegrově ulici, kam se podle místních přistěhovalo několik romských rodin ze Slovenska. Sedmdesát obyvatel z ulice a jejího okolí proto podepsalo petici. Po vedení města požadují, aby začalo situaci řešit. „Problémy tu dělají hlavně Romové. Dřív se s nimi dalo vyjít, ale teď se sem přistěhovaly další rodiny a začínají být agresivní. Jejich děcka si dovolují i na staré lidi,“ tvrdí jeden z obyvatel ulice.*“⁷⁶ Ještě více matoucím způsobem potom informovala celostátní bulvární média, například v článku *Další útok v Břeclavi: Romský mladík (13) zbil u školy spolužáka (12)*, kde se dočteme „*Břeclav je znovu na nohou! V nemocnici se zraněným okem skončil další chlapec (12) z Břeclavi. A znovu po útoku Roma. Dvanáctiletého chlapce napadl přímo před školou jeho spolužák.*“⁷⁷ Podobný souhrn najdeme ve článku magazínu Aha! *Tzv. nepřizpůsobiví versus slušní lidé. Zmasakrovali pět lidí*, jež propojoval události z různých měst: „*Honzovi (23) z Kladna podřízli krk kvůli tomu, že neměl cigarety. V Olomouci skončili ve špitále dva kluci (13, 14), které kvůli obyčejnému míči zkopali do hlavy. V Tanvaldu zbili školačku cestou do školy, nechtěla dát mobil. V Břeclavi museli Petrovi (15) po napadení vyoperovat ledvinu. Jde o čtyři případy za minulých 14 dní. Ve všech jsou prý hlavními aktéry Romové.*“⁷⁸
5. Stejně jako se stalo konfliktní soužití s romskou menšinou výrazným tématem pro místní i celostátní média, chopili se ho i někteří místní politici. Propojení a intenzitu mediálních a politických vyjádření přitom nelze jasně oddělit. Politici představují ve společnosti autoritu, jejíž slovo má váhu a závažné dopady a navíc se jejich názorům dostává nezanedbatelného prostoru v médiích. Tento vliv potom v médiích přispívá k tomu, že se takováto vyjádření politiků mohou významně podílet na tom, co bývá nazýváno jako tzv. „nastolování agendy“, zjednodušeně řečeno „o čem a jakým způsobem“ média referují.

Chronologie událostí rámuujících soužití Romů s majoritou

Pro osvětlení vývoje v Břeclavi skrze mediální sdělení, doplňujeme následující chronologii vybraných událostí, o kterých bylo v souvislosti se soužitím romské menšiny s majoritou, případně a se strachem

⁷⁶ *Sedmička* [online]. 28. 4. 2012 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <http://www.sedmička.cz/hodonin-breclav/clanek?id=213005>

⁷⁷ *Další útok v Břeclavi: Romský mladík (13) zbil u školy spolužáka. Blesk* [online]. 3.5.2012 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/173597/dalsi-utok-v-breclavi-romsky-mladik-13-zbil-u-skoly-spoluzaka-12.html>

⁷⁸ *Tzv. nepřizpůsobivý versus slušní lidé: Zmasakrovali pět lidí. Blesk* [online]. 28.4.2012 [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/72571/tzv-neprizpusobivi-versus-slusni-lide-zmasakrovali-pet-lidi.html>

obyvatel o bezpečnost široce informováno v médiích. I z tohoto výčtu je patrné, jak dlouho se již o tématu v Břeclavi dlouhodobě a převážně negativně referuje. Vybíráme pouze nejdůležitější z nich:

- 1991 Při potyčce mezi místním policistou a skupinou místních Romů byl zastřelen devatenáctiletý mladík Václav Baláž.
- 1995 Skupina pravicových extremistů napadla hosty romské svatby. Jeden z napadených přišel při incidentu o oko.
- 1996 místní podnikatel a politik R. B. vyvěsil na svém hotelu Terežka ceduli s nápisem „*Romům vstup zakázán*“.
- 2002 Docházelo k opakovaným útokům na dům, ve kterém na náměstí žila romská rodina Poláchových
- 2003 Média informovala o hromadné potyčce na koupališti, do které mělo být zapojeno až 40 Romů, několik plavčíků a zaměstnanců plovárny a nakonec i policie.
- 2003 Vznik bytů 4. Kategorie, neboli také holobytů pro neplatiče, které město získalo přestavbou bývalého kravína
- 2006 Strana SNK – ED vítězí v komunálních volbách s heslem „*Radikální romský rež – dáš, dostaneš.*“
- 2006 Byty 4. kategorie v Břeclavi se ocitají na tzv. Gabalově mapě sociálně vyloučených lokalit.
- 2007 Zastupitel strany Volba pro město a podnikatel T. N., označil na jednání zastupitelstva místní Romy za „*černé ludy*“.
- 2007 Místostarosta Břeclavi hovořil v rozhovoru pro server aktuálně.cz: „*Znáte nejhorší tři slova, která může člověk od Roma slyšet? Dobré ráno, sousede,*“ říká s úsměvem místostarosta jihomoravské Břeclavi (...). „*Takové vtipy se říkají u nás na bytové komisi.*“⁷⁹
- 2008 Z městského úřadu unikl do médií dopis předsedy místní organizace strany zelených a podnikatele O. T., kde mimo jiné označuje místní Romy mimo jiné za „*Nepracující ksindl, cikánskou pakáž, parazity a mamlase.*“⁸⁰
- 2008 Na základě výše uvedených a medializovaných výroků politiků dle vlastních slov navštívil Břeclav i předseda extrémně pravicové Národní Strany M. Š., který osobně „monitoroval“ situaci v ulicích Břeclavi a rozdával stranický plátek *Národní listy*.
- 2007 – 2010 V médiích se opakovaně objevovali nepodložené informace o stěhování Slovenských Romů do bytových domů v lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká.
- 2010 Média informují o petici občanů ulici „proti chování Romů“ v ulicích Na Zahradách, Riegrova, Krátká, Žižkova a nám. Svobody. Ke kauze se vyjadřuje také vedené města
- 2010 Ve zpravodajském týdeníku Nový život, vychází článek: *Čtenáře obtěžují romské děti*⁸¹, zaměřený na chování romské mládeže ve volnočasovém klubu *Přístav* neziskové organizace IQ ROMA servis, který se nachází ve stejné budově jako místní pobočka knihovny. Ke kauze se média opakovaně vracela

⁷⁹ *Nejhorší tři slova od Roma? Dobré ráno, sousede...* [online]. Novinky, 2007 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/nejhorsi-tri-slova-od-roma-dobre-rano-soused/r~i:article:475102/>

⁸⁰ Nadávky na Romy unikly z radnice. *Mladá fronta DNES*. Brno, 26. 2. 2008. S. 3.

⁸¹ Čtenáře obtěžují romské děti. *Nový život - zpravodajský týdeník*. Břeclav, 28. 1. 2010. S. 6.

- 2010 Sedmičlenná skupina před jednou z Břeclavských heren napadla a těžce zranila jiného muže. Útok byl následně popisován některými médii s důrazem na romskou etnicitu pachatelů. Čtyři z nich byli odsouzeni k 8 – 10 letům vězení. Místní Romové se následně ve veřejném prohlášení od útoku distancovali.
- 2011 Zřízena služebna městské policie Břeclav lokalitě Na Zahradách, Riegrova, Krátká
- 2012 Smyšlené napadení místního mladíka, který za pachatele označil Romy. Následná demonstrace, které se účastnilo asi 2000 lidí.
- 2013 V lokalitě *Na Zahradách, Riegrova, Krátká* realizuje město komplex preventivních opatření *Bezpečná lokalita*.

Pro doplnění kontextu pocitu ohrožení či strachu doplňujeme také události ve městě medializované v roce 2015 v souvislosti s příchodem uprchlíků.

- 2015 Kauzou s celostátním dopadem se stalo zadržení celkem 214 uprchlíků původem z Afriky nebo blízkého východu na nádraží v Břeclavi
- 2015 Již za dva dny později je v areálu věznice v Poštorné zřízen záchytný stanový tábor pro 300 lidí. Přestože v něm nebyl nikdo internován a následně byl zrušen, vyvolal v Břeclavi značné pozdvižení.

Kvantitativní obsahová analýza vybraných článků z let 2007 - 2011

Pro první část kvantitativní obsahové analýzy jsme zvolili celkem 103 vybraných články z let 2007 – 2011. Jednalo se jak o články z místních médií, tak i o výběr z celostátních médií, zaměřených ve vybraném případě právě na Břeclav. Na dané období jsme se zaměřili hlavně pro to, že předcházelo kauze se smyšlením napadením a demonstrací roku 2012 a převažující způsob tehdejšího informování problematice měl tak pravděpodobně zásadní vliv na dlouhodobé formování nálad místní veřejnosti. Základní výběr článků byl prováděn jednoduchým filtrem za pomoci spojení slov *Břeclav* a *Romové*. Ve vybraném vzorku jsme se pomocí kódování dále zaměřili na vyhledávání pojmů, které jsme dle významu a četnosti následně roztřídili do tří hlavních kategorií. Většina pojmů byl při tom negativního charakteru, případně (u skupinových charakteristik) byly do výběru zahrnuty také pojmy reprezentující protiklady k pojmům negativním (slušní x Romové) nebo eufemismy, či technicistní pojmy (nepřízpůsobiví, sociálně vyloučení), které ovšem v článcích obvykle představují pouze méně přímočaré označení pro Romy. Náš výběr článků, ve kterých jsme chtěli ověřit propojení způsobu informování o Břeclavských Romech, ve vztahu k vnímání bezpečnosti, jsme si rovněž ověřili jednoduchým testem, kdy jsme ze vzorku vyfiltrovali slovo policie. **Jen to samotné se ve sledovaných článcích objevilo v 68 případech.**

Ze 103 sledovaných článků mělo celkem 63 negativní vyznění a pouze 5 pozitivní. Zbytek byl formovaný neutrálně.

Rozdělení pojmů do kategorií

- První z kategorií, kterou jsme nazvali **ohrožení**, zahrnuje ve zmíněné množině článků výskyt různých slov nebo slovních spojení, který podle nás u čtenářů mají implikovat pocit nebezpečí, ohrožení, narušení řádu nebo rizika, spojeného s popisem skupiny osob, jejich jednání, případně reakcí na toto jednání. Ve většině zkoumaných článků byli s riziky víceméně otevřeně spojováni místní Romové, ale v některých případech byly také uváděny jako oběti ohrožení či agrese, nicméně i tak byly dávány do souvislosti s výskytem rizikových jevů.
- Další kategorii pro nás představovali **negativní skupinové charakteristiky**, případně jejich zřetelné protiklady. I v tomto případě se jednalo o různé přívlastky či charakteristiky spojované s místními Romy, případně různé eufemismy či technicistní (nepřízřusobivý, sociálně vyloučení) výrazy, které jsou však jen nepřímým pojmenováním stejné skupiny (ovšem někdy s obsaženým hodnotícím soudem)⁸². V některých případech se však skupinové charakteristiky týkali i obecněji vymezených skupin, například mládeže, případně i skupin, které vůči Romům stojí v pomyslné opozici, například extrémisté, nebo v jiném smyslu třeba tzv. slušní nebo normální bílí.
- Poslední kategorii, kterou jsme vytvořili pro potřeby pracovního modelu, jsme **nazvaly negativní výroky politiků**, opět víceméně otevřeně na adresu místních Romů, případně Romů jako takových. Ve většině případů se jednalo o politiky Břeclavské. V případě této kategorie pojmů se ve většině případů nejednalo o slova či slovní spojení, ale o celé věty či pasáže v textu, a proto v tabulce uvádíme pouze některé z nich.

Pokud se jedno a tentýž slovo či spojení objevilo v článku vícekrát, započítali jsme ho pouze jednou. Většina se jednalo o tzv. IN-VIVO kódy, což znamená, že se jedná o slova, která byla přímo užitá v textu. V některých případech jsme je však kvůli srozumitelnosti několika slovní spojení zobecnili. Nezáleží při tom, jestli se týkalo místních Romů jako agresorů či obětí, protože i tak byly spojovány s problémy.

Souhrnný pojem	Význam	Zahrnuje (např.) slova či slovní spojení	Celkový počet
Ohrožení	Slova nebo slovní spojení, který implikují pocit nebezpečí, ohrožení, narušení řádu nebo rizika, spojeného s popisem skupiny osob, jejich jednání, případně reakcí na toto jednání	Migrace, problémy/problémový, trestná činnost, strach, výtržnictví, přepadení, krádež, zhoršování, obtěžování, napadení, teror, útok, řádění, rasismus, romská kriminalita, Bronx, napětí, zhoršení situace, násilnosti, urážky, vandalové, nenávisť, averze, hlídky, gangy,	176

⁸² Srov. např. VOTAVOVÁ, Jitka. *Romové jako mediální téma* [online]. Hradec Králové, 2015 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/dokumenty/votavova-media2015.pdf>. Univerzita Hradec Králové. S. 24.

		nadávky, posměšky, už také v Břeclavi, tlupa, rozrůstá se, drogy, rozbitý, nepořádek, devastace, začínají se stahovat, zranění, boj o život, nelegální, ohrožování	
(Negativní) skupinová charakteristika	Přívlastky či charakteristiky spojované s místními Romy, případně různé eufemismy či technicistní výrazy, za kterými se však v laickém žargonu skrývá to samé. V některých případech se skupinové charakteristiky týkali i obecněji vymezených skupin, například mládeže, případně i skupin, které vůči Romům stojí v pomyslné opozici, (například extremisté)	Nepřizpůsobivý, romští výrostci, romští nájezdníci, partičky mladých, sociálně vyloučení, (problémoví) přistěhovalci, slušní Romové, problémová komunita, romská komunita, romský gang, snědí agresori, problémové rodiny, romská otázka, romská problematika, normální bílí, bílá většina, slovenští Romové, romský mladík, romské hráčství, Romové na okraji společnosti, neplatiči, nezaměstnaní Romové, problémový nájemníci, problémové děti, agresivní mladíci, negramotní, sociálně slabí, problémoví jedinci	85
Výroky politiků	Negativní výroky politiků, víceméně otevřeně na adresu místních Romů, případně Romů jako takových. Ve většině případů se jednalo o politiky Břeclavské. V případě této kategorie pojmů se ve většině případů nejednalo o slova či slovní spojení, ale o celé věty či pasáže v textu, a proto v tabulce uvádíme pouze některé z nich	Například: Černé ludry, pozitivní diskriminace je cestou do pekla, Nepracující ksindl, cikánská pakáž, paraziti a mamlasové, radikální romský rež, Romům vstup zakázán atd.	45

Tabulka 7 - Výsledky kvantitativní obsahové analýzy mediálních výstupů z let 2007 – 2011 (Zdroj: Různé, vlastní zpracování)

Kvantitativní obsahová analýza vybraných článků z let 2013 - 2018

Pro další část kvantitativní obsahové analýzy jsme zvolili celkem 96 vybraných článků z let 2013 – 2018. Výběr jsme přitom zaměřili na to, aby počet článků i sledované období přitom svým rozsahem odpovídalo první zvolené „množině článků“. Záměrně jsme přitom vynechali období roku 2012, kdy byl mediální prostor články věnující se tématu Romů, soužití a bezpečnosti přesycen (vzhledem ke známým okolnostem) a dění v Břeclavi se na několik měsíců ocitlo v hledáčku celostátních médií. Vzhledem k popsáním okolnostem by tak zařazením roku 2012 do zmíněného vzorku mohlo dojít ke značnému zkreslení oproti „standardnímu“ mediálnímu provozu. Tématu Břeclavských událostí roku 2012 optikou médií, se navíc věnovala řada samostatných studií, a proto se zde k danému tématu už nebudeme vracet.

Při výběru, se jednalo se jak o články z místních médií, tak i o výběr z celostátních médií, zaměřených na Břeclav. Výběr článků byl opět prováděn jednoduchým filtrem za pomoci spojení slov Břeclav a Romové. Ve vybraném vzorku jsme se pomocí kódování dále zaměřili na vyhledávání pojmů, které jsme následně roztřídili do tří stejných kategorií jak v případě výběru z let 2007 - 2011. Došlo i na opětovné prověření jednoduchým testem, kdy jsme ze vzorku vyfiltrovali **slovo policie, které se ve sledovaných článcích objevilo v 43 případech, což bylo o 25 méně než v předchozí skupině.**

Z 96 sledovaných článků mělo celkem 14 negativní vyznění a 9 pozitivní. Zbytek byl formovaný neutrálně.

Rozdělení pojmů do kategorií

- První z kategorií, kterou jsme nazvali **ohrožení**, zahrnuje ve zmíněné množině článků výskyt různých slov nebo slovních spojení, který podle nás u čtenářů implikuje pocit nebezpečí, ohrožení, narušení řádu nebo rizika, spojeného s popisem skupiny osob, jejich jednání, případně reakcí na toto jednání. Ve většině zkoumaných článků byli s riziky víceméně otevřeně spojováni místní Romové, ale v některých případech byly také uváděny jako oběti ohrožení či agrese, nicméně i tak byly dávány do souvislosti s výskytem rizikových jevů.
- Další kategorii pro nás představovali **negativní skupinové charakteristiky**, případně jejich zřetelné protiklady. I v tomto případě se jednalo o různé přívlastky či charakteristiky spojované s místními Romy, případně různé eufemismy či technicistní (nepřizpůsobivý, sociálně vyloučení) výrazy za kterými se však v laickém žargonu skrývá to samé. V některých případech se však skupinové charakteristiky týkali i obecněji vymezených skupin, například mládeže, případně i skupin, které vůči Romům stojí v pomyslné opozici, například extrémisté, nebo v jiném smyslu třeba tzv. slušní nebo normální bílí.
- Poslední kategorii, kterou jsme vytvořili pro potřeby pracovního modelu, jsme **nazvaly negativní výroky politiků**, opět víceméně otevřeně na adresu místních Romů, případně Romů jako takových. Ve většině případů se jednalo o politiky Břeclavské.

Pokud se jedno a tentýž slovo či spojení objevilo v článku vícekrát, započítali jsme ho pouze jednou. Většina se jednalo o tzv. IN-VIVO kódy, což znamená, že se jedná o slova, která byla přímo užitá v textu. V některých případech jsme však kvůli srozumitelnosti několika slovní spojení zobecnili. Nezáleží při tom, jestli se týkalo místních Romů jako agresorů či obětí, protože i tak byly spojování s problémy.

Souhrnný pojem	Význam	Zahrnuje (např.) slova či slovní spojení	Celkový počet
Ohrožení	Slova nebo slovní spojení, který implikují pocit nebezpečí, ohrožení, narušení řádu nebo rizika, spojeného s popisem skupiny osob, jejich jednání, případně reakcí na toto jednání	problémy/problémový, strach, napadení, ohrožování, vandalismus, útok, rasismus, násilnosti, urážky, panika, agresivní, obavy, boj s kriminalitou, násilná přepadení, špatné soužití, nenávist, hlídky, zranění, kriminalita	59
(Negativní) skupinová charakteristika	Přívlastky či charakteristiky spojované s místními Romy, případně různé eufemismy či technicistní výrazy, za kterými se však v laickém žargonu skrývá to samé. V některých případech se skupinové charakteristiky týkali i obecněji vymezených skupin, například mládeže, případně i skupin, které vůči Romům stojí v pomyslné opozici, (například extremisté)	Nepřízpůsobivý, sociálně vyloučení, (problémový), běženci, migranti problémová (romská) komunita, lidé na okraji společnosti, neplatiči, problémové děti, sociálně slabí, problémoví lidé, narušitelé, méně přízpůsobiví, agresivní (lidé)	45
Výroky politiků	Negativní výroky politiků, víceméně otevřeně na adresu místních Romů, případně Romů jako takových, nebo lokalit, které obývají. V polovině ze čtyř zde uvedených případů se jednalo o výroky politika z Břeclavi a ve zbývajících dvou politika ze Vsetína, nicméně článek propojoval kontext Břeclavi a Vsetína.	<i>„Finanční prostředky na převýchovu nepřízpůsobivých na normální občany města; Chceme tyto lidi doprovázet a některé donutit ke vzdělávání jejich dětí; Pokud jde o Riegrovku, tam asi nebude pozornosti nikdy dost. Otázka je, jestli to řešit právě tímhle způsobem. Přiznám se ale, že mne jiný nenapadá; Většina (...) špatně</i>	4

		<i>nese, že se v (...) parku shromažďují nepřizpůsobiví lidé. Policie je vykáže a oni se zakrátko vrátí.“</i>	
--	--	---	--

Tabulka 8 - Výsledky kvantitativní obsahové analýzy mediálních výstupů z let 2013 – 2018 (Zdroj: Různé, vlastní zpracování)

Při porovnání zjištění obsahové analýzy ze dvou uvedených období, je patrné, že v letech 2013 – 2018 došlo oproti předchozímu období k citelnému zklidnění a proměně způsobu referování o daných tématech. Pozornost se od konfliktních situací přesunula na praktické otázky realizace preventivních a integračních opatření, například na financování, dotační tituly, sociální bydlení, regulaci hazardu nebo práci asistentů prevence kriminality. Výjimku v tomto procesu tvořila uprchlická krize a vznik utečeneckého tábora v roce 2015 (které však zahrnují značnou část pojmů v kategorii ohrožení i skupinové charakteristiky pro druhé období). Citelný pokles nastal ve všech kategoriích, procentuálně nejvíce u *negativních výroků politiků*, ale i v množině nazvané *ohrožení*. **Expresivní články zaměřené na šokující informace o agresivitě místních Romů v tomto období v podstatě vymizely.** Z uvedených faktů je tedy patrné, že došlo ke změně referování o problematice v médiích, ale stejně tak, i že došlo k celkovému zklidnění situace a nebylo tak v posledních letech v podstatě o čem referovat. Která z těchto dvou proměnných byla více příčinou a která spíše následkem, nelze z výše uvedených vyvodit jednoznačnou odpověď.

Shrnutí kapitoly 6:

Město Břeclav bylo po určitou dobu jedním z mediálních symbolů interetnického konfliktu. A to i přesto, že zde nikdy nežila příliš početná romská menšina, není zde ani žádná jednoznačně definovaná sociálně vyloučená lokalita a město vzhledem k poloze a velikosti nevybočuje z průměru statistik kriminality. Situace se vyhrotila hlavně v roce 2012 v souvislosti s kauzou zraněného chlapce Petra a vyústila v mnohatisícovou demonstraci.

Problému přespříliš chopila média a do jisté míry i politická reprezentace a téma tak dlouhou dobu dominovalo ve veřejném prostoru. Proto jsme se rozhodli na mediální obsah podrobněji zaměřit a vytvořit rozbor textů zaměřený na témata soužití s romskou menšinou a bezpečnosti.

Pro účely srovnání jsme prostudovali více než 200 článků z let 2007 – 2018 + několik dalších z let 2003 – 2006 na doplnění kontextu. Cílem rozboru vybraného vzorku článků bylo vypracování dílčí kvantitativní obsahové analýzy, zaměřené na výběr a použití nejčastějších pojmů, které se v souvislosti se tématem ve zprávách v určitém období objevovaly.

Na základě vybraných článků jsme vypracovali také kvalitativní obsahovou analýzu.

Při kvalitativním rozboru uvedeného vzorku článků a reportáží jsme narazili a dále podrobili zkoumání především následující opakující se témata

Některá místní i celostátní média ve vztahu k Břeclavi dlouhodobě operovala se silně nadhodnocenými, nepřesnými nebo dokonce vzájemně protichůdnými informacemi o celkovém počtu Romů ve městě

Ve značném množství článků jsou skupiny obyvatel popisovány v kategoriích extrémních protikladů.

Řada analyzovaných článků v minulosti s Romy automaticky počítala jako s pachatelé nějakého incidentu.

V článcích zaměřených na tematiku Romů, se často objevovali informace, že jich samotných nebo jejich útoků (především v textech v roce 2012) ve městě přibývá. Případně bylo informováno o dalších útocích a situace byla dávána do souvislosti i s dalšími městy. Stejně jako se stalo konfliktní soužití s romskou menšinou výrazným tématem pro místní i celostátní média, chopili se ho i někteří místní politici.

Pro první část kvantitativní obsahové analýzy jsme zvolili celkem 103 vybraných články z let 2007 – 2011. Jednalo se jak o články z místních médií, tak i o výběr z celostátních médií, zaměřených v tomto případě právě na Břeclav.

Ve vybraném vzorku jsme se pomocí kódování zaměřili na vyhledávání pojmů, které jsme dle významu a četnosti následně rozřídili do tří hlavních kategorií. Většina pojmů byl při tom negativního charakteru, případně tvořily protiklady k pojmům negativním (slušní x Romové) nebo eufemismy.

První z kategorií, kterou jsme nazvali **ohrožení**, zahrnuje výskyt různých slov nebo slovních spojení, který implikují pocit nebezpečí, ohrožení, narušení řádu nebo rizika, spojeného s popisem skupiny osob. Ve většině zkoumaných článků byli s riziky víceméně otevřeně spojováni místní Romové, ale v některých případech byly také uváděny jako oběti ohrožení či agrese, nicméně i tak byly dávány do souvislosti s výskytem rizikových jevů. Pojmy z této kategorie se ve zkoumaném vzorku objevily 176 krát.

Další kategorii pro nás představovaly **negativní skupinové charakteristiky**, případně jejich zřetelné protiklady. I v tomto případě se jednalo o různé přívlastky či charakteristiky spojované s místními Romy, případně eufemismy. Skupinové charakteristiky se týkaly i skupin, které vůči Romům stojí v pomyslné opozici, například extrémisté, nebo v jiném smyslu třeba tzv. slušní nebo normální bílí. Pojmy z této kategorie se ve zkoumaném vzorku objevily 85 krát.

Poslední kategorii, kterou jsme vytvořili pro potřeby pracovního modelu, jsme **nazvaly negativní výroky politiků**, opět víceméně otevřeně na adresu místních Romů, případně Romů jako takových. Ve většině případů se jednalo o politiky Břeclavské. Pojmy z této kategorie se ve zkoumaném vzorku objevily 45 krát.

Pro další část kvantitativní obsahové analýzy jsme zvolili celkem 96 vybraných článků z let 2013 – 2018, které svým rozsahem odpovídaly první zvolené „množině článků. Záměrně jsme přitom vynechali období roku 2012, kdy byl mediální prostor články věnující se tématu Romů, soužití a bezpečnosti přesycen a dění v Břeclavi se na několik měsíců ocitlo v hledáčku celostátních médií.

Ve vybraném vzorku jsme se pomocí kódování dále zaměřili na vyhledávání pojmů, které jsme stejně jako u předchozího vzorku dle významu a četnosti následně roztřídili do tří hlavních kategorií ohrožení, skupinové charakteristiky a negativní výroky politiků.

Pojmy z kategorie **ohrožení** se ve zkoumaném vzorku objevili 59 krát.

Pojmy z kategorie **skupinové charakteristiky** se ve zkoumaném vzorku objevili 45 krát.

Pojmy z kategorie **negativní výroky politiků** se ve zkoumaném vzorku objevili 4 krát.

Při porovnání zjištění obsahové analýzy ze dvou uvedených období, je patrné, že v letech 2013 – 2018 došlo oproti předchozímu období k citelnému zklidnění a proměně způsobu referování o daných tématech.

Pozornost se od konfliktních situací přesunula na praktické otázky realizace preventivních a integračních opatření

Citelný pokles nastal ve všech kategoriích, procentuálně nejvíce u **negativních výroků politiků**, ale i v množině nazvané **ohrožení**.

Expresivní články zaměřené na šokující informace o agresivitě místních Romů v tomto období v podstatě vymizely.

Z uvedených faktů je tedy patrné, že došlo ke změně referování o problematice v médiích, ale stejně tak, i že došlo k celkovému zklidnění situace a nebylo tak v posledních letech v podstatě o čem referovat.

Která z těchto dvou proměnných byla více příčinou a která spíše následkem, nelze z výše uvedených vyvodit jednoznačnou odpověď.

Další použitá literatura a prameny

FERRARO, Kenneth. Fear of Crime: Interpreting victimization risk [online]. State University of New York press, 1995 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=98Mq8xQy0cAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

HOLAS, Jakub a Kazimír VEČERKA. *Prevence kriminality očima občanů: (Názory občanů na bezpečnostní situaci ve městech, dlouhodobě zařazených do KSP prevence kriminality - závěrečná zpráva z výzkumu)* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003 [cit. 2019-01-22]. ISBN 80-7338-023-4.

JÍCHOVÁ, Jana. *Kriminalita a její percepce v městském prostředí* [online]. Praha, 2013 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/dokumenty/votavova-media2015.pdf>. Dizertační práce. Univerzita Karlova.

Krajská pobočka úřadu práce ČR v Brně. Měsíční statistická zpráva prosinec 2018. http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jmk/statistiky/Koment_12_2018_kraj.pdf

KŘÍŽKOVÁ, Martina. *Analýza mediálního zobrazení Romů v českých médiích od začátku července 2011 do konce května 2012* [online]. Agentura pro sociální začleňování, 2013 [cit. 2019-01-22].

Registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV: ORP Břeclav [online]. Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz/>

PELIKÁNOVÁ, Anežka a Martin ŠMOLDAS. *Situační analýza Moravský Beroun* [online]. Hnutí Duha - Sedmá Generace, 2014 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-breclav>. S. 16

POSPÍŠIL, Filip, Martin ŠIMÁČEK a Lenka VOCHOVÁ. *Očernění: Etnické stereotypy v médiích* [online]. Praha, 2003 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/93/file/1364591254-ocerneni.pdf>. Člověk v tísni, společnost při ČT.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. *Vstupní analýza Most* [online]. Praha: Agentura pro sociální začleňování, 2016 [cit. 2019-02-24]. Dostupné z: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-most>. S. 105 – 111.

ŠUPA, Jiří. *Analýza situace lidí se závažným duševním onemocněním na Břeclavsku* (část z aktuální verze ze dne 17. 4. 2017). Připravovaná práce. Brno. Práh JM z. s., 2017.

VOTAVOVÁ, Jitka. *Romové jako mediální téma* [online]. Hradec Králové, 2015 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/dokumenty/votavova-media2015.pdf>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové.

TOUŠEK, Ladislav. *Kvalitativní analýza pocitu bezpečí občanů města Pardubice: Zpráva z šetření* [online]. Plzeň, 2012 [cit. 2019-05-29]. Dostupné z: http://www.antropologie.org/sites/default/files/files/downloads/reports/caat_kva-analyza-pocitu-bezpeci-pardubice.pdf. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu.

TOUŠEK, Ladislav, Václav WALACH, Ondřej PLACHÝ, Petr KUPKA, Kateřina TVRDÁ, Lubomír LUPTÁK a Alice BRENDZOVÁ. *Sociálně vyloučené lokality z pohledu sociodemografických ukazatelů*. In: Demografie: Revue pro výzkum populačního vývoje [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018, 21 - 35 [cit. 2019-01-22]. ISBN 80-7338-023-4.

Další internetové stránky

www.facebook.com

www.mapaexekuci.cz

www.mapakriminality.cz